

Ἰωαννικὸὶ Διαλόγοι

Ἀποφειτικὸν
Περιοδικὸν

63
64

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Διανέμεται ὡς εὐλογία ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὑόρου

Γίνονται δεκταὶ προαιρετικαὶ εἰσφοραὶ

Ἑπεύθυνος: Μοναχὸς Θεόκλητος Διονυσιάτης, Καρυαὶ - Ἁγ. Ὑόρος

Ἐπιστολαί: Μοναχὸς Γερβάσιος Ἱ. Μ. Ξενοφώντος, Δάφνη - Ἁγ. Ὑόρος

Ἑπεύθυνος Τυπογραφείου: Σωτήριος Λασκαρίδης
Βαλαωρίτου 14, Θεσσαλονίκη, τηλέφ. 536.910

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Στὴν ψηλάφησιν τοῦ Θωμᾶ	1
Περὶ θεοῦ ἔρωτος. τοῦ ἁγίου Νεκταρίου	4
«Μέλλω... σκιαγραφεῖσαι τὸν βίον μου»	5
Τὰ Μετέωρα σὲ κίνδυνον	10
Ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος Αἰγίνης, ὁ θαυματουργὸς	15
Ἀνάγκη Ὁρθοδόξου ἠθους	23
Ἐνα ἀκέκδοτο Γράμμα τοῦ ἁγίου Νεκταρίου	27
Βιβλιοκρισίαι	29
Ἀθωνικὰ Σχόλια καὶ Κρίσεις	30

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 63 - 64 ἈΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ 1979

ΣΤΗΝ ΨΗΛΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ *

ἀκούσετε.

Εὐρίσκομαι πάλιν ἐδῶ γιὰ νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν Θωμᾶ, πού στήν ἀρχὴ μὲν ἀπιστοῦσε στὴν Ἀνάσταση τοῦ Σωτήρα, ὕστερα ὅμως, μετὰ τὴν ἐμφάνισή του καὶ τὴν ψηλάφηση, νὰ πιστεύει καὶ νὰ τὸν ὀνομάζει Κύριον καὶ Θεόν του.

Δώστέ μου προσοχὴ παρακαλῶ καὶ ἱκετεύσατε τὸν Θωμᾶ, ν' ἀγγίξει στὸ στόμα μου τὸ ἅγιο δεξιὸ χέρι του, ὅπως ἀγγίξε τὴν πλευρὰ τοῦ Δεσπότη, κί' ἔτσι νὰ δυναμώσει τὴ γλώσσα μου γιὰ νὰ ἐξηγήσω τὰ ποθούμενα· εἰσεῖς δὲ νὰ ἀνεχθῆτε τὰ ἐπιτελῆ λόγια μου μὲ γαλήνη γιὰ νὰ καρπωθεῖτε κάποια ὠφέλεια.

Ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Σωτήρας μας ἐτροῦπησε τὴν παμφάγο κοιλία τοῦ Ἄδου καὶ ἔγινε «πρωτότοκος τῶν νεκρῶν», εἰσήλθε «τῶν θυρῶν

κεκλεισμένων» στὸ δωμάτιο πού ἦσαν συνηγμένοι οἱ μαθηταὶ Του. Ὁ δὲ Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος «οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν» (Ἰωαν. κ', 24).

Ἄλλά, ὦ θλιβερὰ ἐκπληκτικόν! Ὁ ποθούμενος ἦλθε ἀλλ' ὁ ποθῶν ἔλλειπε. Ὁ ποιμένας ὁ καλὸς παρουσιάστηκε στὴν ποιμνὴ καὶ τὸ πρόβατον εὐρίσκειτο ἔξω ἀπὸ τὴν ποιμνὴ ἢ μᾶλλον ἐπλανᾶτο ἔξω ἀπὸ τὴν μάδρα. Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν κατέβηκε στὸ θεῖο στρατόπεδο καὶ ὁ στρατιώτης βρισκόταν μακρὰ ἀπ' αὐτό.

Ἡ ἀπουσία ὅμως τοῦ Θωμᾶ ἦταν ἓνα μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας. Γιατὶ ἂν ἦταν παρών, δὲν θὰ ἀπιστοῦσε. Κί' ἂν δὲν ἀμφέβαλλε, δὲν θὰ ψηλαφοῦσε. Ἐὰν δὲν ψηλαφοῦσε, δὲν θὰ ἐπίστευε ἀκράδαντα. Κί' ἂν δὲν ἐπίστευε τόσο, δὲν θὰ ἐδίδασκε κί' ἐμᾶς νὰ πιστεύουμε μὲ τόση βεβαιότητά.

Ὡστε ἡ ἀπιστία τοῦ μαθητοῦ ἔγινε μητέρα τῆς δικῆς μας πίστεως. Γι' αὐτὸ κί' ἐμεῖς μὴ ἐλπτοντες τὸν Χριστὸν ὅμως τὸν προσκυνοῦμε, ἀφοῦ ἐκεῖνος τὸν ἔβλεπε καὶ τὸν προσκυνοῦσε. Κί' ἐμεῖς, χωρὶς νὰ ψηλαφοῦμε τὸν ἀψηλάφητον, τὸν ὁμολογούμεν, ἐπειδὴ ἐκεῖνος, κρατώντας μὲ τὰ χέρια του τὸν Δεσπότην, ὁμολόγησε λέγοντας. «Ὁ Κύριός

* Ἀπὸ Λόγου στήν ψηλάφηση τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τὰ ἀμφιβαλλόμενα. Μεταφράζει μ.γ.

μου και ὁ Θεός μου» (Ίω. κ', 28).

«Όταν ἔφθασεν ὁ Θωμᾶς τελευταίος, τοῦ ἔλεγον οἱ ἄλλοι μαθηταί: «Ἐώρακαμεν τὸν Κύριον» (Ίω. κ', 25). Εἶδαμε Ἐκεῖνον ποῦ εἶπε: «μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι». Καὶ ἔτσι διαπιστώσαμε τὴν ἀλήθεια μέσα ἀπὸ τὰ πράγματα. Εἶδαμε Ἐκεῖνον ποῦ εἶπε: «ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ».

Ἐμεῖς λοιπὸν σέχτηκαμε ἀπο τῆ ζωῆ καὶ τῆ ἀνάστασις, τὴν ἀληθεια καὶ τῆ ζωῆ. Πιοαμε Ἐκεῖνον ποῦ εἶπε: «ἐξουσίαν ἔχω νὰ ὠσω τὴν ψυχὴ μου καὶ ἐξουσίαν ἔχω παλιν νὰ τὴν λαβῶ». Καὶ εμεῖς ελαβαμε πραγματικὰ ἀπὸ τὴν ἐξουσία Ἰου.

Ὁ Σωτῆρας παρουσιάστηκε ἀθόρυβα χωρὶς νὰ περασεὶ ἀπὸ τὶς θύρες τοῦ ὀωματος. Καὶ εμεῖς θαυμάσαμε, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἀπὸ τὴν ὑπερφυσικὴ ἐμφάνισή Ἰου καὶ ὀδοασαμε Αὐτόν, ποῦ ἐγκαινίασε τέτοιο τρόπο εἰσόδου.

Τὸν ἀκούσαμε νὰ μᾶς λέγει: «εἰρήνη ὑμῖν». Καὶ μετεστράφη ἡ σύγχυση τῆς λύπης μας σὲ χαρὰ εὐφροσύνης. Εἶδαμε τὰ χέρια Ἰου στὰ ὀποῖα δέχτηκε σουβλερὰ καρφία καὶ ἔτσι ἐξάλειψε τὶς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Εἶδαμε τὰ χέρια Του, μὲ τὰ ὀποῖα συνέτριψε τὸ θάνατο καὶ χάρισε τὴν ἀνάστασις σ' ὀλους τοὺς ἀνθρώπους.

Εἶδαμε τὴν ἀγία πλευρὰ Του, ποῦ πληγώθηκε γιὰ μᾶς καὶ ἀνέβλυσε «αἷμα καὶ ὕδωρ», τοὺς δύο κρουνοὺς τῆς σωτηρίας μας. Ὑποδεχτήκαμε καὶ τὸ θεῖον ἐμφύσημα ἀπὸ τὸ στόμα Του, ἐμφύσημα πνευματικὸ ποῦ χορηγεῖ κάθε Χάρη.

Χειροτονηθήκαμε δεσπότες ἀπὸ τὸν Δεσπότη γιὰ νὰ χορηγοῦμε ἄφεσις πλημμελημάτων. Γίναμε κύριοι κρῖνοντες τοὺς ἁμαρτωλοὺς, γιὰτὶ πήραμε τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὸ στόμα Του: «Ἄν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων

κρατεῖτε, κεκρατήνται» (Ίω. κ', 23).

Τέτοια γλυκὰ λόγια ἀκούσαμε ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, τέτοιες δωρεές ἀπολαύσαμε. Πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ μὴ πλουτισθοῦμε μὲ τόσες δωρεές ἔχοντας τέτοιον Δεσπότην; Ἐσὺ ὀμως ἐμεινες μόνος φτωχὸς γιὰτὶ ἔλλειπες.

Παίρνοντας τὸν λόγον ὁ Θωμᾶς λέγει στοὺς Ἀποστόλους: Ἐσεῖς εἶδατε τὸν Κύριον, ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι μόνος ἀνάξιος τῆς θέας Του; Δὲν ἐκάλεσε καὶ ἐμένα ὅπως καὶ ἐσᾶς; Δὲν τιμήθηκα ἀπὸ Ἐκεῖνον, ὅπως καὶ ἐσεῖς; Δὲν τὸν εἶδα νὰ σταυρῶνται ὅπως καὶ ἐσεῖς; Ὅπως εἶδα μαζὴ σας τὰ λυπηρὰ, θέλω νὰ μάθω καὶ τὰ χαρμόσυνα. Ὅπως εἶδα τὴν νέκρωσις τοῦ Χριστοῦ, θέλω νὰ ἀντικρύσω καὶ τὴν ἀνάστασή Του.

«Ἐὰν γὰρ μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἤλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἤλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρα μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω» (Ίω. κ', 15). Ὅπως καὶ ἐσεῖς δὲν θὰ πιστεύατε ἐὰν δὲν ἐβλέπατε, ἔτσι καὶ ἐγὼ τῶρα, ἐὰν δὲν ἴδῶ δὲν θὰ πιστέψω.

Ἐπίμενε, ὦ Θωμᾶ, ἐπίμενε σ' αὐτὴ τὴν καλὴ ἀπιστία σου, ἐπίμενε ἀδιάκοπα μὲχρι νὰ πιάσεις τὴν ἀγκυρα τῆς πίστεως. Ἐπίμενε περισσότερο σ' αὐτὸ τὸν πόθο σου μὲχρι νὰ ἴδεις τὸν ποθοῦμενον. Ἀγαπῶ τὴν ἀμφιβολία τῶν λογισμῶν σου, γιὰτὶ διαλύει κάθε ἄλληλ ἀμφιβολία. Ἐπαυῶ τὴν ἐπιμονὴ καὶ τὴ φιλόχρησις ἀπαιτήσή σου, ποῦ ἔτσι ἐκθεμελιώνει κάθε ἀντίρρηση τῶν αἱρετικῶν.

Ἀπίστησε λοιπὸν, ἀπίστησε ἀκόμα πιὸ πολὺ, γιὰ νὰ πιστέψω ἐγὼ μὲ βεβαιότητα. Ζήτησε τὸν Κύριον καὶ κάλεσε τὸν παρόντα. Ἐτσι ἐσὺ ἀναζητώντας Αὐτὸν καὶ προσκαλώντας τον, ἐγὼ θ' ἀγκαλιάσω τὸ Ἀντρωτὴ μου. Ἐπίμενε νὰ ζητᾶς Ἐ-

κείνον πού εἶπε: «Ζητεῖτε καὶ εὐ-
ρήσετε» (Ματθ. ζ', ι'). Μὴν ἀνα-
χωρήσεις ἐάν, ἐπιπόλαια ἀναζητών-
τας, δὲν εὐρεῖς τὸ θησαυρὸ πού θέ-
λεις. Ἐπίμεινε νὰ κτυπᾷς τὴ θύρα
τῆς ἀναντιρρητῆς γνώσεως, μέχρι
τότε πού θὰ σοῦ ἀνοίξει Ἐκείνος
πού εἶπε: «Κρούετε καὶ ἀνοιγήσε-
ται ὑμῖν».

Πολὺ εὐφραίνομαι, Θωμᾶ, πού σέ
ἀκούω νὰ ἐπαναλαμβάνεις τὸν λό-
γον: «Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσίν αὐ-
τοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, οὐ μὴ πι-
στεύσω». ΓΙΑΤΙ ΜΕ Τῆ ΔΙΚῆ σου ἀ-
πιστίαν ἐγὼ διδάσκομαι νὰ πιστεύω.
Μὲ τὸ δικό σου σκάψιμο, μὲ τὴ δι-
κέλλα τῆς γλώσσας σου, στὸ χωρά-
φι τοῦ θείου Σώματος, ἐγὼ θερίζω
τὸν καρπὸ, χωρὶς κόπο, καὶ τὸν σω-
ρεύω γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου.

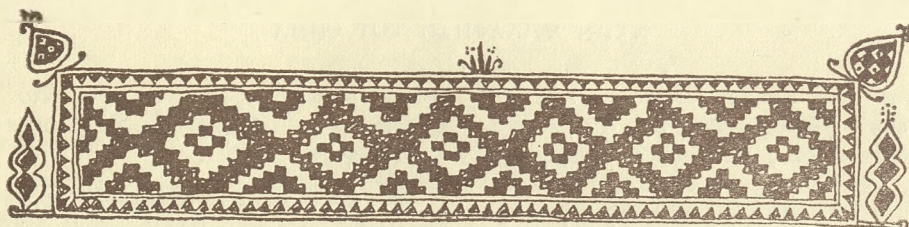
Ἐὰν δὲν θὰ ἴδῶ τὰ ἀυλάκια
μέσα στὰ ἅγια χέρια Του, αὐτὰ πού
κατάσκαψαν οἱ ἄσεβεῖς, δὲν πείθο-
μαι καθόλου στὰ λόγια σας. Ἐὰν δὲν
βάλω αὐτὸ τὸ δάχτυλό μου στὰ κοι-
λώματα τῶν καρφιδῶν, ἐὰν θὰ ἀπο-
δεχτῶ τὸ εὐαγγέλιό σας. Ἐὰν δὲν
ἐγγίξω μὲ αὐτὸ τὸ χέρι μου ἐκείνη
τὴν πλευρά, πού ἀναμφίβολα μαρτυ-
ρεῖ τὴν ἀνάσταση, δὲν θὰ σᾶς πι-
στέψω. Πρῶτα νὰ ἴδῶ μὲ τὰ μάτια
μου αὐτὰ πού μοῦ λέτε — ἀφοῦ τὰ

μάτια εἶναι ἀξιοπιστότερα ἀπὸ τὰ
αὐτιά — κι' ὕστερα θὰ δεχτῶ τοὺς
ἰσχυρισμοὺς σας...

Αὐτὰ συζητοῦσε ὁ Θωμᾶς μὲ τοὺς
ἰσαποστόλους του καὶ αἴφνης εἰσῆλ-
θε στὸ δωμάτιον ὁ Ἰησοῦς «κεκλει-
σμένων τῶν θυρῶν». Εἰσῆλθε «ἡ θύ-
ρα» τῆς ζωῆς διὰ τῶν κλεισμένων
θυρῶν, ὅπως γνωρίζει μόνος ὁ Θεὸς
Λόγος. Καὶ ὅπως γεννήθηκε ἀπὸ
τὴν Παρθένο χωρὶς νὰ διαρρήξει τις
πύλες τῆς παρθενίας, ἔτσι ἐρέθηκε
μέσα στὸ δωμάτιο χωρὶς νὰ σπάσει
τὰ κλειδιά τῆς θύρας. Κι' ἀκόμα,
ὅπως ἐξῆλθε ἀπὸ τὸν κλεισμένο καὶ
σφραγισμένο τάφο μὲ τὸ Σῶμα Του,
ἔτσι εἰσῆλθε «τῶν θυρῶν κεικλεισμέ-
νων»...

Εἰσῆλθε λοιπὸν ὁ Κύριος καὶ στά-
θηκε στὸ μέσον μεταξὺ τῶν μαθητῶν
Του καὶ εἶπε: «Εἰρήνη ὑμῖν». Καὶ
λέγει στὸ Θωμᾶ: «φέρε τὸν δάκτυλον
ὠδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέ-
ρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν
πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος,
ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη Θωμᾶς
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ
ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας· μακά-
ριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες»
(Ἰω. κ', 27 - 29).

Οἱ «Ἀθωνικοὶ Διάλογοι» παρακαλοῦν τοὺς προσφι-
λεστάτους ἀναγνώστας τῶν νὰ ἐνισχύσουν τὴν ἐκδο-
σὶν τῶν, λόγῳ τῶν διπλασιασθέντων γενικῶν ἐξόδων
του.

ΠΕΡΙ ΘΕΙΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

ΘΕΙΟΣ ἔρωσ εἶναι ἀγάπη τοῦ θείου τελεία, ἐκδηλουμένη ὡς πόθος τοῦ θείου ἄπαυστος. Ὁ θεῖος ἔρωσ γεννᾶται ἐν τῇ κεκαθαυμένη καρδίᾳ, διότι ἐν αὐτῇ ἐπιφοιτᾷ ἡ θεία χάρις. Ὁ ἔρωσ τοῦ Θείου εἶναι θεῖον δῶρημα, δωρηθὲν τῇ ἀγνευοσῆ ψυχῇ ὑπὸ τῆς ἐπιφοιτησῆς καὶ ἀποκαλυφθεῖσῆς τῇ ψυχῇ θείας χάριτος. Ὁ θεῖος ἔρωσ οὐδενὶ ἐγγίγνεται ἄνευ θείας ἀποκαλύψεως· διότι ἡ ψυχὴ ἢ μὴ δεχθεῖσα ἀποκάλυψιν, δὲν ἔσχε τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασιν τῆς χάριτος καὶ μένει ἀπαθῆς πρὸς τὸν θεῖον ἔρωτα· ἀδύνατον δὲ νὰ γεννηθῆ θεῖος ἔρωσ ἄνευ ἐπενεργούσῆς θείας δυνάμεως ἐπὶ τῆς καρδίας. Ὁ θεῖος ἔρωσ εἶναι ἐνέργεια τῆς ἐνοικουσῆς ἐν τῇ καρδίᾳ θείας χάριτος.

Οἱ ἔρασταὶ τοῦ Θείου εἰλκυσθησαν πρὸς τὸν θεῖον ἔρωτα ὑπὸ τῆς ἐπενεργησῆς ἐπὶ τῆς καθαρᾶς αὐτῶν καρδίας θείας χάριτος, τῆς ἀποκαλυφθεῖσῆς τῇ ψυχῇ καὶ ἔλκυσσῆς αὐτῆν πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ ἔραστῆς τοῦ Θείου αὐτὸς πρῶτον ὑπὸ τοῦ Θείου ἠράσθη, καὶ εἶτα αὐτὸς ἠράσθη τοῦ Θείου. Ὁ ἔραστῆς τοῦ Θείου πρότερον ἐγένετο υἱὸς ἀγάπης καὶ εἶτα τὸν οὐράνιον οὗτος ἠγάπησε Πατέρα.

Ἡ καρδίᾳ τοῦ ἐρῶντος τὸν Κύριον οὐδέποτε καθεύδει, ἀλλ' αἰεὶ γρηγορεῖ, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἔρωτος. Ὁ ἄνθρωπος καθεύδει διὰ τὴν χρεῖαν τῆς φύσεως, ἢ δὲ καρδίᾳ γρηγοροῦσα ὑμνεῖ τὸ Θεῖον.

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει περὶ τοῦ πνευματικοῦ ἔρωτος: «Οὕτως ἐστὶν ἐπι-

τακτικὸς ὁ πνευματικὸς ἔρωσ, ὡς μηδενὶ περιχωρεῖ καιρῷ, ἀλλ' αἰεὶ τῆς ψυχῆς ἔχεσθαι τοῦ φιλοῦντος, καὶ μηδεμίαν θλίψιν ἢ ὀδύνην συγχωρεῖν περιγίνεσθαι τῆς ψυχῆς».

Ἡ τὸν Θεὸν ἐρῶσα ψυχὴ τῷ Θεῷ προσκολλᾶται στερρῶς καὶ ἐπ' αὐτῷ πέποιθε καὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῆς ἄπασαν Αὐτῷ ἀνάθετο. Ὁ θεῖος αὐτῆς ἔρωσ ἀνάγει αὐτὴν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Αὐτῷ διαλέγεται ἡμέρας καὶ νυκτός.

Ἡ τῷ θεῷ ἔρωτι τρωθεῖσα ψυχὴ οὐδενὸς ἐτέρου ἐφίεται ἢ τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, κατολιγυρεῖ δὲ τῶν πάντων καὶ πρὸς πάντα ἀηδῶς διάκειται.

Ἡ ἐρῶσα τοῦ Θεοῦ ψυχὴ μελέτην αὐτῆς ἔχει τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνδιατριβὴν αὐτῆς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. Φθεγγομένη διηγεῖται τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ καὶ διαλεγομένη λαλεῖ περὶ τῆς δόξης καὶ μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ. Αἶνον καὶ ὕμνον ἀπαύστως ἀναπέμπει τῷ Θεῷ, πόθῳ δὲ θεῷ λατρεῖ αὐτόν. Οὕτως ὁ θεῖος ἔρωσ τὴν ψυχὴν ἑαυτῷ μεθηρμόσατο, ἑαυτῷ περιεποιήσατο καὶ ἐξωκείωσατο.

Ἡ τοῦ Θείου ἐρασθεῖσα ψυχὴ ἐπέγνων τὸ θεῖον, ἢ δὲ ἐπίγνωσις ἀνέφλεξε τὸν θεῖον ἔρωτα αὐτῆς. Ἡ τοῦ Θεοῦ ἐρασθεῖσα ψυχὴ ἐγένετο μακαρία, διότι ἔτυχε τοῦ Θείου ἐφετοῦ τοῦ πληρώσαντος τοὺς πόθους αὐτῆς· πᾶσα ἐπιθυμία, πᾶσα ἐπιποθία, πᾶσα ἔφρεσις ζήτη πρὸς τὴν θεῖαν ἀγάπην, ἀποκρούεται ὑπ' αὐτῆς ὡς ταπεινὴ καὶ ἀναξία ἑαυτῆς.

Πόσον ἢ πρὸς τὸ Θεῖον ἀγάπη ἐπιβοηθῆ ὑπὸ τῆς θείας ἀγάπης μεταρσοῖ τὴν ἐρῶσαν τοῦ Θείου ψυχὴν! Αὐτῇ ἢ θεία ἀγάπη ὡς νεφέλη κούφη ἀ-

→ σ. 9

“ΜΕΛΛΩ... ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΑΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΜΟΥ.”

ΑΛΙΝ και πάλιν τη ἀγαπητῇ μου κόρη μετὰ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος. Εὐχομαι ὑμᾶς ἐν πλήθει δακρύων, ἐν ἀγνῇ ἀγάπῃ Χριστοῦ πεπληρωμένη...

χνος με χωρὶς λάδι.

Τὰ γράφω πυκνὰ φειδόμενος τοῦ χάρτου, διότι δὲν ἔχω. Μυρίζει ἡ κόλλα καὶ ἀπὸ φάρμακο διὰ τοὺς κορεοὺς καὶ ψύλλους. Διότι μετὰ τὰ ἔστειλεν ἕνας ἰατρός ἔπου ἀλληλογραφεῖ μαζί μου. Δι' αὐτὸ δεῖ ἔχω συγγνώμην.

Λοιπὸν ἐν ἄκροις λόγοις συντόμως λέγω ὑμῖν.

Λοιπὸν μοῦ γράφεις ὅτι ἔχεις πολλοὺς πειρασμούς. Ἄλλα με αὐτούς, παιδί μου, μᾶς γίνεται ἡ κάθαρσις τῆς ψυχῆς. Μέσα στὰς θλίψεις, μέσα στοὺς πειρασμούς, ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ ἡ Χάρις. Ἐκεῖ θὰ βρῆς τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν.

Τώρα πρέπον νὰ δεῖξῃς ὅτι ἀγαπᾷς τὸν Χριστόν, ὑπομένουσα τὰς θλίψεις. Καὶ πάλιν θὰ ἔλθῃ ἡ χάρις καὶ πάλιν θὰ φύγῃ. Μόνον ἐσὺ μὴ παύσῃς ζητοῦσα μετὰ δάκρυα.

Ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν Γερρότισσα, ὄλην τὴν ἱερὰν Συνοδείαν. Ἔχεις τὸν Γέροντα ἔπου εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπετάσματος καί, τῆς θείας νεφέλης ἐπιφοιτούσης, ἐκλιπαρεῖ τὸν Θεόν. Ἔχεις ἔσχατον καὶ ἐμένα ἔπου, ὅταν γίνεται ἐπίσκεψις τοῦ Νυμφίου ὄλα τὸν λέγω καὶ θερμῶς ὑπέροσὺ τὸν παρακαλῶ, καὶ δι' ὄλας τὰς ἀδελφάς. Καὶ οὐχνὰ με φωνάζει: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅχι ἐν ἀνυπομονησίᾳ. Ὅλα θὰ γίνουν, ὄλα ἀκούω, ἀλλὰ σιγά-σιγά!».

Λοιπὸν, μητέρες καὶ ἀδελφές μου ἐν Κυρίῳ ἡγασημένες ἀκοῦσατέ μου καὶ πάλιν, ἐνωτίσασθέ μου τοὺς λόγους, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς παραβολάς.

Μέλλω γὰρ δι' ἀγάπην σας καὶ ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς σκιαγραφῆσαι τὸν βίον μου, ἵνα ἴδητε καὶ λάβετε δύναμιν καὶ ὑπομονήν· ὅτι χωρὶς τῆς ὑπομονῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ κερδίσῃ ὁ ἄνθρωπος. Μοναχὸς χωρὶς ὑπομονήν, λυ-

Ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν Γερρότισσα, ὄλην τὴν ἱερὰν Συνοδείαν. Ἔχεις τὸν Γέροντα ἔπου εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπετάσματος καί, τῆς θείας νεφέλης ἐπιφοιτούσης, ἐκλιπαρεῖ τὸν Θεόν. Ἔχεις ἔσχατον καὶ ἐμένα ἔπου, ὅταν γίνεται ἐπίσκεψις τοῦ Νυμφίου ὄλα τὸν λέγω καὶ θερμῶς ὑπέροσὺ τὸν παρακαλῶ, καὶ δι' ὄλας τὰς ἀδελφάς. Καὶ οὐχνὰ με φωνάζει: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅχι ἐν ἀνυπομονησίᾳ. Ὅλα θὰ γίνουν, ὄλα ἀκούω, ἀλλὰ σιγά-σιγά!».

Τὰ σπήλαια ὀλοκλήρου τοῦ Ἄθωνος με ὑπεδέχοντο ἐπισκέπτῃν· θῆμα πρὸς θῆμα, ὡσὰν τὰς ἐλάφους, ἔπου ζητοῦν νοτίδα ὑδάτων διὰ νὰ δροσίσουν τὴν δίψαν τους, οὕτως, ἐζήτησαν νὰ εὕρω πνευματικὸν νὰ με διδάξῃ οὐράνιον θεωρίαν καὶ πράξιν.

Ἐπιτέλους, κατόπιν δύο ἐτῶν πολυμύχθου ἐρεύνης καὶ κολυμβήθρας δακρύων, ἀπεφάσισα νὰ καθίσω εἰς ἕνα ἄπλοῦν, ἀγαθόν, καὶ ἄκακον Γεροντάκι μαζί με ἕνα ἔτερον ἀδελφόν. Μοὶ ἔδωκε λοιπὸν τὴν εὐλογίαν ὁ Γέροντας ὅσον δύναμαι νὰ ἀγωνισθῶ καὶ εἰς δ-

* Ἀπὸ τὸ βιβλίον «Ἐκφρασις Μοναχικῆς Ἐμπειρίας» τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκδοθῆσιν ἐν τῷ ἐπόμενῳ τεύχῳ.

ποιον πνευματικὸν ἀναπαύομαι νὰ κάμω ἐξομολόγησιν.

Ἔκαμα λοιπὸν τελείαν ὑπακοήν.

Προτοῦ δὲ νὰ καθίσω εἰς τὸν Γέροντα εἶχον συνήθειαν· κάθε ἀπόγευμα δύο - τρεῖς ὥρες μέσα εἰς τὴν ἔρημον — ὅπου εἶναι μόνον θηρία — ἐκαθήμεν καὶ ἀπαρηγόρητα ἔκλαιγα, ὅσπου ἐγένετο λάσπη τὸ κῶμα ἀπὸ τὰ δάκρυα· καὶ μετὰ τὸ στόμα ἔλεγα τὴν εὐχὴν. Δὲν ἐγνώριζα μετὰ τὸν νοῦν νὰ τὴν λέγω, ἀλλὰ παρεκάλουν τὴν Παναγίαν μας καὶ τὸν Κύριον νὰ με δώσουν τὴν χάριν νὰ λέγω νοερῶς τὴν εὐχὴν, καθὼς γράφουν εἰς τὴν Φιλοκαλίαν οἱ Ἅγιοι. Καθότι διαβάζοντας ἐννοοῦσα ὅτι κάτι ὑπάρχει, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τὸ εἶχον.

Καὶ μίαν ἡμέραν με ἔτυχαν πολλοὶ πειρασμοί. Καὶ ὄλην αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐφώναζα με μεγαλύτερον πόνον. Καὶ πλέον τὸ θράδου, δύοντος τοῦ ἡλίου, κατέπαυσα· νηστικός, παιλτισμένος ἀπὸ τὰ δάκρυα. Ἐκοίταζα τὴν ἐκκλησίαν, τὴν Μεταμόρφωσιν εἰς τὴν κορυφήν, καὶ παρεκάλουν τὸν Κύριον μαρμαίνον καὶ πληγωμένον. Καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν μοῦ ἐφάνη ὅτι ἦλθεν μία βιαία πνοή. Καὶ ἐγένετο ἡ ψυχὴ μου ἄρρητον εὐωδία. Καὶ εὐθὺς ἤρχισεν ἡ καρδιά μου ὡσὰν ὠρολόγι νὰ λέγη νοερῶς τὴν εὐχὴν. Ἠγέρθη λοιπὸν πλήρης χάριτος καὶ ἀπέφρου καρδᾶς καὶ ἐμβῆκα στὸ σπήλαιον. Καὶ κύψας τὴν σιαγόνα μου εἰς τὸ στήθος ἤρχισα νὰ λέγω νοερῶς τὴν εὐχὴν.

Καὶ μόλις εἶπον ὀλίγας φορὰς τὴν εὐχὴν, εὐθὺς ἠρπάγην εἰς θεωρίαν. Καὶ ἐνῶ ἤμην μέσα εἰς τὸ σπήλαιον — καὶ φραγμένη ἡ θύρα του — εὐρέθη ἔξω εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς ἕνα θαυμάσιον μέρος ἐν ἄκρα εἰρήνῃ καὶ γαλήνῃ ψυχῆς. Τελειωμένη ἀνάπαυσις. Τοῦτο μόνον διενεοῦσθην. Θεέ μου, ἄς μὴ γυρίσω πλέον εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὴν πληγωμένην ζωὴν, ἀλλὰ ἄς μένω ἐδῶ. Κατόπιν, ἀφοῦ με ἀνέπαυσεν ὅσον ὁ Κύριος ἤθελε, τότε ἦλθα καὶ πάλιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου καὶ εὐρέθην μέσα στὸ σπήλαιον.

Ἐκτοτε δὲν ἔπαυσε νοερῶς μέσα μου νὰ λέγεται ἡ εὐχὴ.

Ὅταν λοιπὸν κατόπιν ἦλθα εἰς τὸν Γέροντα, τότε ἤρχισα τοὺς μεγάλους ἀγῶνας — πάντοτε μετὰ τὴν εὐλογίαν του.

Λοιπὸν μίαν νύκτα, καθὼς ἠυχόμεν, ἦλθον πάλιν εἰς θεωρίαν καὶ ἠρπάγη ὁ νοῦς μου εἰς

ἕνα κῆρυον. Καὶ ἦσαν κατὰ τάξιν — κατὰ σειρὰν — μοναχοὶ συνταγμένοι πρὸς μάχην. Καὶ ἕνας ὑψηλὸς στρατηγὸς ἦλθεν πλησίον μου καὶ μοῦ λέγει: Θέλεις, μοῦ λέγει, νὰ εἰσεέλθῃς, νὰ πολεμήσῃς εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν; Καὶ ἐγὼ τὸν ἀπάντησα ὅτι σφόδρα ἐπιθυμῶ νὰ μονομαχήσω με τοὺς ἀντίκρου αἰθίοπας, ὅπου ἦσαν κατέναντι ὠρυόμενοι καὶ πῦρ πνέοντες ὡσὰν ἄγριοι σκύλοι, ὅπου μόνον ἡ θεωρία τους σοῦ ἐπροξένοι τὸν φόβον. Ἄλλ' εἰς ἐμένα δὲν ἦτον φόβος· διότι εἶχον τοσαύτην μανίαν, ὅπου μετὰ τὰ δόντια μου νὰ τοὺς σκίσω. Εἶναι δὲ ἀληθὲς ὅτι καὶ ὡς κοσμικὸς ἤμην τοιαύτης ἀνδρείας ψυχῆς. Τότε λοιπὸν με χωρίζει ὁ στρατηγὸς ἀπὸ τὰς γραμμὰς, ὅπου ἦτον ἡ πληθὺς τῶν πατέρων. Καὶ ἀφοῦ διήλθομεν τρεῖς ἢ τέσσαρας γραμμὰς συνταγματικῶς με ἔφερον εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, ὅπου ἦσαν ἕνας ἢ δύο ἀκόμη κατὰ πρόσωπον τῶν ἀγρίων δαιμόνων. Ὅπου αὐτοὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ὀρμήσουν καὶ ἐγὼ ἔπνεον πῦρ καὶ μανίαν κατεναντίον τους. Κάκειθεν με ἄφησεν ἐπειπόντος ὅτι· εἶς τις ἐπιθυμεῖ νὰ πολεμήσῃ ἀνδρείως με αὐτούς, ἐγὼ δὲν τὸν ἐμποδίζω, ἀλλὰ βοηθῶ.

Καὶ ἦλθον πάλιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Καὶ διελογιζόμεν· ἄραγε τί πόλεμος θὰ εἶναι αὐτός;

Ἐκτοτε λοιπὸν ἤρχισαν οἱ ἄγριοι πόλεμοι, ὅπου δὲν με ἄφηναν ἡσυχίαν ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἄγριοι πόλεμοι! Μῆτε ὦραν νὰ ἡσυχάσω. Ἐπίσης καὶ ἐγὼ με μανίαν εἰς αὐτούς. Ἐξ ὥρας καθήμενος εἰς προσευχὴν τὸν νοῦν δὲν ἐσυγχῶρον νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν καρδίαν. Ἀπὸ τὸ σῶμα μου ὁ ἰδρώτας ἔτρεχεν ὡσὰν βροσί. Ξύλον ἀλύπητα. Πόνος καὶ δάκρυα. Νηστεία ἄκρα καὶ ὀλονύκτιος ἀγρυπνία. Καὶ ἐπιτέλους κατέπεσα.

Ὅλα ὀκτὼ ἔτη κάθε νύκτα. μαρτύριον. Ἐφευγαν οἱ δαίμονες καὶ ἐφώναζαν. Μᾶς ἔκαψε! Μᾶς ἔκαψε! Ὅπου ἔτυχε μίαν νύκτα καὶ τοὺς ἤκουσε καὶ ὁ πλησίον μου ἀδελφὸς ξενιζόμενος, ποῖοι ἦσαν αὐτοὶ ὅπου ἐφώναζαν.

Καὶ ὅμως, τὴν τελευταίαν ἡμέραν, ὅπου θὰ τοὺς ἐδίωκεν ὁ Χριστός, ἐγὼ πλέον διελογιζόμεν ἀπεγνωσμένος ὅτι, ἀφοῦ τὸ σῶμα μου ἔπεσε τελείως νεκρὸν καὶ τὰ πάθη μου ἐνεργοῦν ὡς ἐν τελείᾳ ὑγείᾳ, οἱ δαίμονες εἶναι οἱ νικηταί. Αὐτοὶ με ἔκαψαν ἀσφαλῶς καὶ

ένιγκσαν και ὄχι ἐγώ. Ἐπιτέλους, καθώς ἐκαθήμην νεκρός, πληγωμένος, ἀπεγνωσμένος, αἰσθάνομαι ὅτι ἠνοίχθη ἡ θύρα και ἤλθε κάποιος, πλὴν δὲν ἐστράφη νὰ ἰδῶ, ἀλλὰ ἔλεγα τὴν εὐχὴν. Καὶ ἐξαίφνης αἰσθάνομαι ὅτι κάτω μου κάποιος μὲ ἐρεθίζει πρὸς ἡδονήν. Καὶ στρέφομαι και βλέπω τὸν δαίμονα, ὅπως εἶναι κασίδης. Πληγωμένη ἡ κεφαλὴ του βρωμαίει! Καὶ ὤρμησα θηριωδῶς νὰ τὸν πιάσω. Καί, ὅπως τὸν ἔπασσα, εἶχεν τρίχες τοῦ κοίρου, και ἔγινεν ἄφαντος. Εἰς δὲ τὴν ἀφῆν μου μὲ ἄφησε τὴν αἰσθησὶν τῶν τριχῶν του και τὴν βρώμα εἰς τὴν ὄσφρησιν. Καὶ ἐπιτέλους ἀπ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐρράγη ὁ πόλεμος και ἔπαυσαν ὄλα. Καὶ ἤλθεν εἰρήνη εἰς τὴν ψυχὴν. Καὶ ἀπαλλαγὴ τελεία τῶν ἀκαθάρτων παθῶν τῆς σαρκός.

Ἐν τέλει τὴν νύκτα ἐκείνην ἤλθα πάλιν εἰς ἔκστασιν. Καὶ βλέπω ἕνα μέρος εὐρύχωρον, και θάλασσα τὸ ἐκώριζε. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν εὐρυχωρίαν ἦτον παγίδες ἐστρωμένες παντοῦ. Κεκρυσμένες διὰ νὰ μὴ φαίνωνται. Ἐγὼ δὲ ἤμην εἰς ἕνα μέρος πολὺ ὑψηλόν, και ὄλα ὡς ἐν θεάτρῳ τὰ ἔβλεπα. Ἀπὸ δὲ τὸ μέρος αὐτὸ ἔπρεπε νὰ διέλθουν ὄλοι οἱ Μοναχοί. Ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἦτον ἕνας δράκων — δαίμονας φοβερὸς — ὅπου ἔβγαζαν φλόγες τὰ μάτια του. Ἐξαγριωμένος. Καὶ ἔβγαζε τὸ κεφάλι του και ἐκοίταζε. Πιάνονται στές παγίδες; Οἱ δὲ μοναχοὶ διαβαίνοντες χωρὶς φόβον και προσοχὴν, ἄλλος ἐπιάνετο ἀπὸ τὸν λαμόν, ἄλλος ἀπὸ τὴν μέσην, ἄλλος ἀπὸ τὸ πόδι, ἄλλος ἀπὸ τὸ χέρι. Καὶ βλέπων ὁ δαίμων ἐγελοῦσε, και ἦτον πλήρης χαρᾶς και ἀγαλλίασεως. Ἐγὼ δὲ ἐλυπόμουν σφόδρα και ἔκλαιγα. Ἄχ! ἔλεγα, πονηρὸς δράκων! Τί μᾶς κάμεις και πῶς μᾶς πλανᾷς! Καὶ ἤλθα πάλιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου· και ἤμην μέσα στὸ καλυβάκι μου.

Ἡ τάξις μου ἦτο νὰ ἐσθίω ἅπαξ τῆς ἡμέρας ὀλίγον, μὲ μέτρον, ψωμί και φαί. Καὶ κἄν Πάσχα ἢ Ἀπόκριες ἕνα ἦτον εἰς ἡμᾶς τὸ φαγητόν. Ἄπαξ.

Και εἰς ὄλον τὸ ἔτος ὀλονύκτιος ἀγρυπνία. Καὶ τὴν τάξιν αὐτὴν παρελάθαμεν μὲ τὸν Γερό Ἀρσένιον ἀπὸ ἕνα νηπτικόν και ἅγιον Γέροντα, τὸν Παπα Δανιήλ. Εἶχεν και ἄλλους ἐτότε πολλοὺς ἁγίους. Αὐτὸς ἦτον ὁ ἅγιος. Καὶ ἱερεὺς και ἡσυχαστὴς ἄκρον. Δὲν

ἐδέχετο εἰς τὴν Λειτουργίαν του κανένα. Ἐβαστοῦσε ἡ Λειτουργία του τρισήμιου και τέσσαρες ὥρες. Ἀπὸ τὰ δάκρυα δὲν ἤμποροῦσε νὰ δώσῃ τὰς ἐκφωνήσεις. Ἐγένετο λάσπη τὸ ἔδαφος. Δι' αὐτὸ ἀργοῦσε κατὰ πολὺ. Αὐτὸς ἦτον πενήντα και πλέον ἔτη ἱεουργός. Μίαν ἡμέραν δὲν ἐννοοῦσε νὰ ἀφήσῃ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν. Καὶ τὴν Σαρακοστή ὄλες τὲς ἡμέρες ἔκαμε Προηγιασμένες. Καὶ μέχρι τέλους χωρὶς ἀσθένειαν ἐκοιμήθη. Ἐνας δὲ ἄλλος ἦτον Ρῶσος Αὐτὸς ἕνας και ἡμέραν εἶχε τὰ δάκρυα ἀδιάλειπτα. Ὅλος μετέωρος και θεωρίας ἀνάπλεως. Ἐπέρασε και πολλοὺς πρῶην Ἀγίους. Ἐλεγεν: «Ὅταν βλέπῃ κανεὶς τὸν Θεὸν δὲν ἔχει νὰ τὸν εἰπῇ μόνον ἀπὸ χαρὰν κλαίγει». Οὗτος εἶχε και προορατικόν, διότι ἐγνώριζε τοὺς ἐρχομένους.

Τὴν τάξιν λοιπὸν ἐλάθαμεν ἀπὸ τὸν πρῶτον. Αὐτὸς δὲν ἐδέχετο ὡς εἶπομεν κανένα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγὼ ἤμην πολὺ ἐπιτήδειος νὰ ἐρευνῶ διὰ νὰ μάθω — δι' αὐτό, ἢ και οἰκονομία Θεοῦ, ὅπου θερμῶς τὸν ἐζητοῦσα — δι' αὐτὸ εὐσυκατέθη και μὲ ἐδέχετο. Καὶ εἰς κάθε φορὰν μοι ἔλεγεν ὀλίγα πλήρη χάριτος λόγια. Καὶ ἐθάδιζε ὄλην τὴν νύκτα διὰ νὰ πᾶς ἐκεῖ μόνος, νὰ ἰδῶ τὴν ὄντως Θεϊαν ἐκείνην παράστασιν, και νὰ ἀκούσω ἕνα - δύο λογάκια.

Αὐτοὶ και οἱ δύο ἦταν τελείως ἔγκλειστοι. Ἦσαν και ἄλλοι πολλοί. Ἐχοντες ἕκαστος ἴδιον χάρισμα και πάντες ἡγιασμένοι, εὐωδιάζοντες ὡς κρῖνα τὴν ἔρημον.

Μίαν φορὰν βαδίζων τὴν νύκτα — οὕσα παν σέληνος — ἐπήγαινα εἰς τὸν Γέροντα νὰ εἰπῶ τοὺς λογιμοὺς και νὰ κοινωνήσω. Ἀφοῦ ἔφθασα, ἐστάθην ὀλίγον μακρὰν ἀπένανθον εἰς ἕνα βραχάκι, διὰ νὰ μὴν τοὺς ἀνησυχίσω τὴν νοερὰν ἀγρυπνίαν τους. Καὶ καθήμενος και εὐχόμενος νοερῶς ἤκουσα μίαν γλυκεῖαν φωνήν, ὅπου ἐκελαῖδοῦσε ἕνα πουλί. Θὰ ἦτον ὦρα τέσσαρες τῆς νυκτός. Καὶ ἤρπαγῃ ὁ νοῦς μου εἰς τὴν φωνήν. Καὶ ἠκολούθουν ὀπίσω νὰ ἰδῶ ποῦ εἶναι αὐτὸ τὸ καλλικέλαδον πουλί. Καὶ προσεκτικὰ παρετήρουν ἐδῶ και ἐκεῖ. Ὅπου ἐρευνώντας εἰσηλθον εἰς ἕνα ὠραῖον λιθάδι. Καὶ προχωρῶν, ἦτον χιονόλευκος δρόμος μὲ ἀδαμάντινα και κρυστάλλινα τεῖχη. Μέσον δὲ ἀπὸ τὰ τεῖχη ἦτον ἄνηθον χρυσόχρωμα και πολυποίκιλα, ὅπου ὁ νοῦς

μου ἀλησμόνησε τὸ πουλὶ καὶ ὄλος ἠχραλω-
τίσθη εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Παραδείσου ἐκεί-
νου. Καὶ προχωρῶν, ἦτον ἓνα παλάτι ὑψηλὸν
καὶ θαυμάσιον, ἐκπληττον νοῦν καὶ διάνοιαν.
Καὶ εἰς τὴν θύραν ἴστατο ἡ Παναγία μας βα-
στάζουσα ὡς βρέφος τὸν γλυκύτατον Ἰη-
σοῦν εἰς τὴν ἀγκάλην της. Ὁλη ὥσει κιῶν
κατάλευκος καὶ ἀπαστράπτουσα. Καὶ προσεγ-
σίσας ἐγὼ ἠποασάμην ὡς ἐν ἀπειρῶ ἀγάπῃ.
Καὶ ὡς βρέφος μὲ ἐνηγκαλίσθη καὶ κάτι μὲ
εἶπεν. Δὲν ἀλημονῶ τὴν ἀγάπην, ὅπου μὲ
ἔδειξεν ὡς γνησίᾳ Μητέρα. Τότε χωρὶς φό-
βου καὶ συστολῆν ἦλθον πλησίον της, καθὼς
πλησιάζω εἰς τὴν εἰκόνα της. Καὶ ὅ,τι κάμνει
ἓνα μικρὸ καὶ ἄθῳον παιδάκι, ὅταν ἰδῇ τὴν
γλυκεῖαν του μαννούλα, τοῦτο ἔκαμνα καὶ
ἐγὼ. Πῶς δὲ ἔφυγα ἀπὸ κοντὰ της μῆτε τῶ-
ρα δὲν γνωρίζω, καθὼς ὁ νοῦς μου εἶχεν ὄ-
λος καταποθῆ ἄνωθεν. Κάκειθεν ἀναχωρήσας
ἀπὸ ἄλλην ὁδὸν ἦλθον πάλιν εἰς τὸ λιθάδι.
Ὅπου ἦτον κατοικία ὡραία. Καὶ μοὶ ἔδωκαν
εὐλογίαν τινὰ καὶ μὲ εἶπαν ὅτι ἐδῶ εἶναι ὁ
κόσμος τοῦ Ἀβραάμ· καὶ εἶναι συνθήεια, ὅ-
ποιος διέλθῃ ἀπ' ἐδῶ, νὰ τὸν διδομεν εὐλο-
γίαν. Καὶ οὕτως παρήλθον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ
ἦλθον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Καὶ ἤμην πάλιν
εἰς τὸ θρακάκι ἀκουμπισμένος.

Καὶ ἀφήσας τὸν σκοπὸν ὅπου πῆγαινα ἐκα-
τέβην νὰ προσκυνήσω τὴν εἰκόνα της Πανα-
γίας εἰς εὐχαριστίαν εἰς τὴν Σπηλιὰν τοῦ Ἀ-
γίου Ἀθανασίου, διότι εἶχον πολλὴν εὐλά-
θειαν εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Καὶ εἶχον καθί-
σει ἔξι μῆνες εἰς τὴν ἀρχὴν δι' ἀγάπην της
καὶ ἀναβα τὸ καντήλι. Νύκτα - ἡμέρα ἦτον
ἡ ἀδολεσχία μου. Λοιπὸν, καθὼς ἤμην ὄλω-
ς αἰκμάλωτος ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τὴν θεῖαν
ἀγάπην, ἐκατέβην νὰ τὴν εὐχαριστήσω. Καὶ
μόλις ἐμβῆκα καὶ τὴν προσκύνησα — ἐστάθην
ἀντίκρου καὶ τὴν ὠμιλοῦσα εὐχαριστώντας —
ἐξῆλθε τόση πολλὴ εὐωδία, ὡσάν μὴ ἀναπνοὴ
δροσοβόλος ἀπὸ τὸ γλυκύτατον στόμα της, ὅ-
που ἐγέμισεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ἔγινα ἄφρονος
εἰς δευτέραν ἔκστασιν ἰκανὴν ὦραν. Καί, ὅταν
ἐσηκώθησαν νὰ ἰδοῦν τὰ καντήλια ὁ ἐκκλη-
σάρης, ἐγὼ ὡσάν ἐξαλλος ἔφυγα, μὴν ἐνοή-
σῃ αὐτὸς τίποτε ἢ ἀρχίση νὰ μὲ ἐρωτᾷ.

Ἄλλην φορὰν πάλιν ἀγρυπνώντας μόνος
εἰς τὸ πολὺ μικρὸ καλυθᾶκι μου — διότι μό-
νοι μας μὲ τὸν Γέρο Ἀρσένιον ἀγρυπνοῦσα-
τε κατὰ νύκτα ὁ καθεὶς εἰς τὸ κελλί του μὲ

τὴν εὐχὴν καὶ μὲ δάκρυα — ἦλθον πάλιν εἰς
θεωρίαν. Ἐγέμισεν φῶς τὸ κελλί μου, καθὼς
ὅταν εἶναι ἡμέρα. Καὶ εἰς τὸ μέσον ἐφάνη-
σαν τρία παιδάκια ἕως δέκα ἐτῶν τὸ καθένα.
Ἐνα ἀνάστημα. Μία μορφὴ. Μία ἐνδυμασία.
Ἐνα πρόσωπον, εἰς τὴν εὐμορφίαν. Καὶ ἐγὼ
θαυμάζων εἰς τὴν θεωρίαν τοὺς ἤμην ὄλος ἐκ-
στατικός. Αὐτὰ δὲ ἀκουμβώντας τὸ ἓνα εἰς τὸ
ἕτερον μὲ ἠλόγουν τὰ τρία ὁμοῦ, ὅπως εὐ-
λογεῖ ὁ ἱερεὺς, καὶ μελωδικῶς ἔψαλλον: «Ὁ-
σοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύ-
σασθε. Ἀλληλουῖα!» Καὶ ἐβάδιζον ἐπάνω μου,
καὶ πάλιν ὀπίσω - ὀπίσω ἐπῆγαιναν, χωρὶς νὰ
κάμουν μεταβολὴν, καὶ πάλιν ἐβάδιζον κατ'
ἐπάνω μου ψάλλοντας. Ἐγὼ δὲ ἔλεγον δια-
λογιζόμενος· ποῦ ἔμαθαν τόσον μικρὰ νὰ
ψάλλουν τόσον ὡραία καὶ νὰ εὐλογοῦν; Χω-
ρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν μου ὅτι εἰς τὸ Ἄ-
γιον Ὅρος δὲν ὑπάρχουν τόσον μικρὰ καὶ
τόσον ὡραία παιδάκια. Καὶ οὕτως πάλιν, κα-
θὼς ἦλθον, ἔφυγαν νὰ ὑπάγουν νὰ εὐλογη-
σοῦν καὶ ἄλλους. Καὶ ἐγὼ ἔκαμθος, ἡμέρες
παρήρχοντο διὰ νὰ διαλυθῇ ἡ καρὰ καὶ νὰ
ἐξαλειφθοῦν ἀπὸ τὴν μνήμην μου. Ἀλλὰ μῆ-
τε ἐξαλείφονται ποτὲ τὰ τοιαῦτα.

Ἄλλην φορὰν ἤμην πολὺ στενοχωρημένος.
Καὶ τοῦτο γνωστόν· ὅτι ὁ Θεὸς δὲν παρακα-
λεῖ τὴν ψυχὴν μῆτε δεικνύει τοιαῦτα, χωρὶς
κινδύνους καὶ μεγάλους πειρασμοῦς. ὅπου νὰ
εἶναι ἀνάγκη. Ὅχι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε.
Λοιπὸν εἰς τὴν ὀδυνῆράν μου θλίψην, ὅπως
ἄλλοτε, πλήρης φωτὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐνε-
φανίσθη ὁ Ἰησοῦς καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν
μὲ ἐνθύμωζε: «Ἰδέ, πόσα ἐγὼ ὑπέφερα δι'
ἐσένα!». Καὶ ὄλαι αἱ θλίψεις μου ὡς καπνὸς
διελύθησαν.

Τί εἵπωμεν διὰ τὴν τόσῃν ἀγάπην, ὅπου
δεικνύει ὁ Κύριος εἰς ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς σώσῃ!
Καὶ ἡμεῖς, διὰ παραμικρὸν πειρασμόν, ὄλα τὰ
ἀλησημονοῦμεν. Ἐνῶ μέσα εἰς τοὺς πειρα-
σμοὺς καὶ εἰς τὰς θλίψεις εὐρίσκειται ὁ Χρι-
στός. Ἀλλὰ θλίψεις δὲν λέγονται αἱ μέριμνες
καὶ στεναχώριες, τὸ πῶς νὰ ζήσης, ἀλλὰ θλί-
ψεις διὰ Χριστόν. Διωγμοί· τὸ νὰ πάσχης διὰ
νὰ σώσῃς τὸν ἄλλον. Ἀγῶνες δι' ἀγάπην
Χριστοῦ καὶ ἐναντιώσεις τῶν πειρασμῶν. Νὰ
δυστυχῆς ἕως θανάτου διὰ Χριστόν. Νὰ ὑπο-
φέρῃς ὕβρεις καὶ ὄνειδη ἀδικίως. Νὰ καταφρο-
νῆσαι παρὰ πάντων ὡς πλανημένος. Τότε δι-
καίως ὁ Κύριος παρακαλεῖ τὴν ψυχὴν καὶ

εὐφραίνει αὐτήν.

Μίαν φοράν ἤμην τόσον θλιμμένος· — κα-
θότι ὅλη μου ἡ ζωὴ ὑπῆρξεν ἕνα μαρτύριον.
Καὶ τὰς περισσότερας φορές ὑποφέρω δι' ἄλ-
λους, ὅπου θέλεις νὰ τοὺς σώσῃς καὶ δὲν σὲ
ἀκοῦν. Καὶ οὐ κλαῖς καὶ προσεύχεσαι καὶ αὐ-
τοὶ χλευάζονται καὶ τοὺς κυριεύει ὁ πειρα-
σμός—. Ὅντος μου λοιπὸν εἰς ὀδύνην καὶ
πόνον πολλὸν ἦλθον εἰς θεωρίαν. Καὶ ὅπως ἐ-
βάδιζα εὐρέθην εἰς ἕνα κάμπον· ὡσεὶ κίων
λευκὸν ὄλον τὸ ἔδαφος. Καὶ ὅλος ἔκθαμβος
ἠπόρουν. Πῶς εὐρέθην εἰς τοιοῦτον ὠραῖον
τοπίον; Καὶ ἐζήτησαν μέρος νὰ φύγω, μὴν τύ-
χη κανεῖς καὶ μετὰ μάλωσιν, διότι χωρὶς ἄδειαν
εἰσῆλθον ἐκεῖ. Καὶ κυττάζων με περιέργειαν
δεξιὰ καὶ ἀριστερά, νὰ εὕρω διέξοδον νὰ ἐξ-
έλθω, εἶδα μίαν θύραν ὑπόγειον καὶ εἰσῆλθον
εἰς αὐτήν. Καὶ ἦτον ναὸς τῆς Ὑπεραγίας
Θεοτόκου. Καὶ ἐκάθητο νέοι ὠραῖοι ἐστολι-
σμένοι στολὴν θαυμασίαν. Καὶ εἶχον σταυρὸν
ἐρυθρὸν εἰς τὸ στήθος καὶ εἰς τὸ μέτωπον
ἐμπρός. Καὶ ἠγέρθη ἀπὸ τὸν θρόνον ὁ εἶς,
ὅπου ἦτον ὡσὰν στρατηγὸς καὶ ἐφόρει λαμ-
προτέραν στολὴν, καὶ με λέγει:

— Ἐλα, λέγει, διότι ἐσένα ἀναμένομεν.

Καὶ με προέτρεψε νὰ καθίσω.

— Συγχώρησόν με, λέγω, δὲν εἶμαι ἄξιος
νὰ καθίσω αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀρκεῖ νὰ σταθῶ ἐδῶ

εἰς τοὺς πόδας σου.

Καὶ μειδιάσας με ἄφησε καὶ ἦλθεν ἐμπρός
εἰς τὸ τέμπλον, εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας,
καὶ λέγει:

— Κυρία καὶ Δέσποινα τοῦ παντός, Βασι-
λισσα τῶν Ἀγγέλων, Ἄκραντε Θεοτόκε Παρ-
θένη! δεῖξον τὴν χάριν σου εἰς τὸν δούλον
σου τοῦτον, ὅπου τόσον πάσχει διὰ τὴν ἰδι-
κὴν σου ἀγάπην, ἵνα μὴ καταποθῇ ὑπὸ τῆς
θλίψεως.

Καὶ αἴφνης ἐξῆλθε τόση λαμπρότης ἀπὸ τὴν
θείαν εἰκόνα τῆς καὶ ἐφάνη τόσον ὠραία ἡ
Παναγία, ὀλόσωμος, ὅπου ἀπὸ τὴν τόσῃν ὠ-
ραιότητι — μυριάδας τοῦ ἡλίου φαινοτέρα
— ἔπεσα κάτω εἰς τοὺς πόδας τῆς μὴ δυνά-
μενος νὰ τὴν ἀνεῖσω, καὶ κλαίων ἐφώνησα:

— Συγχώρησόν με, Μαννούλα μου, ὅπου
ἐν ἀγνοίᾳ μου σὲ λυπῶ!

Καὶ οὕτως κλαίων ἐν ἀληθείᾳ συνῆλθον
βρεγμένος στὰ δάκρυα καὶ πλήρης καρᾶς.

Ἄλλὰ τώρα διηγούμαι μόνον τὰς παρακλή-
σεις. Πρέπει νὰ διηγηθῶ καὶ τί ἦσαν αὐτὲς
αἱ τόσον δριμεῖες θλίψεις καὶ οἱ τόσον φαρ-
μακεροὶ, μέχρι θανάτου, πειρασμοί. Ὅπου εἰς
κάθε τοιαύτην παράκλησιν προηγεῖτο ἐπιθα-
νάτιος θλίψις. Πνιγμὸς ψυχῆς καὶ κατακθονίου
σκοτίας ἐπιφοραί... .

ΠΕΡΙ ΘΕΙΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

→ ἀπὸ τὴν σ. 4

ναλαμβάνουσα τὴν ψυχὴν φέρει πρὸς
τὴν ἀέναον πηγὴν τῆς ἀγάπης, πρὸ τὴν
αἰδίου ἀγάπην, καὶ πληροὶ αὐτὴν φωτὸς
αἰδίου.

Ἡ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔρωτος τρωθεῖσα ψυ-
χὴ αἰεὶ καίρει καὶ ἀγάλλεται καὶ σκιρτᾷ
καὶ χορεύει, διότι εὐρίσκεται ἐπανα-
παυομένη ἐπὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου
ὡς ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως· οὐδὲν τῶν
τοῦ κόσμου θλιβερῶν ἰσχύει νὰ διατα-
ράξῃ τὴν γαλήνην καὶ τὴν εἰρήνην αὐ-
τῆς, οὐδὲ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύ-
νην αὐτῆς τῶν λυπηρῶν τι νὰ ἀφαι-
ρέσῃ.

Ἡ ἐρώσα τοῦ Θεοῦ ψυχὴ μεταρσιου-
μένη ὑπὸ τῆς ἀγάπης ὑπεξίσταται πῶς
τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων καὶ αὐτοῦ
τοῦ σώματός πῶς ἀποχωρεῖ καὶ ἐαυτῆς

ἐπιλανθάνεται διὰ τὴν τελείαν πρὸς τὸ
Θεῖον ἀφοσίωσιν.

Ἡ ἀνερμήνευτος γλυκύτης τῆς θείας
ἀγάπης τὴν μὲν καρδίαν καταθέλγει καὶ
κατακυριεύει, τὸν δὲ νοῦν ἔλκει πρὸς
τὸ Θεῖον, ἵνα τοῦ Θεοῦ ἀπολαύσῃ ἐν ἀ-
γαλλιάσει.

Ὁ θεὸς ἔρωτος τὴν πρὸς Θεὸν προμνη-
στεύεται οἰκείωσιν, ἡ δὲ οἰκείωσις τὸ
θάρος, τὸ δὲ θάρρος τὴν γεῦσιν, ἡ δὲ
γεῦσις τὴν πείναν.

Ἡ ψυχὴ, ἥς θεὸς ἀπτεται ἔρωτος, οὐ-
δὲν ἕτερον λογίζεσθαι δύναται οὐδὲ ἐπι-
ποθεῖν, ἀλλὰ συνεχῶς στενάζουσα λέ-
γει· Κύριε, πότε ἤξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ
προσώπῳ σου; Ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου
ἐλθεῖν πρὸς Σὲ ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθεῖ ἡ
ἐλπίς ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων!

Τοιοῦτος ὁ θεὸς ἔρωτος ὁ κυριεύων τῆς
ψυχῆς.

ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

ΕΛΕΙΟΤΕΡΟΣ χαρακτηρισμός των θεωρατών και μοναδικών στον κόσμο, συγκεντρωμένων δὲ σὲ μιὰ περιοχὴ, βράχων, δὲν μπορούσε νὰ δοθεῖ, ἀπὸ τὸν χαρα-

κτηρισμό: Μετέωρα!

Πραγματικά πρόκειται γιὰ ἓνα μοναδικὸ γεωλογικὸ φαινόμενο, ποὺ προκαλεῖ και δέος και θαυμασμό. Ὅσοι δὲν ἔχουν δεῖ ἀπὸ κοντὰ τοὺς φρικαλέους αὐτοὺς βράχους τῆς Θεσσαλίας, ἴσως νὰ τοὺς εἶδαν σὲ χαλκογραφίες ἢ σὲ φωτογραφικὲς ἀποδόσεις ἢ διαβάσαν περιγραφές. Ἐντυπὸν ἔτσι κοιμώμενους ἢ ναρκωμένους ἢ νεκρωμένους μεταφυσικοὺς πόθους στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη και τὰ μήκη τῆς ὑδρογείου, ὥστε τὸ ἐνδιαφέρον τους νὰ παραμένει ἀδιάπτωτο σὲ ἓνα σχεδὸν ἑκατομύριο ἐπισκεπτῶν τὸ χρόνο.

Οἱ γεωλόγοι εἶναι βέβαιοι ὅτι ἡ Θεσσαλία ἦταν σκεπασμένη μὲ θάλασσα, ἢ βαθύτατη λίμνη ἢ μεγάλο ποταμὸ, ποὺ ὕστερα ἀπὸ γεωλογικὲς μεταβολές μέσα στὸ χρόνο τῶν χιλιετηρίδων ἀνεδύθη ἢ ξηρὰ μὲ ἓνα πέτρινο δάσος, τὰ Μετέωρα. Φαίνεται και στὸν πιὸ ἀμύητο στὰ μυστικὰ τῆς γεωλογίας, ὅτι στὴν ἐπίπεδη κορυφὴ τῶν βράχων ἦταν ὁ πυθμένας τοῦ ὑγροῦ στοιχείου, ἀφοῦ διακρίνονται ἀπολιθωμένα ὄστρακα, ἄμμος, χαλίκια και πέτρες στρογγυλές και λείες. Κι' ἀκόμα φαίνεται, πὼς ὑποχωρόντας τὸ νερὸ κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα ἄφηνε τὰ ἴχνη τῆς στάθμης του μὲ τὶς πλάγιες ραβδώσεις ἐπάνω στοὺς βράχους ὅπως τῶρα τὶς βλέπουμε.

κεῖμενο ἀνεπίγνωστης μεταφυσικῆς ἐλξέως και θέαμα, μπροστὰ στὸ ὁποῖο ἐξαντλοῦν τὸ θαυμασμό τῆς ψυχῆς τους, γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη χριστιανωσὴν ἀποτελοῦν ἓνα πάνσεπτο μεσαιωνικὸ μοναστικὸ κέντρο, ἀδελφὸ ὁμήλικο σχεδὸν μὲ τὸ Ἅγιο Ὄρος. Πιὸ συγκεκριμένα μάλιστα, τὰ ὀκτώ μοναστήρια, ποὺ σὰν ἀητοφωλιές εἶναι κτισμένα ἐπάνω στοὺς θεωρατοὺς και θεοσκεπαστοὺς βράχους, εἶναι γιὰ τὴν ἑλλαδικὴ Ὁρθοδοξία κάποια νεῦρα τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἀποδυνάμωση τῶν ὁποίων ἐπηρεάζει τὴ ζωὴ τῆς, τὴν ἀπισχναίνει.

Γιὰ τὴν ἱστορία τῶν μετεωρίτικων μοναστηριῶν, γιὰ τοὺς καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς των σὲ χειρογράφους κώδικες, φορητὲς ἱερὲς εἰκόνες και τοιχογραφίες και σὲ διάφορα ἀντικείμενα και σκεύη τῆς θείας λατρείας, ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ διαβάσει τὸ ἐνημερωτικὸ βιβλίο τῆς μοναχῆς Θεοτέκνης μὲ τὸν ἐκφραστικὸ τίτλο «Τὸ πέτρινο δάσος τῶν Μετεώρων» 1975, γραμμένο μὲ μέθεξη ψυχῆς και ἐπιστήμονα νοῦ, ἀφοῦ ἡ ἴδια εἶναι μετεωρείτισσα.

Ἐπομένως θὰ περιορισθῶ μόνον στὴν περιγραφὴ τῶν ἐντυπώσεων και ἀνησυχῶν μου, γιὰ τὴν τύχη τῶν σεβασμίων σκηνομάτων τοῦ Θεοῦ, ποὺ μοῦ προκάλεσε μιὰ δευτέρη, ὕστερα ἀπὸ μιὰ δεκαετία, προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψή μου στὰ ἱερὰ ἐκεῖνα Μετέωρα, ποὺ δὲν κινδυνεύουν μονάχα ἀπὸ ἐσωτερικοὺς ἐχθρούς, ποὺ εἶναι ἡ θλιβερὴ ἀπάνδρωσή τους, ἀλλὰ και ἀπὸ ἐξωτερικοὺς, ποὺ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ τὴ βουλμία ἐκεῖνων ποὺ τὰ θέλουν γιὰ «τουριστικὴ ἀξιοποίηση».

Και ἐνῶ ἡ συγγράψασα τὸ παραπάνω βιβλίο μοναχὴ ἐξέφραζε τότε τὴ χαρὰ τῆς «στ' ἀντίκρουσμα τῆς σύγχρονης μοναστικῆς ἀνοθορίας» τῶν Μετεώρων, τῶρα κάθε φιλομόναχος θλιβεταί και ἀνησχεῖ μὲ τὴν ἀποκαρδιωτικὴ ἀνθοβολία τους και

τή φυλλοβολία τους.

Ἡ ανυποβολία θεβαία ὀφείλεται στὴ μεταφύτευση δύο σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἀδελφοτήτων ἀπὸ τὶς μονὲς τῶν Μετεώρων στὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἰὸ γεγονός ἀναμφίβολα ἔλυσε ἐγγενῆ προβλήματα ἀγιορειτικῶν μοναστηριῶν, ἀλλὰ παραλλήλως ἐρήμωσε ἀντίστοιχα μετεωρείτικα.

Ἦδη τὸ μεγάλο λεγόμενο Μετέωρο, πού εἶναι χτισμένο ἐπάνω στὸ μεγαλεύτερο θράχο ἐκτασεως πενήντα στρεμμάτων καὶ σὲ ὑψόμετρο ἀπὸ τὴ θάλασσα περισσότερο ἀπὸ 600 μέτρα μὲ τὰ 200 σκαλοπάτια πού πρέπει ν' ἀνέβει ὁ ἐπισκέπτης, ἔχει μόνο τρεῖς μοναχοὺς καὶ ἓνα δόκιμο. Ἰὰ τὴν ἀκρίβεια ἢ μικρὴ αὐτὴ ἀδελφότης ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα παλαιὸ μετεωριτὴ ἱερομόναχο - ἡγούμενο, ἐπίσης ἓνα παλαιὸ μοναχὸ γέροντα, ἓνα νέο ἱερομόναχο θεολόγο καὶ τὸν δόκιμο θεολόγο.

Ἀντιλαμβάνεται κανεὶς εὐκόλα ἂν εἶναι δυνατό νὰ καλυφθοῦν οἱ τόσες ἀνάγκες τῆς μονῆς μὲ αὐτοὺς τοὺς μοναχοὺς. Πολὺ ὀλιγώτερο μποροῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ ἄλλου ἀδελφοῦ μοναστηρίου, τοῦ Βαρλαάμ, ὁ ἱερομόναχος - ἡγούμενος κ' ἓνας νέος μοναχός, πού ἀποτελοῦν τὴ μοναστικὴ συνοδία.

Καί, ὅπως διέγνωσα, ἂν δὲν εἶχαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοὶ μοναχοὶ τῶν μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς Μετεώρων σὲ ὑψηλὸ βαθμὸ τὴν αἴσθησι τῆς εὐθύνης ἀπέναντι τῆς παραδοσιακῆς αὐτῆς κληρονομίας τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀσφαλῶς θὰ τὰ ἐγκατέλειπαν. Ἰ' αὐτὸ νομίζω πῶς ἡ ζωὴ τους ἐκεῖ ἔχει κάτι τὸ ἀξιοσέβαστο καὶ ἡρωϊκὸ.

Ἄν ἀφαιρέσουμε τὸ μοναστήρι τοῦ ἀγίου Στεφάνου, στὸ ὁποῖο μονάζουν εἰκοσι μοναχές, τὰ ἄλλα μοναστήρια τοῦ μετεωρεϊτικοῦ συγκροτήματος εἶναι ἔρημα, κλειστά καὶ μάταια ἀπὸ χρόνια προσδοκοῦν τοὺς νέους ἐκείνους φιλέρημους καὶ φιλόθεους καὶ «φιλοσόφους» νὰ τοὺς δώσουν ζωὴ, ψαλμωδίες καὶ αἶνους στοὺς ναοὺς καὶ στὰ κελλιὰ προσευχῆς καὶ πνευματικῆς μελέτης.

Καὶ ὅσο ἡ κατάσταση αὐτὴ παρατείνεται, τόσο ἐρεθίζεται ἡ βουλμία ἀγεύστων πνευματικότητος τοῦ μοναχισμοῦ γιὰ τὰ ἀξιοποιήσουν τουριστικῶς καὶ νὰ

τὰ ὑποτάξουν «ταῖς κοσμικαῖς χρεῖαις», πράγμα πού ρητῶς ἀπαγορεύεται ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Κανόνες, ἀλλὰ καὶ θίγεται τὸ θρησκευτικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ αἶσθημα τῶν Χριστιανῶν.

Ἔτσι τὸν τελευταῖο καιρὸ γίναμε μάρτυρες μιᾶς συνδυασμένης ἐπιθέσεως γιὰ κατάληψη τῶν ἀθωράκιστων ἀπὸ ἔμφυχο ὑλικὸ Μετεώρων ἀπὸ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα. Καὶ γράφω γιὰ συνδυασμένη ἐπίθεση, γιατί δὲν μποροῦμε νὰ θεωρήσουμε τυχαῖο ἓνα ἄδικο δημοσίευμα τοῦ «Ταχυδρόμου» ταυτόχρονα μὲ μιὰ ἀπόφασι τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς Καλαμπάκας, πού ἀπροσχημάτιστα διεκδικεῖ τὰ μοναστήρια τῆς Ὀρθοδοξίας γιὰ «τουριστικὴ ἀξιοποίηση», ὡσὰν νὰ εἶναι κτήμα τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου βλαχοδημάρχου.

Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸ μιᾶς ἐναρμονισμένης ἐπιθέσεως τὸ γεγονός, ὅτι τόσο τὸ σκεπτικὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου, ὅσο καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ δημοσιεύματος τοῦ «Ταχυδρόμου» συμπιπτουν στὴν ἐπιχειρηματολογία καὶ τὶς αἰτιώσεις, ὡστε νὰ ἀφαιρεθοῦν τὰ Μετέωρα ἀπὸ τὴ χρῆσι τῶν μοναχῶν, πού εἶναι οἱ «οἰκοὶ τοῦ Πατρὸς τῶν» καὶ νὰ δοθοῦν στὸ Δῆμο τῆς Καλαμπάκας γιὰ «ἀξιοποίηση».

Εὐτυχῶς ὅμως ἀντέδρασαν ἀμέσως τόσο οἱ μοναχοὶ τῶν ἱερῶν μετεωρεϊτικῶν μοναστηριῶν, ὅσο καὶ εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ ἐπιστήμονες τῆς Καλαμπάκας, ὡστε νὰ ἀποθαρρύνουν τοὺς τολμητῆς, πού βλέπουν τὰ σκηνώματα τοῦ Κυρίου σὰν κέντρα τουριστικά. Εἶναι δὲ πρὸς τιμὴν τῶν Χριστιανῶν τῆς Καλαμπάκας, πού μὲ τὴ συγκατάθεσι τῶν μοναχῶν ἔστειλαν μιὰ θαρραλέα ἀπάντησι στὸν «Ταχυδρόμο» καὶ κατ' ἐπέκτασι στοὺς ὑλιστῆς συμπολίτες τους.

Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀμφίβολο ἂν τὴ δημοσιεύσουν, οἱ «Ἀθων. Διάλογοι» ἀπὸ συναδελφικὴ ἀλληλεγγύη τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τὰ ἀδελφὰ Μετέωρα, ὄχι μόνο δημοσιεύουν εὐχαρίστως τὸ κείμενο πού θέτει τὰ πράγματα στὴ θέση τους, ἀλλὰ καὶ συμπαρίστανται μὲ προσευχῆς καὶ μὲ ἄλλους τρόπους ἀδελφικούς στὴ δοκιμασία καὶ στοὺς κινδύνους πού διατρέχουν στὴν ἐ-

ποχή μας τὰ ἁγιασμένα μοναστήρια μας, στὰ ὁποῖα τόσα ὀφείλει ὁ ἑλληνισμὸς καὶ τόσο εὐεργετῆται ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας ἀπὸ τὶς πρεσβείτες τόσων Ἁγίων ποὺ ἀνέδειξαν. Τὸ κείμενο τῆς ἀπαντήσεως εἶναι τὸ ἑξῆς:

Πρὸς τὸ περιοδικὸ «Ταχυδρόμος»
Χρ. Λαδᾶ 3, Ἀθήνα

Κύριε Διευθυντά,

Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ δημοσιεύσετε τὴν παρακάτω ἐπιστολή μας στὸ ἴδιο σημεῖο τοῦ περιοδικοῦ σας ποὺ δημοσιεύσατε τὴν ἔρευνά σας «Μπίζνες στὰ Μετέωρα» σύμφωνα με τὸν Νόμο «περὶ τύπου».

Μὲ κατάπληξη καὶ ἰερὴ ἀγανάκτηση διαβάσαμε στὸν τελευταῖο «Ταχυδρόμο» τὸ δυσφημιστικὸ ἄρθρο τοῦ συντάκτη σας κ. Καββαθᾶ μετὰ τὸν σνοκοφαντικὸ τίτλο «Ἀποστολή - μπίζνες στὰ Μετέωρα» καὶ τὸν σνοκοφαντικότερο ἐπίτιλο «Πῶς κάνουν φτερά οἱ μοναχικοὶ θησαυροί».

Μετὰ τὶς τελευταῖες κλοπὲς στὴν μὴ ἐπανδρωμένη Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τὸν ναὸ τῆς Κοιμήσεως Καλαμπάκας βρῆκε τὴν εὐκαιρία ὁ κ. Καββαθᾶς νὰ χύσει τὸ δηλητήριό τῆς δυσφημίσεως ἐναντίον ἀκριβῶς αὐτῶν ποὺ φρουροῦν ἀκοίμητα τὴν Πίστι καὶ φυλάσσουν «ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ» τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θησαυροὺς.

Τὰ χειρόγραφα καὶ ἱερὰ κειμήλια τῶν ἐπανδρωμένων Μονῶν εἶναι μὲ κάθε λεπιομέρεια καταγραμμένα ἀπὸ τὶς Ἐκκλησιαστικὲς καὶ Κρατικὲς Ἀρχές, καὶ σὴν τελευταία εἰκοσαετία δὲν ἔχει σημειωθεῖ καμμία κλοπὴ στὰ Μοναστήρια αὐτά.

Δὲν μπορεῖ λοιπὸν νὰ γράφει «Πῶς κάνουν φτερά οἱ μοναχικοὶ θησαυροί», ἐφ' ὅσον τὴν εὐθύνην τῶν μὴ ἐπανδρωμένων Μονῶν καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ τῆς Καλαμπάκας δὲν φέρουν οἱ Μετεωριτες Μοναχοί.

Θολώνοντας τὴν κοινὴ γνώμη, ἀναφέρει διὶ τὸ 1974 χάθηκαν ἀπὸ τὴν Μονὴ Ρουσάνου τέσσερες σπουδαῖες εἰκόνες. Τὸ Μοναστήρι αὐτὸ ἀπὸ τὸ 1971 εἶναι ἔρημο Μοναχῶν, διότι ἐπισκενάζεται ἀπὸ τὴν

Ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία χωρὶς ἀκόμη νὰ ἔχει τελειώσει.

Ὁ Ἅγιος Νικόλαος Μπάτοβας σήμερα δὲν εἶναι Μετεωριτικὸ Μοναστήρι, ἀλλὰ ἐξωκκλησί τῆς Καλαμπάκας. Γιὰ τὶς παρὰνομες διανυκτερεύσεις τουριστῶν, ποὺ τὶς ἀπεκάλυψε δακρυομένη ἡ Παναγία τοῦ Μπάτοβα, ἐδύνονται οἱ ἀσυνείδητοι συμπολίτες μας, ποὺ παρεβίαζαν ἀθεόφοβα τὴν πόρτα τοῦ Ναοῦ καὶ ὄλοι ποὺ μετὴν ἀδιαφορία μας συνεργοῦμε ἀθελά μας σὴν ἱερουσία.

Τὴν τύχη τοῦ Μπάτοβα θὰ εἶχαν σήμερα τὰ Μοναστήρια τῶν Μετεώρων ἂν δὲν τὰ εἶχαν στὰ χέρια τους οἱ λιγροστοὶ — καὶ ἀνίκανοι κατὰ τὴν γνώμη τοῦ συντάκτη σας — σημερινοὶ καλόγηροι, ποὺ τὰ μετέτρεψαν ἀπὸ εὐρείπια σὲ περίοπτα Μοναστήρια, καὶ ἀπὸ καταγῶγια τουριστῶν σὲ ἱερὰ καὶ ἀξιοσέβαστα σκηνώματα τοῦ Θεοῦ.

Ἐμεῖς ποὺ τοὺς γνωρίζουμε προσωπι- κά καὶ τοὺς εὐλαβοῦμεθα γιὰ τὴν ἀρετὴ τους, τὴν φιλοπονία καὶ τὴν κοσμιότητα, σὰς πληροφοροῦμε διὶ ἀξίζουν κάθε ἐπαίνου καὶ θανμασοῦ.

Ἀποφαίνεται ὁ κ. Καββαθᾶς, διὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχη μοναχικὴ ζωὴ στὰ Μετέωρα μὲ τόσο πλῆθος τουριστῶν. Καὶ ὅμως σὰς πληροφοροῦμε διὶ οἱ Μοναχικὲς ἀκολονθίες τελοῦνται ἀνελλιπῶς, παρὰ τὴν κόπωση τῆς ἡμέρας, καὶ κάθε βράδυ ἀκοῦμε μὲ δέος ἀπὸ τὰ κρεββάτια μας τὶς καμπάνες καὶ τὰ σήμαντρα τῶν Μοναχῶν, ποὺ ἐγείρονται «ὄρθρον βαθέος» γιὰ νὰ ὑμνήσουν τὸν Θεό.

Μετὰ τὴν ὥρα τοῦ ἐπισκεπηθίου τὰ Μετεωριτικὰ Μοναστήρια εἶναι ἰδιαίτε- ρως σιωπηλά, ὑποβλητικὰ καὶ πρόσφορα γιὰ περισυλλογὴ καὶ ἀνάτασι. Οἱ δὲ ἱερομόναχοι καὶ οἱ μοναχὲς — ποὺ εἶναι 18 καὶ ὄχι τέσσερες ὡς γράφετε, εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀξιολογωτέρους τῆς Ἑλλάδος μὲ ἐξαιρετὴ ἀνατροφή, παιδεία καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια.

Λέει ὁ κ. Καβαθᾶς, διὶ ἐξαιρέθηκε σὰν δημοσιογράφος ἀπὸ τὸ εἰσιτήριο σὴν εἴσοδο τῶν Μονῶν. Κι' αὐτὸ παραπλάνη-

ση, διότι κανένας Έλληνας δὲν πληρώρει εἰσιτήριο.

Ἐὰν δὲ λάβετε ὑπ' ὄψιν διὸ οἱ περιοδότεροι ἐπισκέπτες εἶναι οἱ Ἕλληνες, διὸ ἐξ ἡῆρες Φθινώπωρο — Χειμῶνα δὲν ἔρχονται τουρίστες — διὸ τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ οἱ φοιτητὰ δὲν πληρώνουν, καταλαβαίνετε πόσο ψευδῆ εἶναι τὰ κολοσιαιᾶ ποσὰ εἰσόδων, ποὺ γράφεται.

Ἐμεῖς ἀναγνωρίζουμε τὰ τεράστια ἔξοδα συντηρήσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ τῶν Μοναστηριῶν αὐτῶν, καθὼς ἐπίσης γνωρίζουμε τὴν γενναιοδωρῆ προσφορά πάντα τῶν Μονῶν στὰ ἰδρύματα τῆς Μητροπόλεως καὶ τὶς πολλὰς «ἐν κρυπτῷ» ἐλεημοσύνας.

Ὅλες οἱ ὑπάρχουσες σήμερα στὰ Μετέωρα Μοναστικὰ Ἀδελφότητες ἔχουν ἔλθει σχεδὸν πρὸ εἰκοσαετίας, τότε ποὺ δὲν ὑπῆρχε μεγάλη τουριστικὴ κίνηση, ποδοῦντες τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως. Καὶ δὲν θὰ ἐγκαταλείβουν τὰ Μοναστήρια αὐτὰ, ποὺ μὲ κόπους καὶ θυσίαις ἀναστήλωσαν, καθὼς θέλουν μὲ ἀφέλεια νὰ ἐλπίζουν μερικοὶ ἰδιοτελεῖς ἐπιχειρηματίες. Ἀνίθεται εἶναι αἴτιμα τῶν καιρῶν νὰ φροντίσωμε ὅλοι γιὰ τὴν ἐπ' ἀνδρωσι καὶ τῶν λοιπῶν Μονῶν (Ἀγ. Τριᾶδος - Ρουσόρου) μὲ ἱκανὲς Μοναστικὰς Ἀδελφότητες.

Γιατὶ βέβαια οἱ ἐπισκέπτες ἔρχονται στὰ Μοναστήρια νὰ δοῦν ρασοφόρους Μοναχοὺς καὶ ὄχι μικροπωλητὰς καὶ ὑπαλλήλους.

Ἀναφέρονται σὴν ἔρευνά σας, σὰν τρεῖς ἀνεξάρτητες περιπτώσεις, οἱ καιηγορίες καὶ οἱ ψίθυροι ποὺ ἐκίοξευθήκαν ἐναντίον ἐνὸς μοναχοῦ χωρὶς ποτε νὰ ἀποδειχθεῖ τίποτε. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ Μητρόπολις Τριᾶκης καὶ Σιαγῶν τὸν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὰ Μετέωρα. Ἀν σὰς εἶπαν ὅμως οἱ πληροφοριοδότες σας διὸ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀναστήλωσε ἀπὸ τὰ ἐρείπια τὸ ἀξιολογότερο ἀπὸ πλευρᾶς ἀγιογραφίας μετσαορίτικο μοναστήρι μὲ προσωπικὴ ἐργασία δέκα ὀλοκλήρων χρόνων καὶ φεύγοντας δὲν πῆρε τίποτε ἀπολύτως ὑπὲρ τὰ κειμήλια τῆς Μονῆς παρὰ λίγα

μάλλινα πικραμένος ἀπὸ τὶς ἄδικες σὲ βάρος του καιηγορίες. Μετανοιωμένος ὁ μὸς ξανάγινε μοναχὸς καὶ σήμερα εἶναι ὑποιακτικὸς στὴν Μονὴ Σίμωνος Πέτρος τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀνάμεσα σὲ πενήντα περίπου ἄλλους μοναχοὺς.

Ἄνθρωπος χωρὶς κλήσι Θεοῦ κ. Καθβαθὰ οὔτε μία ἐβδομάδα δὲν μπορεῖ νὰ κλεισθῇ στὸ Μοναστήρι ἀκολουθώντας τὸ πρόγραμμα τῆς Μονῆς.

Κι' ἂν νομίζετε διὸ εἶναι ἴσοο εὐκόλα τὰ καλογερικὰ καὶ ἴσοο προσοδοφόρα ὑπόθεση νὰ γίνῃ κανεὶς Μοναχὸς στὰ Μετέωρα, τότε γιατί δὲν γέμισαν τὰ Μοναστήρια ἀπὸ ἐμας καὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ μας;

Γι' αὐτὰ τὰ ὑπὲρ φύσιν πράγματα, γι' αὐτὴ τὴν ἐπιγλή μορφή ζωῆς εἶπε ὁ Κύριος «οὐ πάντες χωροῦσι ἀλλ' οἷς δέδοται» καὶ σὲ ἄλλη περίπτωση ἀνέφερε «ὅπου ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιὰ ὑμῶν».

Ἐσεῖς κ. Καθβαθὰ ἀνεβαίνοντες στὰ Μετέωρα δὲν εἶδατε τίποτε ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τῆς φύσεως, τὴν Βυζαντινὴ τέχνη, τὴν ὁμορφιὰ τοῦ Πνεύματος;

Σταθήκατε μόνο στὴν πιθανὴ οικονομικὴ κίνηση καὶ σὲ ὅτι ἄλλο θὰ μπορούσε νὰ σκεφθῆ κανεὶς μὲ μάτια σαρκινὰ;

Ὅσο γιὰ τὸ ποίμνιο τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ λέτε διὸ ἔχει σκανδαλισθεῖ, σὰς γνωστοποιῶμε διὸ ἐκεῖνοι ποὺ σὰς κάλεσαν, δὲν ἔχουν καμμία σχέση μὲ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδοσιαστὰ ἔχουν γιὰ ποιμενάρχῃ τους τὸν Μαμμωνᾶ.

Καὶ φαίνεται ὅλο αὐτὸ τὸ γεμᾶτο ἀναλήθειες, ἀνακρίθειες καὶ ψεῦδη ρεπορτάζ, ποὺ ἀποσκοποῦσε στὴν παραπλάνησι τῆς κοινῆς γνώμης δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ μία δημοσιογραφικὴ μπίζνα...».

Πρὸς ἀποκατάσασιν τῆς ἀλήθειας.

Τὴν ἀπάντησιν ὑπογράφουν ἄρκετοὶ ἐπιστήμονες τῆς Καλαμπάκας. Ἄλλὰ θὰ συνεντισθοῦν οἱ συμπολίτες τους, ὅπως καὶ οἱ Καστρακιῶτες, ποὺ βαρύνονται μὲ παλιὰς ἀρὰς ἀπὸ ὀσίους Πατέρες γιὰ τὴν κακοτροπία τους; Εἶναι «σκληρὸν πρὸς

κέντρα λακτίζειν». Γιατί πίσω από τους ανυπεράσπιστους μοναχούς των Μετεώρων εύρσκεται η Παναγία ή επιλεγόμενη «Μετρωρίτισσα» σαν άμαχη Προστασία τους.

Λοιπόν άς προσέξουν οι άσθεώς θυσοδομούντες για τα ιερά καθιδρύματα, που είναι αφιερωμένα στη λατρεία του Θεού και στη σωτηρία ψυχών, να μη θεομαχούν γιατί η όργη «έρχεται από τα κεραμίδια» κατά τη λαϊκή σοφία. Τώρα είναι άπανδρωμένα, αλλά όταν αλλάξουν οι καιροί — και θ' αλλάξουν στο καλύτερο — τότε θα επανδρωθούν. Άλλά άπως και να έχει το ποάγιο, άπαγορεύεται, άπως σημειώσαμε, η γοήση τους «ταίς κοσμικαίς χρείαις». Κι' έπομένως άς πάνθουν να πλάθουν μάταια και θεομάχα όνειρα.

Η έλληνική Πολιτεία χρησιμοποίησε τόσους τρόπους για να προστατεύσει τη Μονή του Σινά, που κινδύνευε να πέσει στα χέρια των άσθεών άλλοφύλων. Δέν νομίζουμε ότι αισθάνεται το ίδιο ενδιαφέρον για τα Μετέωρα, που θα ήθελε να τα ιδεί — σαν άχρηστα! — κέντρα τουριστικά. Τουλάχιστον διως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Τσάτσος, που τόσο ενδιαφέρον δείχνει για τη μυστική θεολογία και το μοναχισμό — άφου και «Διάλογο σέ Μοναστήρι» έχει γράψει — δέν θα έπρεπε να εκδηλώσει τις σκέψεις του για τα κινδυνεύοντα Μετέωρα;

Πάντως το Άγιον Όρος δέν μένει άπαθές άπέναντι στο άδελφό μοναστικό κέντρο. Έπί του παρόντος κάνει έκκληση σέ σεβασμώτατο Μητροπολίτη Τρίκκης κ. Στέφανο, που σαν φυσικός προϊστάμενος και προστάτης των εκκλησιαστικών ιδρυμάτων, δικαιούται και υποχρεούται να ενδιαφερθεί για τη σωτηρία και λειτουργία

των Μετεώρων, άπως με κατάλληλες ένεργειές του επαναφέρει στην πραγματικότητα τους όνειρευομένους δημοτικούς άρχοντες της Καλαμπάκας και δημιουργήσει τις άπαραίτητες συνθήκες για την επάνδρωση των μονών, σύμφωνα με τους Ί. Κανόνας.

Έπίσης κάνει έκκληση στα πλήθη των Χριστιανών νέων της έλλαδικής Όρθοδοξίας να άναμετρήσουν τις ευθύνες τους άπέναντι στο σεπτό μοναστικό κέντρο των Μετεώρων, άπου με μ'ά σώφρονα ούθιυση του τρόπου μοναστικής ζωής θα υπορούσαν να διαβώσουν πνευματικά, αλλά και να άποθούν όρημητήρια ιεραποστολικού έργου.

Τα Μετέωρα άναμφιβόλως παρουσιάζουν ένα σημαντικό ρεύμα τουριστών ή ποσοκινητών ή περιέοντων, που άποτελούν έντονη στοιχείο στις μονάζοντες. Όμως δέν είναι άντιπρόβλητο. Έπάουν τρόποι, άστε η ένόγκηση να συροικνωθεί στο έλάχιστο και οι εκεί μονάζοντες να έχουν την άπασαίτητη ήσυχία για την κοινή λατρεία και τις κατ' ίδιαν ποσσευχές. βοηθήμενες και από το έκτακτο μορφολογικό μεγαλείο του πέτρινου δάσους, που «δηγείται δόξαν Θεού».

Τώρα που τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται η άναγκαιότης των μοναστηρίων, που βοηθούν στην όδοδόξη διαμόρφωση των ψυχών, είναι άσυγχώρητο να παραμένουν μοναστήρια έρηια. Πρέπει οι νέοι Χριστιανοί να άντιληφθούν ότι η άσφαλέστερη άξιοποίηση του νεανικού δυναμισμού και ό πιο ένγυμνένος δόμιος σωτηρίας ποσοσπικής κα' όφελείας του πλησίον, είναι το μοναστήρι, «ό δρόμος των Άσκητών».

Έμπρός λοιπόν, «ό δυνάμενος χωρείν, χωρείτω». θ.μ.δ.

Τά «Θέματα Παιδείας» και τό «Ήμερολογιακών κατηγοριών Έλεγχοσ» κυκλοφορούν εις ένιαία τεύχη.

Κεντρική πώλησις:

Στυλ. Κεμεντζετζίδης, Καμβουνίων 1 Θεσ)νίκη τηλ. 266.755

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΑΙΓΙΝΗΣ, Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ *

1. Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ Ι. ΕΙΚΟΝΩΝ

ΑΤ' ἀρχήν, αἰσθάνομαι πολλή δυσφορία, γιατί ἀναγκάζομαι νὰ «ὑπερασπισθῶ» τὴν ὀρθοδοξία τοῦ μεγάλου θεολόγου καὶ θαυματουργοῦ Νεκταρίου.

Ὁ Κύριος γνωρίζει τὴν καρδιά μου, ὅτι ποτὲ δὲν ἀμφέβαλλα γιὰ τὰ ὀρθὰ φρονήματα τοῦ ἁγίου Πατέρα μας, πὺ εἶναι τὸ καύχημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, σὲ θέματα μάλιστα θεμελικῆς παραδοσιακῆς βαρύτητος, ὅπως εἶναι τὰ ὑπὸ ἐξέταση τρία.

Ἡ ἀμφιβολία γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν φρονημάτων τοῦ θείου διδασκάλου γιὰ τὶς ἱερὲς Εἰκόνες προεκλήθη ἀπὸ ὅσα ἐκθέτει περὶ τῆς Εἰκονομαχίας. Ἄν ὅμως προσέξει κανεὶς ὅσα γράφει πάνω στὸ θέμα αὐτὸ καὶ γιὰ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, θὰ διαπιστώσει ὅτι δὲν ἀντέχει στὸ φῶς τῆς ἀληθείας καμιά καλοπροαίρετος ἐπιφύλαξη.

Ἔχω μπροστά μου τὸ σύγγραμμα τοῦ σοφωτάτου Πατέρα μας «Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι», στὸ ὁποῖο εἶναι ἐνσωματωμένη ἡ μελέτη του «Περὶ τῶν ἁγίων Εἰκόνων», (ἔκδοσι Β. Ρηγοπούλου,

* Ἀπὸ τὸ κυκλοφορήσαν βιβλίον τοῦ μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, «Ὁ ἅγιος Νεκτάριος Αἰγίνης, ὁ θαυματουργός», σελ. 384. Ἰερατικὴ πώλησις: Στυλ. Κεραμειτζετζίδης, Καυβουνίων 1, τηλ. 266.755.

1972). Μακρὰ Εἰσαγωγή τόσο γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ ἁγίου Νεκταρίου ὅσο καὶ γιὰ τὰ δύο αὐτὰ βιβλία ἔχει γράψει, ὅπως σημειώσαμε, ὁ νέος θεολόγος π. Εἰρηναῖος Δεληδηῆμος, ὡς λαϊκὸς τότε.

Πρόκειται γιὰ μιὰ θαυμάσια, ἀπὸ κάθε ἀποψη, ἐπιστημονικὴ ἐργασία, καὶ γραμμένη μὲ πολλὴ ἀγάπη καὶ σεβασμὸ γιὰ τὸν Ἅγιο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ καὶ καταβάλλει ἀξίεπαινη προσπάθεια νὰ ἐρμηνεύσει μὲ πολλὴ ἐπιεικεία τὸ, κατ' αὐτόν, λάθος τοῦ θείου Πατέρα σχετικὰ μὲ τὴ στάση του ἀπέναντι στὶς ἱερὲς Εἰκόνες.

Ὁμολογῶ ὅτι, ὅταν πληροφορήθηκα γιὰ τὶς κατηγορίες ὡς «εἰκονομάχου» ἀπὸ τὴν ἄφρονα ἐκείνη ἀμόναχη τῆς Κοζάνης, ὑπέστην μικρὸ ἀδικαιολόγητο πάντως ἐπηρεασμὸ, διαβάζοντας τὶς ἀπόψεις τοῦ Δεληδηῆμου, στοῦ ὁποῖου τὴν Εἰσαγωγὴν κατέφυγα. Ἄλλὰ ὅταν ἐμελέτησα μὲ προσοχὴ τὰ κείμενα τοῦ θεοφόρου ἱεράρχη ἐν συνδυασμῷ καὶ μὲ ἄλλα βιβλία του, ἄλλαξα ἀμέσως γνώμη καὶ κατέληξα στὰ ἐξῆς συμπεράσματα.

1. Στερούμενος προφανῶς ἄλλων πηγῶν καὶ βοηθημάτων πλὴν τοῦ Παπαρηγοπούλου, προκειμένου νὰ συμπληρώσει τὸ ἔργο του ὁ Ἅγιος περὶ τῶν «Οἰκουμενικῶν Συνόδων», μὲ τὴν παράθεσι τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς, ἀκολούθησε τὸν ἐθνικὸ μας ἱστορικὸ στὴν ἐξιστόρηση ὄχι μόνον τῆς Εἰκονομαχίας, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐρμηνεία τῶν κινήτρων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς, χαρακτηρισίζοντας αὐτὴν ὡς μεταρρύθμιση. Παράλληλας ὅμως παρατηρεῖ κανεὶς ὅτι ἀκολουθώντας ὁ Ἅγιός μας «κατὰ πόδας» σχεδόν

τὸν ἱστορικό, σὲ σημεῖα ποὺ ὁ τελευταῖος ἐκφράζεται ὄχι Ὁρθόδοξως, μετὰ διακριτικότητος τὰ παρακάμπτει.

2. Ὁ θεοφόρος ἀρχιερέας δὲν ἦταν ἀγευστος ἱστορικῶν γνώσεων. Ὅσο καὶ ἂν οἱ Δυτικὲς πηγὲς παρουσιάζαν τὸ Βυζάντιο μὲ τὰ πιὸ μελανὰ χρώματα, ὅμως Ἀνατολικὲς πληροφορίαι ἱστορικῶν καὶ χρονογράφων ἐνεφάνιζαν μεγάλες σκιές, ποὺ ἐκάλυπταν μακρὲς χρονικὲς περιόδους καὶ σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ κοινωνικὰ ἐπίπεδα καὶ στὶς θεομικτὲς τάξεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Καὶ αὐτὰ τὰ ἐγνώριζε ὁ Ἅγιός μας, ὁ ὁποῖος ὅμως διέστελλε μὲ σοφία τοὺς θεομοὺς ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς ἐκτροπὲς των. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους εἶχε δεχθεῖ τὸ χαρακτηριστὸ τῆς Εἰκονομαχίας ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ Παπαρρηγόπουλο ὡς μεταρρυθμιστικῆς προσπάθειας, χωρὶς ὅμως νὰ συναινῆ στῆ μανία συντριβῆς τῶν ἁγίων Εἰκόνων, οὔτε στὴ διάλυση τοῦ μοναχισμοῦ, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ τὴν συνδέει ποιοτικὰ μὲ τὴν προτεσταντικὴ μεταρρύθμιση.

3. Πρέπει νὰ περάσει κανεὶς μὲ προσεκτικὸ μάτι ὀλόκληρην τὴν ἀφήγησιν ἀπὸ τὸ θεῖο Πατέρα τῆς Εἰκονομαχίας, τῆς περιόδου πρὸ τῆς δράσεως τῶν εἰκονομάχων. καὶ τὶς μετὰ τὶς ἐργασίαι τῆς Ζ' Συνόδου κρίσεις του, γιὰ ν' ἀντιληφθεῖ τὴν ἀνοχή του στὶς προθέσεις τῶν εἰκονομάχων μόνον ὡς μεταρρυθμιστῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίθεσίν του στὶς μεθόδους των. Καὶ αὐτὸ θὰ ἀποδειχθεῖ μὲ τὰ κείμενα. τὰ ὁποῖα ἂν καὶ δὲν εἶναι δικὰ του, ὅμως τὰ προσυπογράφει.

4. Ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ σκοποῦ μας ἡ ἔρρευσις κατὰ πόσον ἡ εἰκονομαχικὴ δραστηριότης περιεῖχε καὶ στοιχεῖα μιᾶς γενικότερης μεταρρυθμίσεως. Ἄλλὰ ἂν δεχτοῦμε ὅτι ὑπῆρχαν ἐκτροπὲς ἐκτεταμέναι, παρακμὴ τῆς Παιδείας, ἀπουσία θεολογικῆς καλλιέργειας κ' ἐπομένως διανοητικὸ σκότος, πρὸληψεις καὶ δεισιδαιμονίαι στὸ λαό, εὐκόλο εἶναι νὰ ἀποδειχθεῖ ὅτι ὑπῆρχε ἡ καλὴ φιλοδοξία στοὺς εἰκονομάχους, ἀλλὰ πρέπει ἀμέσως νὰ τοὺς ἀρνηθοῦμε δύο ἀπαιτήσεις: α. ὅτι δὲν ἦταν ζημιωμένοι μὲ

τὴν Ὁρθόδοξην παράδοσιν καὶ β. ὅτι δὲν ἐπέλεξαν σωστὴ μέθοδο γιὰ τὴν θεραπεία τῶν ἐκτροπῶν. Ἔτσι λοιπὸν, ὁ σοφὸς στὰ ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα Πατέρα μας, ἂν ἔσφαλε, ἔσφαλε ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώριση μονάχα τῶν προθέσεων τῶν εἰκονομάχων, καὶ ὑπῆρξε τόσο πειστικὸς ὁ ἰσχυρισμὸς τους, ὥστε κατάρθωσαν νὰ παρασύρουν στὶς φοβερὲς πράξεις τοὺς ἑκατομμύρια Ὁρθόδοξων, τῶν προηγμένων διανοητικῶς, μορφωτικῶς καὶ ταξικῶς, μετὰ τῶν ὁποίων πλήθη ἀπὸ τὸν ἱερὸ Κλῆρο ὄλων τῶν βαθμῶν, ἀκόμα καὶ μοναχοῦς.

5. «Ἐὰν οἱ Εἰκονομάχοι — γράφει ἡ προσυπογράφει ὁ θεῖος Νεκτάριος — ὠρμῶντο, ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως εἰς τὸ νὰ βελτιώσωσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας κακῶς ἔχοντα, χωρὶς νὰ προσβάλωσι τὰ ἱερά αὐτῆς, ὄφειλον πρῶτιστα πάντως νὰ μερμηνήσωσι περὶ τῆς ἐξαλείψεως τοῦ κακοῦ ἀπὸ αὐτῆς ταύτης τῆς ρίζης ἐκπαιδεύοντες τὸ λαὸν κατὰ τὰς ὁρθὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου...».

Ἦδη ὁ συγγραφεὺς ἱεράρχης ἀποκαλύπτει τελείως τὴ στάση του ὅπως ἀναφέραμε, ἀπέναντι στὶς προθέσεις τῶν εἰκονομάχων καὶ τὶς ἐνέργειάς τους. Οἱ ὁποῖοι, ἀντὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ Παιδείας τοῦ λαοῦ νὰ τὸν ἐπαναφέρουν ἀπὸ τὴν εἰκονολατρεία, στὴν τιμητικὴ προσκύνησιν τῶν Εἰκόνων καὶ τῶν ἁγίων Λειψάνων, κατέστρεφαν αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα. Καὶ ἀντὶ νὰ ἐπαναφέρουν στὴν τάξιν τὰ πλήθη τῶν μοναχῶν ποὺ κατὰ παράβασιν τῶν Ἱ. Κανόνων περιεφέροντο στὶς πόλεις, αὐτοὶ ἔκλειαν τὰ μοναστήρια.

6. Ἄν καὶ ἦταν σαφῶς τοποθετημένος, ὁ Ἅγιος, καὶ μὲ ὀρθόδοξην γνώσιν ἔναντι τῶν ἱερῶν Εἰκόνων, φαίνεται ὅτι συμπλέει μὲ τὸν Παπαρρηγόπουλο, ἐνῶ στὴν οὐσία διαφωνεῖ ὡς πρὸς τὴν καταστροφὴν τῶν Εἰκόνων καὶ τῶν ἱερῶν Λειψάνων. Ἄν δὲν γίνετο δεκτὸ αὐτό, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀποφύγει κανεὶς τὴν ἀντινομία, ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὰ κείμενα τοῦ θεοφόρου Νεκταρίου, στὰ ὁποῖα συναινῆ ἀπολύτως μὲ τὶς ἀποφά-

σεις τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς καὶ ὁσάκις ἀναφέρεται στὶς Εἰκόνας τὶς ὀνομάζει ἱερές, ἄγιες, κόσμο τῆς Ἐκκλησίας. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸ νὰ συμφωνεῖ μὲ τοὺς εἰκονοκλάστες, ὅταν ἀφηγοῦμενος καὶ σχολιάζων τὸν Ὅρο τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, γράφει: «... Διὰ τοῦ ὄρου τούτου ἀπαγορεύεται πᾶσα πρὸς τὰς Εἰκόνας λατρεία, ἥτις πρέπει μόνῃ τῇ θεῷ φύσει, καὶ διατάσσεται ἀπλῶς ἡ ἀνάρτησις καὶ προσκύνησις αὐτῶν, ἵνα «οἱ ταύτας θεώμενοι διανίστανται πρὸς τὴν τῶν πρωτοτύπων μνήμην τε καὶ ἐπιπόθησιν». Οὕτω δὲ καθιερώθη ἀοχὴ συνάδουσα πρὸς τὴν εὐλάβειαν, ἣν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀπονέμει εἰς τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὡς προσερήθη ἥτις κοῆζει ἐξωτερικῶν τοιούτων σημείων, ἵνα μὴ λησιονῇ τὰ ἀντικείμενα, ἐκεῖνα τῆς εὐλαβείας: «Υπόμνημα γὰρ ἐστὶν ἡ εἰκὼν, κατὰ τὸν Δαιασκηνόν· καὶ ὅπερ τοῖς γράμμασι μεμνημένοις ἡ βίβλος, τοῦτο καὶ τοῖς ἀγραμμάτοις ἡ εἰκὼν...».

7. Ἀπὸ τὸ παραπάνω κείμενο, δὲν συνάγεται ἡ ἱκανοποίηση τοῦ θεοῦ Νεκταρίου, γιατί ἡ Ζ' Σύνοδος ἔταξε τὴ μέση ὁδὸ μεταξὺ καταρνήσεως τῶν ἱερῶν Εἰκόνων καὶ τῆς εἰκονολατρείας:

Ἄλλὰ ἂς συνεχίσουμε. «Σπουδαία καὶ ἀναγκαία ἦτο καὶ ἡ Ἐβδόμη Οἰκουμενικὴ Ἁγία Σύνοδος, διότι ἀπέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν κόσμον αὐτῆς, ὥρισεν τὸν χαρακτῆρα τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὰς Σεπτὰς ἁγίας Εἰκόνας τιμῆς καὶ εὐρήνευσε τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ αἰῶνα διαταραχθεῖσαν διὰ τῆς τῶν Εἰκόνων ἀνασπηλώσεως κατεπορευιῆθη νωτεριστιῶς τὶς ὅλας ἔξενος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ φρόνημα ἐσφαλισμένον, ὑπονομεῖον τὴν τῆς Ἐκκλησίας Ὁρθοδοξίαν· διότι ὁ κατὰ τῶν Εἰκόνων πόλεμος δὲν ἦτο μόνον καταφορὰ κατὰ τοῦ σεβασμοῦ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς ἐτέρου, κατὰ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἁγίων κειμηλίων καὶ τῶν ἁγιασμάτων καὶ ἐν γένει κατὰ παντὸς τοῖς εὐσεβεσι τιμίου, ὡς ἐκ τῆς σχέσεως καὶ

ἀναφορᾶς αὐτοῦ ἢ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἢ τῆς Θεοτόκου ἢ τῶν Ἀποστόλων ἢ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν διὰ τοῦ πολέμου τούτου ἐπεδιώκετο μεταρρυθμισίς τις — ἴδου γιατί ἀπὸ τὴν σκοπία τοῦ ἐκαρακτήριζε τὴν εἰκονομαχίαν ὡς μεταρρυθμισὴν — ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, σκοποῦσα νὰ ἀποβάλλῃ πάντα πρὸς τὴν ἀρχαιότητα σεβασμῶν νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς ἱερὰς αὐτῆς παραδόσεις νὰ γυμνωθῇ παντὸς αἰσθητικοῦ Ἰεροῦ καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν ὑπὲρ αἰσθησίων λατρείαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐπίτευξις τῆς ἐπιζητούμενης μεταρρυθμίσεως θὰ κατεπρόδιδε τὴν Ὁρθοδοξίαν τῆς Ἐκκλησίας, θὰ διέσχιζεν αὐτὴν καὶ πάλιν, καὶ νέα θὰ ἐμόρφου σήματα, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ αἰρέσεις· θὰ συνέβαινε δὲ ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν διαμαρτυρήσεων, ἥτις ἀρξαμένη ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἔωθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω ἢ σπουδαιότης λοιπὸν αὐτῆς ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι προεφύλαξε τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ νέων σχισμάτων καὶ αἰρέσεων καὶ ἐξησφάλισε τὴν Ὁρθοδοξίαν».

8. Ὑστερα ἀπὸ τόσο σαφεῖς διατυπώσεις, δικαιολογεῖται καὶ ἡ ἐλάχιστη ἀιτιολογία γιὰ τὸ σεβασμὸ τοῦ ἁγίου Νεκταρίου πρὸς τὶς ἱερὰς Εἰκόνας καὶ τὰ ἅγια λείψανα τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ; Ἄλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα εἶχαμε τὴν ὑπόψιν ὅτι δὲν ἐδέχετο τὶς ἱερὰς Εἰκόνας ὡς μέσα τῆς καθολικῆς Λατρείας τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναζητήσουμε τὰ αἴτια τῆς μοσώσεως ἀντορθόδοξων φρονημάτων. Ἄλλὰ σὲ ποιά τάχα ἐποχὴ ἔρχισε νὰ διαπισφώνει ἐντὸς τοῦ φρόνημα αὐτό; Σὲ ποιά ἐποχὴ νὰ ἀναζητήσουμε τὴν ἐκδήλωσις τέτοιου φρονήματος ἢ, πότε ὁ ἅγιος Πατέρας μας δὲν ἐδίδεξε γιὰ τὴν προσκύνησι τῶν Εἰκόνων;

Γιατί, ἐπὶ τέλος, στὸ κλίμα πού ἐζησε καὶ ἐδιδάχθη δὲν ὑπῆρχαν προτεσταντικῆς ἐπιρροῆς, ὥστε νὰ ἐξηγεῖται ἡ ἐκτροπή. Πρὸς Θεοῦ, ἀνατέμνω τὰ φρονήματα τοῦ θεοῦ Πατέρα καὶ αἰσθάνομαι ἐνοχὴ. Δὲν ἀποκλείω βέβαια στοὺς Ἁγίους κάποια λάθη ἢ ἀ-

γνοια σὲ διάφορα θέματα. Ἀλλὰ λάθος ἢ ἄγνοια στὸ θέμα τῶν ἱ. Εἰκόνων μέσα στὸ δευτέρου ἡμῶν τοῦ 19ου αἰῶνος τὸ ἀποκλείω τελείως. Γιατὶ αὐτὸς ποὺ δὲν φρονεῖ ὀρθόδοξα ὕστερα ἀπὸ τὴν Ζ' Σύνοδο γιὰ τὶς θείες Εἰκόνες, ἀδύνατο νὰ εἶναι ἅγιος.

9. Ἀπ' ὅσα ἐγράφησαν προκύπτει ὅτι τὴν ὀνομασία τῆς εἰκονομαχίας ὡς μεταρρυθμίσεως ἀπεδέχθη ὁ σοφώτατος ἅγιος Νεκτάριος ὑπὸ διπλῆ σημασία: ὡς πόλεμο κατὰ τῶν καταχρήσεων τῆς χρήσεως τῶν Εἰκόνων καὶ ἁγίων λειψάνων, καὶ πρὸς ἀνύψωση τοῦ μοναχικοῦ βίου — πόλεμος ποὺ κατέληγε, κακῶς, στὴν καταστροφή τῶν πρώτων καὶ στὸ κλείσιμο τῶν μοναστηριῶν — καὶ ὡς ἀγῶνα μορφωτικῆς καλλιέργειας κλήρου καὶ λαοῦ. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀποδοκιμᾶζει μὲν τὴ μεταρρύθμιση κατὰ τὸ πρῶτο αὐτῆς σκέλος, ἀνέχεται ὁμῶς τὶς ὑποτιθέμενες καλὲς προθέσεις τῆς γιὰ τὴ μόρφωση κλήρου καὶ λαοῦ. ἐνῶ ἐξηγεῖ ὅτι ἡ ἀποτυχία τῆς ὀφείλετο στὸν πόλεμο κατὰ τῶν ἱερῶν τύπων.

Αὐτὴ τὴν ἄποψή του ἐκφράζει ὁ ἅγιος συγγραφέας στὴν ἴδια σχεδὸν περίοδο, ποὺ ἔγραψε γιὰ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους, ὅταν στὰ 1895 δημοσίευε στὸ ἐκκλησιαστικὸ περιοδικὸ «Ἱερὸς Σύνοδος» τὴ μελέτη του «Περὶ τῶν αἰτίων τοῦ Σχίσματος». Ἴδου τὶ γράφει στὸ βιβλίο του αὐτό: «... Φρονῶ ὅτι τὰ ἱστορηθέντα ἐπαρκῶς ὑποστηρίζουσι τὴν ἡμετέραν γνώμην' διότι βλέπομεν τὸν Βάρδα καὶ τὸν Φώτιον συνεργησάντων πρὸς διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ καὶ πληροῦντας ἐκεῖνο, ὅπερ πολλάκις ὑπεδείχθη τοῖς Εἰκονομάχοις Βασιλεῦσι παρὰ τῶν πολεμίων τῶν μεταρρυθμιστικῶν ἰδεῶν. τὸ «δίδαξον τὸν λαόν»: τοῦτο ἐπέζητησεν ὁ Βάρδας καὶ τούτου ἕνεκα ἀντὶ τοῦ Ἱγνατίου ἐξελέξατο τὸν Φώτιον... Ἐὰν ἦτο ὁ Ἱγνάτιος Πατριάρχης, ὁ Λέων οὐ μόνον δὲν θὰ ἀνεδεικνύετο πρότανης τῆς Μαγναύρας, ἀλλὰ καὶ θὰ κατεδιώκετο ὡς μεταρρυθμιστῆς ἢ παιδεύσις καὶ ἡ ἀνατροφή τοῦ Ἱγνατίου ἀπέκρουον τὴν ἐλευθέραν ἐπιστημονικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐπιστημο-

νικὴν ἐκπαίδευσιν· ἐν τῷ δὲ Φώτιος ἦν συνευδοκῶν καὶ συνεργαζόμενος τῷ Βάρδα καὶ τῷ Λέοντι τῷ μεταρρυθμιστῇ».

Ἀπὸ τὸ ἴδιο βιβλίο θὰ παραθέσω ἀκόμη ἓνα μικρὸ κείμενο γιὰ νὰ κατανοηθεῖ πληρέστερα ἡ στάση τοῦ θεοφύρου ἱεράρχη ἀπέναντι στὴν Εἰκονομαχία. «... Τὸ πνεῦμα τῆς μεταρρυθμίσεως εἰσέτι ὑφίστατο. Οἱ τῆς μεταρρυθμίσεως ὁπαδοί, οἱ τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἐπιζητούντες, διετίθεντο ἔτι δυστυχῶς κατὰ τῶν Εἰκόνων, διὰ τε τὴν ἦν ἔλαβον μόρφωσιν καὶ τὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἀνατροφὴν τὴν ἐπικρατήσασαν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Εἰκονομαχίας, καὶ διὰ τὴν ἐπιμεύσασαν ἔτι μεταξὺ τοῦ ἀμαθοῦς καὶ δεισιδαίμονος λαοῦ τάσιν τινὰ εἰκονολατρίας... Ὁ σάβλος τῆς εἰκονομαχίας ὡς ὑπῆρξε μέγας, οὕτω καὶ ἡ γαλήνη κατὰ μικρὸν ἔβαινε» ἡ ἀναστήλωσις τῶν Ἀγίων Εἰκόνων ἐγένετο μόλις πρὸ 15 ἐτῶν ὑπὸ τῆς Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης...».

Ἄς κλείσουμε τὸ κεφάλαιο αὐτὸ μὲ ἓνα ἀκόμη παράγραφο. «... Ὁ Φώτιος ἦν ὁ ἀνὴρ ὁ δυνάμενος νὰ διαλλάξη τὰς δύο ἀπ' αἰῶνων δισημαχούμενας μερίδας καὶ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις ἀμφοτέρων· ἡ σοφία καὶ ἡ εὐσέβεια τοῦ ἀνδρὸς ὀμιλοῦντο παρὰ πάντων, παρεῖχε δὲ ἐκέγγυα πρὸς τε τοὺς μεταρρυθμιστὰς καὶ τοὺς συντηρητικοὺς ὀρθόδοξους περὶ τῆς καλῆς διεξαγωγῆς τῶν ὑποθέσεων... Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Φώτιος ἐδείχθη ἄξιος τῶν περιστάσεων, καὶ ὅτι ἡ θεία πρόνοια ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως... Ἡ τοῦ Φωτίου ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἀνάρρησις διετάρατε τοὺς προσκειμένους τῷ Ἱγνατίῳ ἄγαν συντηρητικούς, τοὺς ὑποστηρικτὰς ἰδίως τῶν περιφερομένων μοναχικῶν ταγμάτων, τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς δεισιδαμονίας, καθ' ὧν ἐξηγείροντο οἱ ἄκρως μεταρρυθμισταί».

Ἦδη ἔχουμε πλήρη τὴν ἐξήγηση τῆς στάσεως τοῦ ἁγιωτάτου Πατέρα μας καὶ ἀρκετὰ στοιχεῖα ποὺ ἐρμηνεύουν τὰ ὀρθοδοξώτατα φρονήματά του ἔναντι

τῆς Εἰκονομαχίας, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενο, πλὴν τῆς συγκρούσεως δύο κόσμων, Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἀνατολῆς, ἦταν καὶ πολιτιστικό, ὅποτε προεκλήθη μία ἄλλη σύγκρουση· μεταξὺ ἐπιθυμίας γνώσεως καὶ αὐτονομημένης ἀμαθείας.

Ὁ θεῖος Νεκτάριος συντεταγμένος μετὰ τὸ Μ. Φῶτιο ἦταν ὑπὲρ τῆς μαθήσεως, ἐνῶ παρέμενε ἀμετακίνητος στὴν καλῶς ἐννοουμένη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, στὴ λειτουργικότητα τῆς ὁποίας κατέχουν τὴν πρέπουσα θέση οἱ ἱ. Εἰκόνας, σύμφωνα μετὰ τὸν Ὅρο τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅπως καταφαίνεται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ κείμενά του καὶ ἀπ' ὀλόκληρη τὴν ἀγία ζωὴ του. Γι' αὐτὸ θεωροῦμε τὰ καλοπροαίρετα συμπεράσματα τοῦ σεμνοῦ φίλου θεολόγου π. Εἰρηναίου, σὰν πρῶτη ἐπιστημονικὴ ἐργασία. Ἀστήρικτα, ποὺ βέβαια ἀδικοῦν τὸν Ἅγιο καὶ δικαιολογημένα μπορεῖ νὰ προκαλέσουν σκανδαλισμὸ. Τὰ ὀρθόδοξα φρονήματά του περὶ τῶν ἱ. Εἰκόνων δὲν τὰ ἀναθεώρησε ποτέ. Ἦταν πάγια. Αὐτὸ τὸ βλέπει κανεὶς στὰ βιβλία του προγενέστερης ἐκδόσεως ἀπὸ τὸ «Περὶ Συνόδων» καὶ ἰδίως στὸ ἀρχαιότερό του «Λογίων Θεσαύρισμα», στὴ σελίδα 392. Εἶπαμε, λάθη κάνουν καὶ οἱ Ἅγιοι ἀλλὰ ὄχι γιὰ τίς ἱ. Εἰκόνας ὕστερα ἀπὸ τὴν Ζ' Οἰκ. Σύνοδο!

2. Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ

Ὁ θεόσοφος ἅγιος Νεκτάριος, ὅπως ἐπανειλημμένα ὑπογραμμίσαμε, ἦταν ἀπὸ καταβολή, παιδεία καὶ Χάση ἄνθρωπος μετὰ εὐρύτατο φάσμα ὁράσεως καὶ ἐνδιαφερόντων. Εἶχε ὀρίζοντες ἀνοιχτούς, πρῆσους ποὺ ἀνκάλλιαζαν ὅλο τὸν κόσμο, ἀγάπη ποὺ ἐστρέφετο στοὺς αἰώνιους κόσμους τῆς ἀοράτου δημιουργίας καὶ σ' ὅλη τὴν ὁρατὴ κτίση. Ἄνθρωπος εὐαγγελικός, Χριστιανὸς τέλειος, νοῦς ὁρῶν τὸν Θεόν, καρδιά «συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη», ποὺ ἔπασχε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ψυχὴ μετὰ ὅλους τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος. Ἦταν ἕνας ἐν σαρκὶ περιπολῶν θεός, κατὰ Χάρη θεός, ποὺ εἶχε κάνει τὸν ἑαυτό του δέ-

κτη ὄλων τῶν πόνων ὅλου τοῦ κόσμου, «χαίρων μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίων μετὰ κλαιόντων».

Ζώντας μετὰ ἄκρα γνησιότητα καὶ σὰν χαρισματοῦχος διδάσκαλος μέσα στὸ κῶρο τῆς πάμφωτης Ὁρθοδοξίας καὶ οἰκειωμένος βιωματικά τὴν πνευματικὴ τῆς παράδοση, μετὰ βαθιὰ καὶ ὑψηλὰ κριτήρια, μετὰ γνώση μυστικῆ τῶν δογμάτων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, μύστης αὐτὸς διὰ πνευματικῆς πείρας τοῦ αἰώνιου πολιτεύματος τῆς Ἐκκλησίας ἔβλεπε μετὰ καθαρότητα καὶ ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ τὴ ζωὴ τῆς στίς καθολικὲς διαστάσεις τῆς καὶ στὴ λειτουργία τῶν θεσμῶν τῆς.

Πρῶτος «σφόδρα σφόδρα», ὅπως ἦταν μετὰ τὴν «ὑπὲρ λόγων καὶ ἔννοιαν» εἰσήνη τοῦ Χριστοῦ μέσα στὴ «βαθεΐα» καρδιά του. ἐβάδιζε πάντοτε τὴ βασιλικὴ ὁδὸ τῆς διακρίσεως. «μη ἐκκλίνων εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά», χωρὶς δηλοδὴ νὰ ἀπολυτοποιεῖ τὰ σχετικὰ, χωρὶς νὰ ἐξαίρει ἄνευ ὄρων μορφὲς ζωῆς καὶ χωρὶς νὰ ἀπορρίπτει θεσμούς, δταν αὐτοὶ δὲν λειτουργοῦσαν σωστά.

Ἔτσι ὁ Ἅγιος ἀπηλλανμένος ἀπὸ τὴ στενότητα ὁράσεως καὶ πνευματικῆς αἰσθήσεως, ἀπαθὲς ὅπως ἦταν, οὔτε ὑπερέβαλλε, οὔτε ἐπιέβαινε κατὰ τίς ἀλλοιώσεις τῶν διαθέσεων ποὺ πάσχοιτε οἱ πολλοί. Ἐκεῖνο ποὺ κυρίως ἐκτιμοῦσε, ὡς ὑπέρστατη ἀξία πνευματικῆ, ἦταν ἡ ἀρετὴ. «ὁ ἀνιασοῦς οὐ ἄνευ οὐδεὶς ἔσται τὸν Κύριον». Τὴν ἀρετὴ, ὄχι ὡς ἐξωτερικὴ ἀπλῶς πράξη, ἀλλ' ὡς ἐκπόρευση ἀπὸ τὴν ψυχὴ, ὡς παρουσία, τῆς ἐννοείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ τὴν ὁποία, δι' ἐνορέσεως τῶν ἐντολῶν, ἡ ψυχὴ καθαρῶνται ἀπὸ τὰ πάθη. Ἐλλόμπεται ἀπὸ τὴ Χάση καὶ μεταμορφώνεται στὸ μέτρο «τοῦ πληρώματος τῆς ἡλικίας τοῦ Χριστοῦ».

Γιὰ τὸν ἅγιο Πατέρα ὅλοι οἱ θεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς θεόδοτοι, ἦταν ἀεισοθέστοι, καὶ ὅλες οἱ μορφὲς ζωῆς ἦταν καταξιωμένες χριστιανικά. ἀρκεῖ νὰ ἐπετυγχάνων τὴν ἀρετὴ, τὴν ἀγιότητα. Ἐπομένως καὶ ὁ ναῦος τοῦ ἦταν σεβαστὸς σὰν «μυστήριον μέγα» καὶ ἡ κα-

τὰ Χριστὸν ἀγαμία, κατὰ τὸν τύπο τῶν ἐν κόσμῳ παρθενεύοντων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ ὁ τύπος τοῦ Ἀκύλα καὶ τῆς Πρίσκιλλας καὶ ἡ μορφή ζωῆς τῆς μακαρίας Ταβιθά. Ἀλλὰ κυρίως ἀγαποῦσε τὸν θεομοθετημένο καὶ μορφοποιημένο μοναχικὸ βίο στοὺς καθιερωμένους τύπους του, σὰν τρόπο δοκιμασμένης ζωῆς, πὺ ἐγγυᾶται τὴν ἀπλανή πορεία πρὸς οἰκείωση τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι ἀπεδέχετο καὶ τὸν κοινοβιακὸν τύπο καὶ τὸν σκητιωτικὸν καὶ τὸν ἐρημιτικὸν. Χωρὶς μάλιστα νὰ περιορίζει τὴν ἀσκησιὴ τῆς ἀρετῆς σὲ εἰδικούς χώρους καὶ σχήματα, θεωροῦσε τὶς μορφές αὐτὲς σὰν ξεχωριστοὺς καὶ διακεκριμένους τρόπους ἀσκητικῆς ἀγωγῆς, πὺ εἶχαν πλούσια θεωρητικὴ ὑποδοιή, τὴν ὁποία ἔδωσαν πνευματοφόροι Πατέρες, πὺ πέρασαν ἀπὸ τὴν πράξη στὴ θεωρία.

Ἔβλεπε λοιπὸν ὁ θεοφόρος ἱεράρχης στὸν παραδοσιακὸν μοναχισμὸν ἰδὼν ὁδὸ πνευματικῆς τελειότητος, πὺ ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα προσδιορίζει ἢ προαίρεση καὶ οἱ δυνατότητες τοῦ καθενός. Ὅπως ἐπίσης ἔβλεπε ὅτι οἱ μοναχοί, ἂν δὲν ποσέξουν καὶ δὲν ἀνωτισθοῦν, μπορεῖ νὰ καταντήσουν πτώματα ἡθικὰ καὶ νὰ διασύρουν ἔτσι καὶ τὸ μοναχισμὸν καὶ τὴν Ἐκκλησία.

Συστηματικὴ μελέτη περὶ μοναχισμοῦ δὲν ἔγραψε ὁ θειότατος ἀσκητῆς τῆς Αἰγίνης, πλὴν τῆς «Διατριβῆς» πρὸς τὴν μοναχὴ Εὐσεβία καὶ τὴν ἐπιστολὴ πρὸς τὸ μοναχὸ Ἰωάσαφ. Μὲ τὴν ἐπιστολὴ πρὸς τὸ μοναχὸ γίνεται σύγκριση ἀξιωματῶν καὶ ἀρετῆς, ἐνῶ στὴ «Διατριβῆ» περιγράφεται ὁ τύπος τῆς τελειότητος παρθένου καὶ ἐπισημαίνονται διαφοροὶ κίνδυνοι πὺ ἀκολουθοῦν στὸ μοναχικὸ βίον. Στὴ «Διατριβῆ» βλέπει κανεὶς ἕνα ἀντιπεγγισια τῆς ζωῆς τοῦ ἴδιου. Ὅπως τέλεια καὶ καθαρὰ καὶ ἄγια ζοῦσε ὁ ἴδιος, μὲ τὴν ἀδιάλειπτη ἐνατένιση τοῦ Θεοῦ, ἀναπνέοντας τὴν ποσευχὴ ἀναπνέοντας τοὺς ἐχθρούς, μὲ νέκρωση τοῦ σώματος, ζώντας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μὲ θερμὴν ἀγάπην καὶ θεῖον ἔρωτα, ἔτσι ἤθελε τὶς μοναχὲς καὶ τοὺς

τοῦ Ἁγίου πρὸς τὶς μοναχὲς τῆς Αἰγίνης, ἀποτελοῦν πηγὴ ἀντλήσεως ὄχι κυρίως μοναχικῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ σοφίας ποιμαντικῆς καὶ διακρίσεως πνευματικοῦ, πὺ «ἀνακρίνει πάντα» καὶ εἰσδύει στὶς πιὸ κρυφὲς πτυχὲς τῆς ψυχῆς. Συμπαθὲς καὶ στοργικὸς ὄχι συναίσθηματικά, ἀλλὰ μὲ ἀπαθὴ ἀγάπην, ὄδηγοῦσε τὶς ψυχὲς στὴ σταδιακὴ πτέρωση, ἀνάλογα μὲ τὶς καταστάσεις καὶ ἰδιοτυπίες πὺ συναντοῦσε στὸ «ποικιλώτατο καὶ πολυτροπώτατο ζῶον», στὸν θεόπλαστο ἄνθρωπο.

Ὁ θεῖος Πατέρας, διδάσκαλος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, πὺ ἀσχολήθηκε μὲ τὶς διαφορὲς ἐκφάνσεις τοῦ βίου καὶ τῆς στρατείας τῆς, δὲν συνέγραψε βέβαια μελέτη εἰδικὴ γιὰ τὸ μοναχισμὸν, ὅμως ἄφησε σὰ μνημεῖα τῆς ἀνάπης του μὲν πρὸς τὸ θεῖο αὐτὸ θεσμὸν τὴν ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀγιορέιτη Ἰωάσαφ, τὸν φρονημάτων του δὲ, ὡς πρὸς τὸ χαρακτηρισμὸν τοῦ παρθενικοῦ βίου, τὴ «Διατριβῆ» πρὸς τὴν μοναχὴ Εὐσεβία. Καὶ αὐτὰ τὰ πιστοποιῆσε μὲ τὴν ζωὴ του καὶ μὲ τὸ μναστήρι του, πὺ τῶρα ἀκτινοβολεῖ σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμον καὶ κατέστη πανορθόδοξο προσκύνημα καὶ ἀδάπανο ἱατρεῖον ψυχῶν καὶ σωμάτων.

Ἡ ἀνάπη του βέβαια καὶ ὁ σεβασμὸς του πρὸς τὸ μοναχικὸν θεσμὸν καὶ στοὺς ἄγιους μοναχοὺς δὲν τὸν ἐμπόδισαν νὰ ἐκφρασθεῖ σ' ὀμοιογενεῖς περιστάσεις μὲ βαρεῖς χαρακτηρισμοὺς κατὰ μοναχικῶν ταυμάτων, πὺ τὶς τάξεις τους πύκνωναν ἐπιπεριστάτοι καιροσκοποὶ, πὺ ἄφηναν τὰ μναστήρια τοὺς καί, ἀμαθέστατοι αὐτοί, ἤθελαν νὰ ρυθμίζουν τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐνῶ ἐν τῷ μεταξὺ λησιμονοῦσαν ἐπὶ βαρύτερα τοῦ νόμου» καὶ τὶς συγκεκριμένους ὑποσχέσεις τους. Ἄλλωστε πλεῖστοι ἄγιοι Πατέρες γι' αὐτοὺς τοὺς τύπους, πὺ δὲν ἔλειψαν ἀπὸ καμιά ἐποχῆ, ἔχουν μεταχειροθεῖ βαρύτερες λέξεις γιὰ νὰ στηλιτεύσουν τὴ συμπεριφορὰ τοὺς καὶ ἔχουν θεοπισθεῖ εἰδικοί ἱεροὶ Κανόνες ἀπὸ Συνόδους γιὰ τὴν περιστολὴ τοῦ κακοῦ.

Θὰ καταχωρίσω ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ κατηγορητήριον τοῦ ἁγίου Νεῖλου Ἁγ-

κύρας, τὸ ὁποῖον ἐπεκαλέσθη καὶ ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος: «Ἔστε λοιπὸν τοὺς πολλοὺς πορισμὸν ἡγεῖσθαι τὴν εὐσέβειαν, καὶ δι' οὐδὲν ἕτερον ἐπιτηδεύεσθαι τὸν πάλα ἀπράγμονα καὶ μακάριον βίον ἢ ὅπως διὰ τῆς ἐπιπλάστου θεοσεβείας τὰς μὲν ἐπιπόνους λειτουργίας φύγωσιν, ἄδειαν δὲ ἀπολαύσεως πορισάμενοι ἀκωλύτως ἐπὶ τὰ δοκοῦντα τὰς ὁρμὰς ἐκτείνωσι, μετὰ πολλῆς ἀναισχυντίας καταλαζονεῦόμενοι τῶν ὑποδεεστέρων, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν ὑπερεχόντων... Διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τῶν σέβεσθαι ὀφειλόντων, ὡς εἰκαῖος ὄχλος ὀρώμεθα καὶ γελώμεθα οὐκ ἐκ πολιτείας, ἀλλ' ἐκ οὐχίματος γνωρίζεσθαι βουλόμενοι».

Καὶ τέτοιον ὑπῆρχαν πολλοὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ 7ου καὶ 8ου αἰῶνος, γιὰ τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται αὐστηρὴ γλῶσσα ὁ πρᾶτατος Ἄγιός μας, τοὺς ὁποίους φυσικὰ διακρίνει ἀπὸ τοὺς σώφρονας μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ἐν ἡσυχία, σχολάζοντες στὶς νηστείες καὶ στὶς προσευχὰς καὶ στὴν ὑποταγὴ τοῦ θελήματός των.

Κλείοντας τὸ κεφάλαιο αὐτὸ παραθέτω τὸ μικρότερο τμήμα τῆς ἐκτεταμένης «ἐπιστολιμαίας διατριβῆς» τοῦ θεοφόρου Ὁσίου μας πρὸς τὴ μοναχὴ Εὐσεβία, σὰν σχετικὴ μὲ τὸ θέμα τοῦ μοναχισμοῦ. Ὅπως σημειώσαμε, στὴ μακρὰ αὐτὴ ἐπιστολή, ὁ γλυκύτατος Πατέρας μας, φιλοτεχνεῖ τὸν τέλειο τύπο τῆς παρθένου μοναχῆς, ποὺ κατὰ βάθος πρόκειται γιὰ μιὰ κεκαλυμμένη μεταφορὰ τῆς προσωπικῆς του ζωῆς στὸ κῶρο τοῦ γυναικείου μοναχισμοῦ. Ἐντὶ λοιπὸν ἄλλων σχολίων, γιὰ τὸ πῶς ἤθελε τὸν τέλειο μοναχὸ ἢ μοναχὴ, ἀφήνω τὸν ἴδιο νὰ μᾶς διδάξει καὶ νὰ μᾶς ἀνυψώσει ἔστω ἐνθουσιαστικὰ στὶς κορυφὰς ποὺ ζοῦσε.

3. Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΔΙΡΕΤΙΚΩΝ

Ἡ τελειοτάτη κατάσταση τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη ὅμως ὄχι ἢ συναισθηματικὴ, ἢ φυσικὴ, ἢ ὁποῖα στὸ μὲν κῶρο τῆς συγγενείας εἶναι στοργή, στὸ δὲ μὴ συγγενικὸ κῶρο μπορεῖ νὰ

εἶναι μιὰ πολυμορφία, σὲ ποικίλο βαθμὸ μὴ καθαρῶτης, συναισθηματικῶν συγκινήσεων, ποὺ παίρνουν διάφορες μορφὲς ἀναλόγως τῶν ἀγαπῶντων καὶ ἀγαπωμένων. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκείνη γιὰ τὴν ὁποία εἶπε ὁ Κύριος: «ἐὰν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι» (Λουκ. ε' 32). Σὰν φυσικὴ ἢ ἀγάπη αὐτὴ βρίσκεται σὲ διαρκῆ μεταβολή.

Ἡ τελειοτάτη ὅμως ἀγάπη εἶναι ἀποτέλεσμα πολλοῦ ἀγῶνος καὶ πολλῆς ταπεινώσεως. Προηγήθηκε ἀπ' αὐτὴ ἡ ἀπελευθέρωση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ ζωώδη ἐγωκεντρισμό, ἢ ψυχὴ ἔκανε μυστικὴ ἀλληλοπεριχώρηση τοῦ «πλησίον» καὶ τὸ σκηνωμένο σ' αὐτὴ Ἅγιον Πνεῦμα τὴ φῶτιση καὶ βλέπει στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐνιαία φύση καὶ ἐφλόγιζε ἔτσι τὴν καρδιά, ὥστε νὰ μὴ διακρίνει τὸ φίλο ἀπὸ τὸν ἐχθρό. Ἰδιαίτερα ὅμως στὸ κῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ἡ τέλεια αὐτὴ ἀγάπη προσλαμβάνει θειότερες διαστάσεις, ἐπειδὴ παρεμβάλλεται ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ποὺ ἐνοποιεῖ τοὺς πιστοὺς στὸ ἅγιο ὄνομά του. Καὶ ἔτσι πραγματοποιεῖται ἐκεῖνο ποὺ λέει ὁ θεῖος Ἀπόστολος: «Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων» (Ἐβρ. 1', 24).

Αὐτὴ τὴν ἀγάπη στὴν τελειότητά της, ποὺ φλέγει ἀδιάλειπτα τὴν καρδιά καὶ δὲν μεταβάλλεται ἀπὸ τίποτε, εἶχε ὁ θεοφόρος Νεκτᾶριος. Αὐτὸ τὸ βλέπει κανεὶς σ' ὅλη τὴν αἰδέσιμη ζωὴ του καὶ σ' ὅλα τὰ γραπτά του, καὶ ἔχοντας αὐτὴ μπορούσε νὰ λέει: «ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ». Ἡ ἀναλλοίωτη, ἡ πάγια αὐτὴ ἀγάπη, εἶναι «τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου», γιὰτὶ μεταμορφώνει τὸν ἄνθρωπο σὲ χερουβικὸ πλάσμα, σὲ σεραφικὸ πνεῦμα· τὸν ὁμοιώνει μὲ τὸ Θεό, καὶ τοῦ κατευθύνει ὁλόκληρο τὸ εἶναι του. Κι' ἐνῶ ζεῖ σὰν «συμπολίτης τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖος τοῦ Θεοῦ», ὅμως ἔχει γίνει αὐτὸς ἡ καρδιά τοῦ κόσμου, ποὺ δέχεται τὶς ὁδύνες του, τὶς ἀθλιότητές του, τὶς ἀπελπισίες του, τὶς δυστυχίες του, σὰν δικές του.

Αὐτὸς ἦταν ὁ ἅγιος Πατέρας μας, ποὺ πονοῦσε καὶ ἐκλαίγε καὶ προσευχέτο γιὰ ὅλο τον κοσμο, γιὰ ὅλα τα τέκνα τοῦ Θεοῦ «τὰ διεσκορμιζόμενα», γιὰ ὅλη τὴν κτίση καὶ γιὰ αὐτοὺς τοὺς δαίμονες. Καὶ ἐπομένως στὰ μάτια του, οἱ διαφορῶν κλασῶν αἰρετικοί, τί ἄλλο ἦταν ἀπὸ πλανεμένα παιδιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατέρα του καὶ «δυναμει» ἐν Χριστῷ ἀσελφοί του; Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ τοὺς ἀγαπᾷ, νὰ μὴ θρηνεῖ καὶ νὰ μὴ προσεύχεται γι' αὐτούς; Πῶς μποροῦσε νὰ κάνει διαφορετικά, ἀφοῦ ἐντὸς του ἐμφώλευεν ἡ «μὴ ζητοῦσα τὰ ἑαυτῆς ἀγάπη»; Καὶ ἀφοῦ δὲν ζοῦσε αὐτός, ἀλλὰ ζοῦσε ἐν αὐτῷ ὁ Χριστός, πῶς δὲν θὰ τοὺς αἰσθάνοταν ὡς μέλη του;

Ἔτσι οἱ ἅγιοι, ποὺ εἶχαν τὸν Χριστὸ στὴν καρδιά τους, ἔκλαιγαν γιὰ τοὺς αἰρετικούς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐφθασε στὸ σημεῖο νὰ δέχεται νὰ χωριθεῖ ἀπὸ τὸ Χριστὸ γιὰ χάρη τῶν ὁμοφύλων του, ποὺ τὸν πολεμοῦσαν: «... λύπη μοὶ ἐστὶ μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος δόδυνη τῇ καρδίᾳ μου. Νυχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινες εἰσιν Ἰσραηλίται...» (Ρωμ. θ', 2-3). Συγγενῆ κείμενα ὑπάρχουν πολλά, γραμμένα, ἀπὸ τοὺς Ἄγίους τοῦ Θεοῦ, γιὰτὶ εἶχαν στὴν καρδιά τους τὸ Θεό, ὁ ὁποῖος «ἀγάπη ἐστὶ».

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς αἰρετικούς ἐδίδαξε ὁ θεόσοφος Νεκτάριος στοὺς Ριζαεῖτες, στὸ μάθημα τῆς ποιμαντικῆς, γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ πλέγματα μισαλλοδοξίας, ποὺ βασανίζουν τὴν ἀκάθαρτες ψυχὲς ἐν ὀνόματι τάχα τῆς Ὁρθοδοξίας. Κι' ἐστὶ τὸν πόνο του γιὰ τοὺς ἔξω τῆς Ἐκκλησίας τὸν μεταποιεῖ σὲ διδασκαλία βασισμένη στὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας.

Γράφει λοιπὸν στὴν «Ποιμαντικῆ» του τὰ ἐξῆς παράξενα γιὰ ὅσους δὲν δοκίμασαν τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ.

«Ὁ ἐπίσκοπος ὀφείλει νὰ ἐμμένῃ ἀείποτε ἐν ταῖς ἡθικαῖς τοῦ ἱεροῦ Ἐδαγγε-

λίου ἀρχαῖς καὶ οὐδέποτε νὰ ἐξέρχεται τούτων ἢ νὰ παραβαίῃ αὐτὰς ὅτι ἐν λόγῳ δογματικῶν διαφορῶν. Αἱ δογματικαὶ διαφοραὶ ὡς ἀναγόμεναι πρὸς μόνον τὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως ἀφίενται ἐλεύθερον καὶ ἀπροσβλήτων τὸ τῆς ἀγάπης κεφάλαιον τὸ δόγμα δὲν καταπολεμεῖ τὴν ἀγάπην ἢ δὲ ἀγάπη χαρίζεται τῷ δόγματι, διότι «πάντα στέγει, πάντα ὑπομένει» ἢ χριστιανικὴ ἀγάπη ἐστὶν ἀναλλοίωτος, δι' ὃ οὐδ' ἡ τῶν ἐτεροδόξων χωλαίνουσα πίστις δύναται ν' ἀλλοιώσῃ τὸ πρὸς αὐτοὺς τῆς ἀγάπης συναίσθημα. Διὰ τῆς ἀγάπης ἐστὶ λίαν πιθανὸν νὰ ἐκλύσῃ πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἐξ ἐσφαλμένης περιωπῆς κρίνουσαν δογματικὸν τι ζήτημα ἐτεροδόξον ἐκκλησίαν. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε χάριν δογματικῆς τινας διαφορᾶς πρέπον νὰ θυσιάζηται. Παράδειγμα ἐστὶν ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ὅστις ἐξ ἀγάπης καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς σιναρωτῆς τοῦ Χριστοῦ ἤχητο ἀνάθεμα εἶναι αὐτῶν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τοὺς ἐτεροδόξους ἐπίσκοπος, ὁ μὴ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐργαζόμενος, ἀπὸ ψευδοῦς κινεῖται ζήλον καὶ ἐστερημένος ἐστὶν ἀγάπης διότι ὅπου ἡ ἀγάπη, ἐκεῖ καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ φῶς, ὁ δὲ ψευδῆς ζήλος καὶ ἡ πεπλατημένη δόξα ἐξελέγχονται ὑπὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀγάπης καὶ ἀποκρούονται. Τὰ τῆς πίστεως ζητήματα οὐδ' ὅλως δέον ἐστὶ νὰ μειώσῃ τὸ τῆς ἀγάπης συναίσθημα. Οἱ διδάσκαλοι τοῦ μίσους εἰσὶ μαθηταὶ τοῦ πονηροῦ, διότι ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς δὲν ἐξέρχεται γλυκὴ καὶ πικρὸν. Ὁ διδάσκαλος τῆς ἀγάπης, οἷός ἐστιν ὁ ἐπίσκοπος, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀγαπᾷ, ἀδυνατεῖ δὲ ὅλως νὰ μισῇ, διότι τὸ πλήρωμα τῆς ἀγάπης ἐκδιώκει τὸ μῖσος».

Ἦδη ἔχουμε παραθέσει τὴν περιγραφή τοῦ κατ' ἐπίγνωση ζηλωτοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος κυριαρχεῖται ἀπὸ ἀγάπη γιὰ κάθε ἀντιφρονούντα καὶ μὲ κάθε τρόπο φροντίζει καὶ προσεύχεται ὑπὲρ τῶν ἐτεροδόξων γιὰ νὰ τοὺς ἀνοίξει ὁ Κύριος τὰ μάτια τῆς ψυχῆς νὰ ἴδουν τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. Στὴ συνέχεια ἀντιγράφω ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ θεοσόφου ἱεράρχη μὴ ψυχολογικὴ περιγραφή τοῦ μὴ κατ' ἐπίγνωση ζηλωτοῦ, ποὺ σὲ λίγες

ΑΝΑΓΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΗΘΟΥΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ είναι ἄθροισμα πιστῶν ἀνθρώπων ἐνωμένων μετὴν κοινὴν ἀγάπη στο Χριστὸ καὶ ἐνωμένων μεταξὺ τους μετὴν ἀγάπην, ἀφοῦ ὁ Χρι-

στός εἶναι σαφής: «Ἐν τούτῳ γνῶσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωαν. ιγ', 35). Δηλαδή ὑπερταπο κριτήριό τῆς ἰδιότητος τῶν πιστῶν καὶ μαθητῶν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ εἶναι ἡ μεταξὺ τους ἀγάπη. Ὅποτε εἶναι ἀληθινὴ τραγωδία νὰ νομίζει κανεὶς ὅτι εἶναι μαθητὴς Χριστοῦ καὶ ὅτι ἀγωνίζεται γιὰ τὴ δόξα του, ἐνῶ εἶναι γαμνὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὸν πλησίον του.

Βέβαια οἱ Χριστιανοὶ οὔτε μηχανὲς ὁμόρρυθμα λειτουργοῦσες εἶναι, ὥστε νὰ ὁμοφρονοῦν πάντοτε, ἀλλὰ καὶ «ὡς σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες καὶ ὑπὸ τοῦ διαβόλου πλανώμενοι», ὑφίστανται ἀλλοιώσεις μὴ καλές, ἀπατῶνται, λίγο ἢ πολὺ στὴ διακρίβωση τοῦ ἀληθινοῦ καὶ στὴν ἐπιλογὴ τρόπων καὶ μεθόδων ἐνεργείας καί, ἐφ' ὅσον τελοῦν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν μὴ καλῶν παθῶν σὲ ποικίλο βαθμὸ, ἐπόμενον εἶναι νὰ νικῶνται ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ διάβολο καὶ φυσικὰ νὰ ἀμαρτάνουν.

Ἀπολείπεται βέβαια ἡ μετάνοια σὰν μοναδικὸ μέσον ἐπιστροφῆς «ὄθεν πεπτώκαμεν», δοθέντος ὅτι φιλόανθρωπος καὶ πολυεὐσπλαγχνος ὁ Κύριός μας καὶ «προσδέχεται τὸν τελευταῖον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον».

Ὅλος ὁ βίος τῶν χριστιανῶν τελει-

ώνει μετὴν χωρὶς τέλος μετάνοια, τῆς οἰοίας ἔχουν ἀναγκὴν ὄχι μοναχὰ οἱ ἀσθενεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι, ὅσο ὀρισκονται ὑπὸ τους ὀρους τῆς παρουσίας ζωῆς, γιὰτι μεσα στο χρόνο συντελεῖται ἡ ἀνοοικὴ κίνησι τῆς ψυχῆς. Καὶ κασε νεα ἀναβασι πρὸς ὁμοιωσι μετὸ θειο ἐλεγει τὴν προηγηθεισαν ἀτελειαν, ὁπότε αὐτομάτως ἀναοῦεται ὁ λογος μετανοίας.

Ἀλλὰ διαφωνοῦντες οἱ χριστιανοί, ἀφοῦ δὲν εἶναι πάντοτε ἐφικτὴ ἡ σὲ ὅλα συμφωνία, διατηροῦν τὴν ἀγάπην «ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης», γιὰτι ἀγαποῦν μετὴν ψυχὴ τους καὶ γιὰτι διαφωνοῦντες, κατὰ τὸ μέτρο τῆς γνώσεως ποὺ ἔχουν, διατηροῦν ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεων τους, ποὺ δὲν ἀναφέρονται, βέβαια, σὲ βασικὰ θέματα Πίστεως.

Ἀναμφιβόλως τόσο ἡ διατήρησι τῆς ἀγάπης ὅσο καὶ τῶν ἀμφιβολιῶν, προϋποθέτουν κάποια πνευματικὴ ὀριμότητα. Γιὰτι δὲν εἶναι μικρὴ ἀρετὴ νὰ μὴ ἀλλοιώνεται ἡ ἀγάπη ἔναντι τοῦ διαφωνοῦντος καί, παρὰ τὴν σχηματιζομένην ἀληθοφανῆ ἰδέα, νὰ μὴν εἶναι κανεὶς βέβαιος γιὰ τὴν ὀρθότητά της. Ἔτσι λοιπὸν μετὰ αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις, οὔτε ἡ ἐν ἀγάπῃ μετὸν πλησίον σχέσι διαταράσσεται, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἔτοιμη νὰ συζητήσῃ καὶ νὰ θέσῃ ὑπὸ ἀνάκρισι τὶς ἀπόψεις της μετὰ διάθεσι ἐλευθερίας.

Αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις ἀποτελοῦν βασικὲς ἀρχὲς ὄχι μοναχὰ γιὰ τὴν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀληθείᾳ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ δημοκρατικῶς ζῆν. Γιὰτι εὐκόλα μπορεῖ νὰ φαντασθεῖ κανεὶς πόσα κακὰ ἀκολουθοῦν ἀπὸ τὴν ἀπουσία αὐτῶν τῶν ἀρχῶν, ὅπως εἶναι

οί ἔριδες τὰ σχίσματα καὶ τὰ μίση μεταξὺ ἀδελφῶν. Ἄλλὰ καὶ ἡ τραγικὴ εἰρωνεία βρίσκεται στὸ γεγονός, ὅτι ὅλοι πιστεύουν ὅτι ἔχουν δίκαιο καὶ πολεμοῦντες τοὺς ἀντιπάλους φρονοῦν ὅτι «προσφέρουν λατρεία στὸν Θεόν»!

Διαφωνοῦντες λοιπὸν οἱ χριστιανοὶ ἢ σιωποῦν ὅταν βλέπουν πῶς δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα συμφωνίας, ἐνῶ μέσα τους συντηροῦν τὴν ἀγάπην, ἢ συζητοῦν ὅταν διακρίνουν ἀνάλογη διάθεση μὲ τὸν διαφωνοῦντα. Εἶναι ἀληθινὰ ὠραῖο τὸ θέαμα ἀδελφῶν πού συζητοῦν μὲ εἰρήνην γιὰ τὴν εὐρεση τῆς ἀλήθειας καὶ γνώρισμα λογικῶν ἀνθρώπων, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀλογία τῶν συζητούντων μὲ ὄργανα ὄχι τὸν λόγον, ἀλλὰ τὰ πάθη πού ἐνδύονται τὸ λόγο γιὰ νὰ τὰ ὑψηρεθῆσι.

Ποιὸς δὲν βλέπει αὐτὴ τὴν καθημερινὴν πραγματικότητα σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα «πολιτισμοῦ» καὶ σὲ ὅλους τοὺς χώρους καὶ μέσα σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν Ἐκκλησία, πού ἐξ ἀξιώματος ἐπαγγέλεται τὴν ἀγάπην, τὴν ἐνότητα καὶ διακηρύττει τό: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος...» καὶ ὡς λόγος;

Ἄλλὰ τὸ κακὸ αὐτὸ εἶναι βαθειὰ ριζωμένο στὴν ψυχὴ, ὄχι σὰν φυσικὸ στοιχεῖο, ἀλλὰ σὰν παραφυσικὸ ἐνέργημα, πού ἀναβλύζει ἀπὸ τὴ διαστραφεῖσα φύση, τὴν ὅποιαν ἐθεράπευσε μὲν τὴν Σάρκωσὴ Του ὁ Θεὸς Λόγος, ἀλλὰ ἄφησε στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐλευθερίαν νὰ δεχτοῦν ἢ νὰ ἀρνηθοῦν τὴν θεραπεία. Καὶ δυστυχῶς οἱ πολλοὶ δὲν θέλουμε νὰ θεραπευθοῦμε. Ἔτσι συμβαίνει νὰ ἐφαρμόζεται τὸ Ἀποστολικόν: «Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε» (Γαλ. 5, 15).

Ἄλλὰ τὸ φαινόμενο τῆς ἀλογίας στὶς μεταξὺ τῶν χριστιανῶν σχέσεις δὲν περιορίζεται μονάχα στὰ ἄτομα, πρόσωπα, μονάδες, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται καὶ στὰ ἀπρόσωπα σύνολα. Εἶναι νόμος ψυχολογικὸς νὰ διαμορφώνεται κοινὴ συνείδηση στὰ κλειστὰ σύνολα, συνείδηση μά-

ζας μὲ πρότυπα τὰ ἡγετικά πρόσωπα, κατὰ τὸ λόγο τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Φιλεῖ τὸ ὑπήκουον ἐξομοιοῦσθαι τοῖς ἄρχουσι».

Καὶ ἂν μὲν οἱ ἡγέτες εἶναι σὺμφρονες καὶ συνετοί, μὲ πλατυσμὸ καὶ καθολικὴ εὐρύτητα στὴν ψυχὴ ἀπὸ πολυχρόνια ἀγωγή μέσα στὴν Ὁρθόδοξη πνευματικὴ παράδοση, τότε ἀποβαίνουν ἀληθινὴ εὐλογία καὶ γιὰ τὸ «ὑπήκουον», ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Ἄν ὅμως στεροῦνται τὰ ἀπαραίτητα αὐτὰ προσόντα, τότε κατ' ἀνάγκην εἶναι πρόσωπα ἐγωκεντρικά, μὲ ἕμμονες ἰδέες, ἀλλότρια ἀπὸ τὴν ἀγιάζουσα παράδοση, φορτισμένα μὲ ὀξύκολιες, αὐτοθασανιζόμενα καὶ ἔτοιμα νὰ στραφοῦν ἐναντίον ἐκείνων πού διαφωνοῦν στὶς ἀπώψεις τους.

Αὐτοὶ οἱ τύποι διαμορφώνουν τοὺς ὁπαδοὺς των κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν τους, μὲ ψυχολογία δουλική, ὄχι γιατί ἀκολουθοῦν πιστὰ, ἀλλὰ γιατί δουλοῦνται στὰ πάθη τους πού καλλιεργοῦν ἀνεπίγνωστα οἱ ἀδόκιμοι ἡγέτες. Οἱ τύποι αὐτοὶ εἶναι συμφορὰ γιὰ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ γιατί ὁ θεὸς Ἀπόστολος ἐδίδασκε: «Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δούλοι ἀνθρώπων» (Α' Κορ., ζ' 23).

Ἄλλο βέβαια πράγμα εἶναι ἡ ὑποταγὴ στὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐκφράζουν τὴν πίστη καὶ τὸ ἦθος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἄλλο εἶναι ὑποταγὴ στὶς θεοσμικὲς ἐκκλησιαστικὲς μορφές (Μοναχισμὸς) καὶ φυσικά, ἄλλο εἶναι τὰ κατασκευάσματα τῶν ἀνθρώπων (ἀ-θεσμοσχήματα), πού ὀργανώνουν αὐθαίρετα καλοπροαίρετοι χριστιανοί. Τὰ πρῶτα εἶναι ἡγγυημένοι δρόμοι ζωῆς αἰωνίου, γιατί ἐκεῖ τὰ πρόσωπα χάνονται στὴν καθολικὴ καὶ «ἀπρόσωπη» πατερικὴ καὶ βιβλικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ τελευταῖα εἶναι προσωποπαγῆ σχήματα, στὰ ὁποῖα τὰ πρόσωπα, ἂν καὶ μεταδίδουν τὴν διδασχὴ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐκλεκτικὰ τῶν Πατέρων, ὅμως στὶς συνειδήσεις τῶν ὁπαδῶν κυριαρχοῦν ἀποφασιστικά, μεταδίδοντα τὶς προσωπικὲς ἰδιότητες

των σὸν ὑπέρτατο κριτήριο ἀλήθειας καὶ μεθόδων, ποὺ κατὰ κανόνα δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸ ἦθος τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὸ γεγονός, ὅτι δὲν ἐφρόντιον προηγουμένως νὰ ἐνωματωθοῦν, διὰ πράξεως, στὴν πνευματικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ εἰσῆλθαν «ἀλλαχόθεν» καὶ ἔχρισαν ἐαυτοὺς σὲ διδασκάλους, μὲ ἀποτελεσμα ἄλλοι νὰ γίνονται νευρωτικοί, ἄλλοι νὰ πτωχαίνουν τὴν ψυχὴ τους μὲ τὸν αὐτοπεριορισμὸ τοῦ δυναμισμοῦ τῆς σὲ μιὰ κακῶς ἐννοουμένη καθηκοντολογία καὶ ἄλλοι νὰ καλλιεργοῦν ἐν ἀγνοίᾳ τους τὰ πάθη, ὅποτε σ' ὄλες αὐτὲς τὶς περιπτώσεις κλείουν ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς των τὴν ὁδὸ τῆς θεώσεως, «αἶροντες τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως» (Λουκ. ια', 52), πράγμα ποὺ συνεπάγεται τὸ «οὐαὶ» τοῦ Κυρίου.

Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν μιὰ προεισαγωγὴ σὲ ἕνα θέμα τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ νὰ ἐκθέσω μὲ ἀντικειμενικότητα καὶ ἀγάπη. Πρόκειται γιὰ τὸ ἄρθρο «Σκάνδαλα καὶ σκανδαλιζόμενοι» καὶ γιὰ ἕνα σχόλιο μὲ τὸν τίτλο «Τὸ σκάνδαλο καὶ ἡ ἀνακοίνωση», ποὺ κατεχωρήθησαν στὸ τεῦχος τῶν «Ἀθωνικῶν Διαλόγων» μὲ ἀριθμὸ 59 - 60.

Τόσο τὸ ἄρθρον ὅσο καὶ τὸ σχόλιο προκάλεσαν τὴν μὴνιν τοῦ περιοδικοῦ φύλλου «Ἐκκλησιαστικὸς Ἀνὼν» τοῦ Μαρτίου ἐ.ἔ. καὶ τοῦ φυλλαδίου «Φύλακες» τῆς 1 Ἀπριλίου. Ἄμφοτερά τὰ ἐντυπα ὑβρίζουν σκαιῶς τοὺς συντάκτας τῶν δύο κειμένων, τοὺς ὁποῖους ἐκλαμβάνουν ὡς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπο καὶ συγκεκριμένως τὸν ὑποφαινόμενο, πρὸς τὸν ὁποῖον κατευθύνουν βαρυτάτους χαρακτηρισμούς.

Ἡ ἐπιθετικότης κατὰ τοῦ ὑπευθύνου τῶν Α.Δ., τὸ ἀνοίκειον ὕφος κατὰ μοναχοῦ, οἱ ὕβρεις καὶ γενικὰ ἡ συμπεριφορὰ χριστιανῶν λαϊκῶν κατὰ μοναχῶν ἀπὸ μόνο τὸν λόγον, ὅτι διαφωνοῦν, αὐτὸ καὶ μόνο, σὸν φαινόμενο ψυχολογικὸ, καὶ σὸν νοστροπία, ποὺ ἀλλοιῖται τὸ χριστιανικὸν ἦθος καὶ εἰσάγει γέρας ἀρχεὺς καὶ μεθόδους στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, μὲ ὑποχρεῶναι νὰ ὑπομνή-

σω μερικὲς ἀλήθειες, ποὺ κινδυνεύουν νὰ διαστραφοῦν.

Ἐπειδὴ οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ σκανδαλίστηκαν ἀπὸ τὸ ἄρθρο, καὶ τὸ σχόλιο, ἴσως γιὰτὶ ἂν γίνεαι δεκτὸ ὅτι ὁ ἐλεγχος δὲν ἐπιτρέπεται, ἐκλίνει καὶ «ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν», εἶμαι ὀφειλέτης νὰ ἐξηγήσω, ὅτι τὸ μὲν ἄρθρο ἔγραψε θεολόγος μοναχὸς συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ, τὸ δὲ σχόλιο ὁ ὑποφαινόμενος.

Τὸ ἄρθρον «Σκάνδαλα καὶ σκανδαλιζόμενοι» ἀποτελεῖ τὸ δεῦτερο μέρος τοῦ ἄρθρου μὲ τὸν τίτλο «Τὰ ζιζάνια», ποὺ δημοσιεύτηκε στοὺς Α.Δ. τὸν Αὐγούστο τοῦ 1976. Τὸ ἄρθρο καλογραμμένο, μὲ σωστὴ ἀπ' ὀρισμένες πλευρὲς τοποθέτηση, παρουσίαζε ἐρμηνευτικὴ ἀδυναμία στὴν Παραβολὴ τῶν «Ζιζανίων» καὶ δὲν ἐλάμβανε ὑπόψη βασικὲς λειτουργίαι τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὰ σκάνδαλα καὶ τὶς προϋποθέσεις ἀντιμετωπίσεώς τους, ὅπως διδάσκουν οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ Κύριος.

Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους παρεκάλεσα τὸν συνεργάτη μας μοναχὸν μ.χ. νὰ γράψει ἕνα δεῦτερο ἄρθρο γιὰ τὰ ὀλοκληρωθεῖ τὸ θέμα. Χωρὶς χρονοτριβὴ μοῦ ἔστειλε τὸ Β' μέρος. Ἐπειδὴ καὶ πάλι παρουσίαζε ἀτέλειες, κρατήθηκε ἀδημοσίευτο περισσότερο ἀπὸ δύο χρόνια, ὅποτε μὲ λίγες διορθώσεις τὸ κατεχωρίσαμε τελευταία στὸ τεῦχος τοῦ Δεκεμβρίου. Παρὰ τὶς ἀρετὲς του καὶ τὰ θετικὰ στοιχεῖα του τὸ ἄρθρο ἐξακολουθεῖ νὰ πάσχει ἀπὸ μονομέρεια.

Ὁ μοναχὸς μ.χ. σὸν νέος θεολόγος δὲν κατῴρθωσε νὰ συλλάβει σφαιρικὰ τὸ ὄλο πρόβλημα τῶν σκανδάλων στὸ κῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς Παραβολῆς τῶν «Ζιζανίων», ποὺ ἀποτελεῖ τὴ βάση τοῦ ἄρθρου, δὲν ἦταν πολὺεδρη. Ὑπὸ τὴν ὀνομασία τῶν ζιζανίων ὁ Κύριος ἐννοεῖ τὶς αἱρέσεις, ἑτεροδιδασκαλίαι, διάφορες πλάνες καὶ κατὰ δεῦτερο λόγο τοὺς φορεῖς ἠθικῶν σκανδάλων. Τὸ κρίσιμο σημεῖο τῆς Παραβολῆς εἶναι ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεώς τους. Στὸ «θέλειαι οὐν ἀπελθόντες συλ-

λέξωμεν αὐτά;», ὁ Κύριος ἀπαντᾷ: «οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια... ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρω μετρί τοῦ θερισμοῦ...» (Ματθ. ιγ', 28 - 30).

Ἡ ἀπάντησι τοῦ Κυρίου ἐξελήφθη ἀπὸ τὸν μ.κ. κυριολεκτικὰ γι' αὐτὸ καὶ παίρνει σίωπη παθητικὴ ἀπέναντι τῶν ζιζανίων, πράγμα ποὺ ἐξώργισε τοὺς ἀδελφοὺς ἀκτιβιστάς, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ αἰσθανθοῦν ὅτι ζοῦν μέσα στὴν Ἐκκλησία χωρὶς νὰ ἐπιτίθενται σὲ κάποια «ζιζάνια». Τὸ ἐρμηνευτικὸ λάθος βρίσκεται στὴν παρανόησι τῆς σημασίας τοῦ «συλλέξωμεν» καὶ «συλλέγοντες», ποὺ σημαίνει ξερίζωσι καί, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους - ζιζάνια, θάνατο. Καὶ ὁ Κύριος δὲν θέλει τὸν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ τοῦ πλανηθέντος, ἀλλὰ τὴ μετάνοια καὶ σωτηρία του. Ἐπομένως εἶναι αὐτονόητον, ὅτι κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς, τοῦ «συναυξάνεσθαι», πρέπει νὰ καταβάλλεται προσπάθεια μεταβολῆς τῶν ζιζανίων σὲ σίτον, ὅπως ἔγιναν πολλοί. Γι' αὐτὸ οὔτε ἡ ἄστοργη παθητικότητα εἶναι σωστή, οὔτε ἡ ἀφιλάδελφη ἐπιθετικότητι εἶναι χριστιανικὴ.

Ὁ Κύριος ἤδη ἔχει καθορίσει πῶς μπορεῖ νὰ ἐνεργήσει ὁ πιστὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτήσαντος ἢ πλανηθέντος ἀδελφοῦ, φυσικὰ μόνο ἐξ ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων εἶναι πλουσιωτάτη. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ καλοπροαίρετοι χριστιανοὶ δὲν ἐγνώρισαν καὶ δὲν οἰκειώθησαν τὴν πνευματικὴ παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀκολούθησαν «ἐντάλματα ἀνθρώπων» χωρὶς κανένα κύριος καί, δίχως νὰ θέλουν, σκέπτονται καὶ ἐνεργοῦν ἀντιπατερικά, μὲ συνέπεια νὰ ζημιώνονται καὶ νὰ ζημιώνουν τοὺς ἀδελφοὺς. γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπανεέλθουμε στὸ ἴδιο θέμα. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος κάπου λέει, ὅτι «ἀντιλοῦντες ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος συναντήσαμεν καὶ τὸν καλούμενον βάτραχον». Ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ μᾶς, ἀγωνιζομένους τάχα κατὰ τῶν «ζιζανίων», χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε εἴμαστε ἢ γινόμεσθε καὶ ἐμεῖς ζιζάνια. Ποιὸς λοιπὸν θὰ μᾶς βοηθήσει νὰ γίνουμε σίτος;

θ.μ.δ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Ο ΛΙΓΙΝΗΣ, Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

→ ἀπὸ σελ. 22

γραμμὲς ἀποτυπώνει τὴν ψυχικὴ λειτουργία του, γεμάτη πάθος καὶ μῖσος ἐναντίον τῶν δογματικῶς πλανηθέντων.

«Ὁ υἱὸς κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆς κέκτηται μὲν ζῆλον, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, πλανᾶται ἐν ταῖς σκέψεσι καὶ ἐνεργείαις αὐτοῦ καὶ ἐροαζόμενος δῆθεν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ παραβαίνει τὸν νόμον τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ὁ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆς ἐν τῇ ζήσει τοῦ ζήλου αὐτοῦ ποιάει τὰ ἐναντία πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ θείου νόμου καὶ πρὸς τὸ θεῖον θέλημα. Ὁ υἱὸς κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆς διαποιάει τὸ κακόν, ὅπως ἐπέλεθ' ἐπ' αὐτοῦ νοοῦμενον ἀγαθόν. Ὁ ζῆλος τοῦ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτοῦ εἶναι πῶς δια-

φθεῖρον, πῶς καταναλισκόν· ἡ καταστροφή προπορεύεται αὐτοῦ καὶ ἡ ἐρήμωσις ἐπεταί αὐτῷ. Ὁ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆς εὐχεται ἐπὶ Θεῷ νὰ ῥίψη πῶς ἐξ οὐρανοῦ καὶ νὰ κατακαύσῃ πάντας τοὺς μὴ δεχομένους τὰς ἀρχὰς καὶ πεπονηθεῖς αὐτοῦ. Τὸν μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτὴν χαρακτηρίζει μῖσος πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ἢ ἑτεροδόξους, ὁ φθόνος καὶ ὁ ἐπίμονος θυμὸς, ἡ ἐμπαθὴς ἀντίστασις πρὸς τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τοῦ θείου νόμου, ἡ παρόλογος ἐπιμονὴ ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν ἰδίων φρονημάτων, ὁ παράφρονος ζῆλος πρὸς καίτοιχον ἐν πᾶσιν, ἡ φιλοδοξία, ἡ φιλονικία, ἡ ἔρις, καὶ τὸ φιλοτάραχον. Ὁ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆς εἶναι ἀνθρωπος ὀλέθριος».

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

ΕΡΟΝΤΑΣ με μαρτυρημένη αγιότητα ήταν ο περίφημος μοναχός Παχώμιος από τη Σκήτη των Αγίων Πατέρων Χίου. Ο άγιος Νεκτάριος, τόσο σέ επιστο-

λή του προς τις μοναχές του μοναστηριού του στην Αίγινα, όσο και στην ανέκδοτη επιστολή που δημοσιεύουμε, εκφράζεται με σεβασμό και εὐγνωμοσύνη για τὸ Παχώμιο, γιατί ὑπῆρξε «ποδηγέτης του ἐν ἀρχῇ τοῦ μοναχικοῦ του πολιτεύματος».

Ἡ ἐπιστολή ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα χριστιανικοῦ ἠθους, μέσα στοῦ ὁποῖου συμπλέκεται ἡ φυσική λύπη τῆς ὀρφανίας ἀπὸ ἓνα στοργικό καὶ σοφὸ πατέρα, μαζί με τὴ χαρὰ τῆς τελικῆς νίκης κατὰ τὸν μακρὸ πνευματικὸν ἀγῶνα τοῦ ἁγιασμένου μοναχοῦ.

Ἡ αγιότης τοῦ θείου Νεκταρίου μετὴ φωτισμένη ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα πνευματικὴν αἴσθησι τοῦ ἐξασφάλιζε πάντοτε συμμετρία στὴ σκέψη καὶ στὴν ἐκτίμησι τῶν διαφόρων φαινομένων. Ἔτσι καὶ ἡ ἐπιστολή του αὐτὴ μπορεῖ νὰ χρησιμεύσει σὰν ὑπόδειγμα γιὰ παιδαγωγίση τῶν ψυχῶν σὲ ἀνάλογες περιστάσεις.

Οἱ «Ἄθον. Διάλογοι» εὐχαριστοῦν τὸν φίλον φιλόλογον κ. Παν. Στοργυλόν, Χιώτην, γιὰ τὴν παραχώρησι τῆς ανέκδοτης ἐπιστολῆς.

Τῆ 2α Νοεμβρίου 1905

Τέχνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπήτά,

Τὴν δευτέραν νύκτιν ἀγάπην ἀσπάζομαι ἐν Κυρίῳ καὶ εὐχομαι ὑμῖν τὴν εὐεχίαν τῶν παροφθίων.

Ἐπιμερίζομαι τὴν δευτέραν θλίβριν, τὴν ἀποδοκίμως εὐροῦσαν ὑμᾶς διὰ τὸν θά-

νατον τοῦ ἀγαπητοῦ ὑμῶν Γέροντος καὶ ἐμοῦ φίλου καὶ ποδηγέτου ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ Πνευματικοῦ πολιτεύματος, τοῦ μέγχι χθὲς καὶ πρόην πλήρους ζωῆς καὶ ἐλπίδος πρὸς πληρωσιν τῶν εὐαρέσιων τῶ Θεῷ ἀγαθῶν βουλῶν, τῶν ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν τέκνων του, τῶν ἀφροσιωθέντων αὐτῷ καὶ τὴν ἠδικίην προκοπὴν τῶν Χριστιανῶν καθ' ὅλου.

Οἱ λόγοι ἐκλίποναι ἀπὸ τῶν χειλέων μου ὅπως ἐκφράσω πρὸς ὑμᾶς τὴν θλίβριν μου καὶ παραμυθήσομαι ὑμᾶς οὕτω τεθλιμμένους διὰ λόγων παραμυθητικῶν. Ἀλλὰ τίς ἱκανὸς πρὸς τοῦτο καὶ εἰάν γλώσσα κέκτηται δεδιδαγμένην ἐκ τῆς παλινμαθείας πρὸς ἐπιτηχρον κατασκευὴν τοῦ λόγου καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὴν πειθὸν; Φρονῶ οὐδέεις! Διότι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τὰ τραύματα τῆς καρδίας θεραπεύει μόνον ἡ θεία δύναμις καὶ τὸ θεῖον ἔλεος. Ὁ διαπλάσας τὴν καρδίαν, μόνος δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὰ τραύματα αὐτῆς. Ἐπικαλεῖσθε τὴν θείαν ἀντίληψιν καὶ τὸ θεῖον ἔλεος καὶ ὁ εἰσακούων τὰς φωνὰς τῶν θλιβομένων καρδιῶν, θέλει ἐπιχρῶσει ἐπὶ τὸ τραῦμα αὐτῆς βάλοισμον παραγορίας καὶ θέλει παραμυθησῆται ὑμᾶς καὶ θέλει περιφρονήσῃ ὑμᾶς.

Ἀλλὰ, θρηνεῖτε τὸν Σεβαστὸν Γέροντα, τὸν βαστάσαντα μετ' ἀγάπης καὶ προθυμίας τὰ βάθη τῶν ἀδελφῶν; Θρηνεῖτε τὸν ἐμπειρὸν Διδάσκαλον, τὸν διδάξαντα ὑμᾶς βαδίζειν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ ἀποκλίνειν τῶν ποικίλων πλανῶν τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων, ἡ ἔνεκα ἀγνοίας τῆς ἀληθείας, ἡ ἔνεκα οἰήσεως, ἡ καὶ ὑποβολῆς καὶ εἰσηγήσεως τοῦ δυσμενοῦς ἀντιπάλου, ἵνα ἀποπλανήσοι ὑμᾶς; Θρηνεῖτε τὸν Ποδηγέτην ἐν τῷ βίῳ τῆς πνευματικῆς πολιτείας; Θρηνεῖτε, καὶ δικαίως, τὸν ἐν σταδίῳ Ἀλείπτην, τὸν παρασκευάζοντα ὑμᾶς ἀγαθοῦς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ἀγω-

νισιάς; Θρηνεῖτε τὸν Φρουρὸν τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑμετέρων ψυχῶν καὶ σωμάτων; Θρηνεῖτε τὸν Τροφέα τὸν διαθρέψαντα ψυχὰς μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ὅπως αὐτὴ (ἡ ψυχὴ) κατέχη τὸ ἡγεμονικὸν ἐν ὑμῖν, καὶ μὴ ἡτῶνται ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ σώματος θεοραπειάς ἀλλ' ἀεὶ κυριεύῃ αὐτοῦ καὶ χρῆται αὐτὸ εὐπειθῆ ὑπρέτην ἑαυτῆ; Θρηνεῖτε, καὶ δικαίως, τὴν ἀπώλειαν τοῦ Στρατηγοῦ τοῦ ὀδηγούντος εἰς νίκας κατὰ τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἀγοντος εἰς τὴν τελειότητα; Θρηνεῖτε, τέλος, (ἵνα παραλείπω πάντα ὅσα διαθρίπτουσι τὴν καρδίαν καὶ συγκινοῦσιν εἰς δάκρυα τὸν ἀγαθὸν Πατέρα) τὸν ἀγαπήσαντα ὑμᾶς ὡς τέκνα ἑαυτοῦ ἐμπειπιστευμένα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, εἰς οὗ τὴν λατρείαν ἀφιερῶνθῃτε ψυχῇ τε καὶ σώματι;

Ἀληθῶς συμπάσχω ὑμῖν ἐπὶ τούτοις ἅπασιν καὶ δικαίῳ τὸν θρήνον ὑμῶν καὶ τὴν θλίψιν κρίνω προσήκουσαν. Διότι ἄδικον ἀληθῶς καὶ τοῦ προσήκοντος ἐκτός, νὰ ταφῆ ἀδάκρυτος καὶ ἀπενθῆς ὁ Πατήρ, ὁ Στρατηγός, ὁ Προσιτάτης, ὁ Διδάσκαλος, ὁ Ἀλείπτης, ὁ Ποδηγέτης, ὁ Γέροντας. Ὁ θρήνος καὶ ἡ θλίψις εἰσὶ δίκαια εἰς φιλόστοργα τέκνα ἀπωλέσαντα τὸ ἑαυτῶν στήριγμα, εἰς ἀγαθὸν μαθητὰς σερρηθέντας τοῦ ἑαυτῶν Διδασκάλου, εἰς φιλοίμιους ἀγωνιστὰς ἐθιθέντας νὰ νικῶσι κατὰ τοὺς ἀγῶνας ἐν τῷ σταδίῳ τῆ ἀντιλήψεως τοῦ πεπειραμένου Στρατηγοῦ. **Ναί, δικαιοταίως!** Καὶ διὰ τὴν μεγάλην καρδίαν τοῦ κοιμηθέντος Πατρὸς, τοῦ τοσοῦτον ὑμᾶς ἀγαπήσαντος καὶ ἕφ' ὑμῶν ἀγαπηθέντος.

Ἀληθῶς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, δικαίως ἐλυπήθητε καὶ λυπήσθε καὶ προσήκόντως ἐκλαύσατε καὶ κλαίετε. Ἀλλά, μὴ ἡ θλίψις καὶ ἡ λύπη καὶ τὰ δάκρυα κατακυριεύσωσιν ὑμῶν τὴν καρδίαν καὶ ἀγάγωσιν ὑμᾶς εἰς λήθην οὐ μόνον τοῦ πρόποντος καὶ τοῦ προσήκοντος καὶ τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας ἐλπίδος καὶ τοῦ εὐφροσύνου τῶν Χριστιανῶν συναισθήματος, τοῦ τικτομένου ἡμῖν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἐκ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ εὐφροσύνου τῶν Χριστιανῶν συναισθήματος τοῦ τικτομένου ἡμῖν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἐκ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλ-

πίδος καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης.

Ὁ Χριστιανὸς καὶ διὴ ἡμεῖς οἱ τὴν ἀγκυρῶν τῆς ἐλπίδος ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ῥιψαντες, πρὸς ὃν, διὰ τῆς πολιτείας ἡμῶν σπεύδετε, κατὰ τὸν δεῖξαντα ἡμῖν θεοφιλέστατον Γέροντα, ὀφείλει ποιεῖσθαι μνημὴν διηρεκῆ τῆς οὐρανοῦ ἐλπίδος, πρὸς ἣν σπεύδομεν, ἵνα τὸν ἀμαράντινον τῆς θείας δόξης λάβωμεν στέφανον.

Ἀληθῶς ἀπωλέσαμεν ἐν γῆ τὸν φίλον καὶ Γέροντα, στεφανίτην ἐν οὐρανῷ, προσβεύοντα καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. **Ναί, τέκνα ἀγαπητά, ὁ φίλος καὶ Γέροντας, διανύσας τὸ ἐπὶ γῆς στάδιον τοῦ βίου του, καὶ ἀγωνισθεὶς καὶ παλαίσας κατὰ τοῦ ἀντιπάλου καὶ νικήσας, μετέβη ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου Θεοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ἡτοιμασμένον στέφανον τῆς δόξης καὶ εὐφρανθῆ μετὰ τῶν Ἀγίων καὶ Ὁσίων τῶν ἐν ἀσκήσει διαλαμπάντων. Διότι τοῖς ἀθλήσασιν καὶ τὸν βίον τετελεκόσι, ἀπόκειται ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει ὁ Κύριος ἐν ἐκεῖνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἡμεῖς πάντες ἐσμεν μάρτυρες τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ καὶ τῆς νίκης αὐτοῦ.**

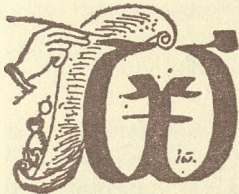
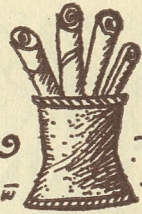
Τί λοιπόν; Μὴ, μικρὰ πρὸς εὐφροσύνην ἀφορμῆ, ἡ τελευταῖα τοιοῦτου Γέροντος; Μὴ, μικρὸ τὸ τοῦ ἀγῶνος ἔπαθλον; Μὴ μικρὰ ἀμοιβή, ὑπὲρ ἧς ἐντελλόμεθα ἐπὶ τοῦ Κυρίου νὰ δίδωμεν πάντα τὸν πλοῦτον ἡμῶν; Οὐχὶ πάντες πρὸς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἐπειγόμεθα; Οὐχὶ ὑπὲρ ταύτης ἀγωνιζόμεθα; Οὐχὶ ὁ ὑποκόδιος ἡμῶν πόθος ταύτην ἔχει περιεχομένην; Οὐχὶ ὑπὲρ ταύτης δεινοπαθοῦμεν;

Τί οὖν, ἐνῶν τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτῆς ποιῶμεν, θρηνοῦμεν καὶ κοπιόμεθα ἀπαρηγόρητα ὑπὲρ τοῦ ἀποικουμένου Πατρὸς καὶ Ἀδελφοῦ καὶ Φίλου κ.τ.λ., τοῦ κληθέντος παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ Δεσποτοῦ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἵνα ἀναπανθῆ ἀπὸ τῶν πόνων αὐτοῦ;

Μὴ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά. Μὴ ἐπιλανθανόμεθα τῆς μα-

ΒΙΒΛΙΟΚΛΕΪΔΑ

ΠΟΥ ΕΞΕΔΩΚΕ ΤΟ ΙΜΧΑ ΠΕΡΥΣΙ ΣΤΗ ΘΕσσαλονίκη. Δέν ξεύρω αν ή αδελφική φιλία και σύμπλευση δύο και πλέον δεκαετιών με τόν πολύπτυχο θεολόγο, με παρασύρουν σε ένδεχόμενες υπέρμετρες εκτιμήσεις του έργου του. Γιατί πραγματικά τὰ συναισθήματα άπατούν και είτε ή απέχθεια είτε ή φιλία οδηγούν σε άδικες κρίσεις.

Πάντως είναι άντικειμενική διαπίστωση, ότι αν πολύ όψιμα πήρε τὸ διδακτορικό του από τὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν, όμως αυτό συνετέλεσε νά γραφεί ένα βιβλίο πού περνάει τὰ όρια τῶν συνηθισμένων Διατριβῶν, πού γράφονται συνήθως σε μιὰ ὄωρη ηλικία με τὶς γνωστές «νεανικές» ἐλλείψεις.

Ὁ κ. Πάσχος σάν καθαρόαιμος ποιητής, μύσσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως, ἐγκεντρισμένος ως ἐπιστήμων στὴν Ἰστολογία, μὰς ἀπέκλυσε τὰ σοφάτατο Ματθαίο Βλάσταρη, πού μέχρι τώρα γνωρίζαμε μονάχα για διάσημο Κανονόλογο, ως αξιόλογο Ἰστογράφο και δογματικό διδάσκαλο με τούς ὕμνους του.

Ἐπίσης στὸν κ. Πάσχο όφειλουμε τὸ ότι ἐμάθαμε, πὼς ὁ ἱερομόναχος Βλάσταρης, — πού εἶχε ὑπόληψη άγίου — ὄχι μόνο ότι ἦταν φίλος τῶν Ἰουδαίων του 14ου αἰῶνα — αυτό ἦταν γνωστό, ὕστερα από μικρή ταλάντησή του —, αλλά και αυτές τὶς θεολογικές άπόψεις του ἐπάνω στο δογματικό θέμα του άκτίστου φωτός, πού ἐνδύει με ποιητικά μέτρα.

Τὸ ὑπόψη ἔργο του φίλου κ. Πάσχου, πού εἶναι γραμμένο με μέθεξη και ἐπιστημονική εὐσυνειδησία, άνταντακλὰ τὴν πολυμάθειά του και τὴ ζηλευτὴ ἐξειδίκευσή του στὸν τομέα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἰστολογίας, τῆς ὁποίας κοτέχει καλά τὰ «μυστικά». Ἐπίσης σημειῶνω εὐχαρίστως, ότι θαυμάσαμε τὴν ἑλληνομάθειά του, στή γνώση και τὴ χρήση μιᾶς ὄψιγης καθαρεύουσας, άφού τόσα χρόνια ἀπολαμβάναμε μόνο τὴ σῶφρονα ποιητικὴ δημοτικὴ του.

θ.μ.δ.

ΝΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝ ότι ἐκυκλοφόρησε μόλις, τὸ δεύτερον ἔργον ἐξαετοῦς μόχθου, του Μητροπολίτου Κορίνθου Παντελεήμονος Καρανικόλα, ἐκδοθὲν εἰς καλλιτεχνικὴν πολυτελεῖα και εὐχρηστον ἔκδοσιν, ὑπὸ του γνωστοῦ διὰ τὰς ἐκδόσεις γενικῶς, αλλά εἰδικώτερον και διὰ τὰς Θεολογικὰς, Ἐκκλησιαστικὰς, Παραδοσιακὰς και Ὁρθοσκευτικὰς ἐκδόσεις, Ἐκδοτικοῦ Οἴκου «ΑΣΤΗΡ» Ἀλεξάνδρου και Εὐάγγ. Παπαδημητρίου.

Εἶναι ή ἐργασία αὐτὴ του ἐν λόγῳ συγγραφέως, τὸ δεύτερον ἔργον μετὰ τὴν Κλεῖδα τῶν Ἰερῶν Κανόνων, πεντακοσίων περίπου σελίδων, ή ὁποία ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὰς ἐκδόσεις «ΑΣΤΗΡΟΣ» τῷ 1970, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κλεῖς Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων».

Ἡ «Κλεῖς τῶν Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων» ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον και συμπληρωματικόν σκλος μετὰ τὴν Κλεῖδα τῶν Ἰερῶν Κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων ἡμπορεῖ κανεὶς νά βαδίη σταθερῶς και ἀλανθάστως εἰς τὸ δύσκολον και δυσερύνητον χῶρον του Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθόδοξου κατὰ Ἱστορίας Ἐκκλησίας.

Μέσα εἰς τὰς 404 σελίδας του νέου βιβλίου θὰ ἴδῃ ὁ Κανονολόγος, ὁ Θεολόγος, ὁ Νομικός, ὁ Κληρικός, ὁ Χριστιανός, ὁ κάθε μορφωμένος ἄνθρωπος, πὼς ή Ἐκκλησία ἐφήρμοσε τούς Ἰερούς Κανόνες κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς Ἰστορίας και μέχρι τούς τελευταίους καιρούς, θὰ θαυμάση τὴν σοφίαν τῆς διοικήσεως ὅπως ἀνεπανάληπτα ἀσκήθηκε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, θὰ εὕρῃ λύσιν ἀμέσως εἰς κάθε Κανονικὸν Ἐκκλησιαστικὸν πρόβλημα ἀπὸ παρεμφερεῖς ἀποφάσεις Πατριαρχικῶν - Συνοδικῶν Διαταγμάτων και Ἀποφάσεων, θὰ ἔχη κατ' ἀφασθητικὴν σειρὰν ὅλα τὰ ὄνόματα τῶν Μητροπόλεων, Ἀρχιεπισκοπῶν και Ἐπισκοπῶν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, κ.λ.π.

Ἡ «Κλεῖς τῶν Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων» θὰ πλουτίζη τὴν κάθε Βιβλιοθήκην με τὸ περιεχόμενον και τὴν ἐμφάνισίν της και θὰ ἀποτελεῖ διὰ κάθε ἐνδιαφερόμενον τὸν μίτον τῆς εἰσόδου και ἐξόδου εἰς τὸ εὐρύτατον και δύσκολον πεδῖον του Κανονικοῦ Δικαίου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ο ΠΑΤΗΡ ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ

μανδριτου 'Ιουστίνου Πρόποβις.

Σαφρική, γιατί ένα απόγευμα σε μία συνομιλία με προσφιλή αδελφό ιερομόναχο σε ερημικό χώρο των Καρυών, είδα τον ιερομόναχο να κάνει το σημείο του Τιμίου Σταυρού. — Γιατί; Ρωτώ. — Αδίκη την ώρα κηδεύεται ο π. 'Ιουστίνος Πρόποβις, αποκριθήκε. "Ηλγησα και προσευχήθηκα για τον προσβύτερο και αγιώτατο πατέρα και διδάσκαλο της 'Ορθοδόξου ζωής και θεολογίας.

'Εάν δεν είχαμε τα βιβλία του, σάν ζωντανή συνέχεια της παρουσίας του, ή απώλεια θά ήταν δυσαναπλήρωτη. Τα έργα που καταλιπονται από τους αγίους ανθρώπους στην 'Εκκλησία, παρατείνουν την ύπαρξή τους. Και ο π. 'Ιουστίνος δεν απέθανε. Ζη δια των βιβλίων του, όπως γράφεται για τον Μ. Βασίλειον: «Ζη Βασίλειος, και θανών, εν Κυρίω. Ζη και παρ' ημίν, ως λαλών, εκ των βιβλίων».

'Ο μακαριστός 'Ιουστίνος υπήρξεν αληθινός 'Ορθόδοξος θεολόγος χάρη στην ενσωμάτωσή του, δια πράξεως και θεωρίας, στην πνευματική μας παράδοση. 'Αφήνω την, «κατά συμβεβηκός» από ιστορικούς λόγους, πλευρά της ηρωϊκής δμολογίας του. 'Υπήρξε με όλο το βίο του «μάργα» τη συνειδήσεω. Γι' αυτό και άνεδεί-

χθη σε άπλανη διδάσκαλο της καθολικής 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας.

Στο πρόσωπο του π. 'Ιουστίνου συνεδουάσθη ο καθαρός εν Χριστώ άνθρωπος, ο άσκητής και όσιος με τον επισοτήμονα, ο ταπεινός ιερομόναχος και πραύς με τον πολυμαθή και βαθύ θεολόγον, ή άγιασμένη με τη Χάρη καρδιά και ό φωτισμένος με τη φρονική και υπερφρονική «γνώση» νουός, ή πράξη και ή θεωρία. Γι' αυτό και ήταν «άγιος του Θεού άνθρωπος», υπόδειγμα ζωής και θεολογικής πορείας.

Είθε να είχαμε κατά καιρούς τέτοιους εργάτες από τον «Κύριον του άμπελώνος» στην Ορθόδοξη 'Εκκλησία μας, εργάτες με γνησιότητα δωισμένους, πνευματικούς, θεολόγους. Γιατί αν πληθύνονται σήμερα τα άλλως «άνένδεκτα» σκάνδαλα και αν αυξάνει ή σύγχυση των εκκλησιαστικών πραγμάτων, — που θνυρίζουν τον μεγαλοχολικό λόγο του Γρηγορίου του Θεολόγου: «ό πλουός εν νυκτί, πυρός σνδαμοϋ, Χριστός κενεύσει» — αυτό όφείλεται και στο γεγονός της έλλείψεως αγίων θεολόγων σάν τον «φιλέλληνα» Σέρβον θεολόγον, που έζησε μέσα στο χώρο της πνευματικής όρθοδόξου παραδόσεως.

Οί «Αθωνικοί Διάλογοι», χωρίς να προσκολλώνται σε επί μέρους πρόσωπα, από της εκδόσεώς των είχαν ανακαλύψει τι θεολογική αξία του π. 'Ιουστίνου και πολλές φορές επεκαλέσθησαν τις απόψεις του και προέβαλλαν τα κείμενά του σάν άπλανη διδασκαλία. 'Εξακολουθούν να φρονοϋν το αυτό, παρά την διαφωνία τους σε θέματα έλευθερίας έπιλογής μεθόδων, που δεν άπτονται της ουσίας, την οποία με πολύ σεβασμό διετύπωσαν. 'Αλλωστε, από διαφωνίες του είδους αυτού και μεταξν αγίων άκρόμη είναι διάδοτική ή εκ-

κλησιαστική ιστορία με άφειξηρία τους Ἀποστολόους τοῦ Κυρίου καὶ τὴν Ἀποστολικὴ ἐποχὴ. Ἐνότις στὴν οὐσία, ἐλευθερία ἐκλογῆς τρόπων, ἡ δὲ ἀγάπη ἐν Χριστῷ ἀναλλοίωτη.

Κύριος ὁ Θεὸς ἄς ἀναπαύσει («μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων», τὴν ψυχὴ τοῦ προσφιλεστάτου καὶ ἁγίου τέκνου καὶ διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας ἱερομονάχου Ἰουστίνου, πὸν τόσον ἀγάπησε τὸν Ἰησοῦν, τὰ πάθη Του, τὴν Ἀνάστασή Του καὶ τὴν αἰωνιότητά Του καὶ μετὰ τὴ δύναμη αὐτῆς τῆς ἀγάπης «εφύλαξεν ὁδοὺς σκληρὰς», ἀναδειχθεὶς μέγας νικητὴς τῆς σαρκός, τοῦ κόσμου καὶ τοῦ κοσμοκράτορος.

ΣΚΟΤΑΔΙΣΜΟΙ

ΛΙΒΕΤΑΙ κανεὶς καὶ πονάει τὸν ἄξιο καλύτερης τύχης ἑλληρικὸν λαόν, πὸν μετὰ τὴν ἐπιστημοφάνειά τους οἱ ναυαγιομένοι Ἕλληνες τὸν θυθίζουσι ὄλο καὶ πιδ πολλὸ σιδ πνευματικὸ σκοτάδι. Τί κρίμα, τέτοιος ὀλόφωτος ἴπος, πὸν τὸν καταναγάζει ἡ ἑλληνορθόδοξη παράδοση, νὰ κινδυνεύει νὰ καλυφθεῖ ἀπὸ τὸ ἔρεθος τῶν διαφόρων πλανῶν, νὰ χάσει ἔτσι τοὺς ἀπειροὺς θησαυροὺς τῆς Πίστεώς του καὶ τὸν πλοῦτο τῶν ἐθνικῶν παραδόσεών του.

Ἐχω ἐμπρός μου τὸ ὑπ' ἀριθ. 7 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Λόγος καὶ Πράξη», πὸν ἐκδίδεται ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ διαβάξω τὸ ἀνωχὲς ἄρθρο τοῦ κ. Καζεπίδη, τὸ ὁποῖον προκάλεσε ἐπαινετὴν ἐξέγερση τῆς σώφρονος ἑλληνικῆς μερίδος.

Καὶ ἀπὸ μὲν «ἀστοχῆσαντας περὶ τὴν πίστιν» Ἕλληνας, ἡ Ἑλλάς εἶναι γεμάτη. Ἐπομένως σάν τὸν κ. Καζεπίδη, πὸν ἔχει καὶ τὸ ἐλαφρυντικὸ διζῆ σιὴν θαβύλων τῆς Ἀμερικῆς, ἔχουμε πολλοὺς ἀσυνεχῶς ἐπιστήμονας. Ἀλλὰ ἡ ΟΛΜΕ, ὅσο ὑποτίθεται διὲ εἶναι ἡ τάξη τῶν δι-

δασκάλων τοῦ Ἔθνους, πῶς δημοσιεύει τέτοια ἀπορθόδοξα καὶ ἀντιπαραδοσιακὰ ἄρθρα, χωρὶς νὰ ἐκτίθεται σὲ δικαιολογημένους ὑποψίες γιὰ τὰ φρονήματά της, τοῦλάχιστον ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ περιοδικοῦ;

Δὲν πρόκειται νὰ κρίνουμε τὸ ἄρθρο. Εἶναι σαφῶς ἕλλιοτικόν, ἀπορθόδοξο καὶ ἀνθελληρικόν. Διερωτώμεθα μόνον, πὸν πηγάζει τὸ Ἔθνος μετὰ τέτοια παιδευτικὴ ἀποσύνθεση; Καὶ δὲν ὑπάρχουν ἀνασταλτικές, τῆς φθορᾶς πὸν γίνεται, ἐξουσίες;

Τὸ νὰ ἀπορρίπτουμε τὸ Ὀρθόδοξο ἡθὸς σκέψεως καὶ ζωῆς, εἶναι καθαρὴ παλινδρόμησι ἀπὸ τὸ θεῖο καὶ ἄκτιστο φῶς πρὸς τὴ θορβαρότητα καὶ τὸ σκοταδισμό. Τρέφουμε τὴν ἐλπίδα, διὲ σ' αὐτὴ τὴν διαλεκτικὴ φωτὸς καὶ σκότους, Χριστοῦ καὶ σατανᾶ, νικητῆς θὰ ἀναδειχθεῖ ὁ νικητὴς τοῦ θανάτου, ἂν οἱ Ἀρμενιοὶ, δέβαια, «βοηθήσουμε» σὶὸν πνευματικὸν αὐτὸν ἀγῶνα μετὰ προσευχῆς καὶ ἀγάπης ἐν Χριστῷ, χωρὶς τὴν ὁποία εἶναι δέβαιοι διὲ βοηθοῦμε ἀσθητικά. δ.μ.δ.

ἜΤΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ..

ΙΑΝΟΥΜΕ τὸ Ἔτος Παιδιοῦ. Ἡ ὑπόμνησι εἶναι τοῦ Ο.Η.Ε.. Γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἕμους κάθε ἔτος εἶναι Ἔτος παιδιοῦ. Καὶ δὲν εἶναι τόσο ἡ πείρα τῆς ζωῆς, πὸν μᾶς διδάσκει νὰ προσέχουμε τὸ παιδί, ὅσο οἱ συστάσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐμπρακτὴ φροντίδα της γι' αὐτό. Πρότυπο ἡ γεμάτη τρυφερότητα στάσι τοῦ Κυρίου πρὸς τὸ ἕνα, ἐπώνυμο παιδί (Ματθ. ιη' 2-6. Μάρκ. θ' 36-37. Λουκ. θ' 47-48) καὶ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν, τῶν ἀνωμύμων παιδιῶν (Ματθ. ιθ' 13-15. Μάρκ. ι' 13-16. Λουκ. ιη' 15-16).

Ἐτσι οἱ «Ἀθωνικοὶ Διάλογοι», περιοδικὸ ἐκκλησιαστικὸ - μοναστικόν, δὲν θεωροῦν τὸ ζήτημα «Παιδί» ξένο πρὸς τοὺς στόχους τους. Ὁ μοναχὸς, ἄγαμος καὶ ἄπαιδος σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, μπορεῖ νὰ δώσει τὸ ἐπιχειρήμα ὅτι, γιὰ πράγμα πὸν δὲν ἔχει πείρα, δὲν ἐπιτρέπεται καὶ νὰ μιλάει. Ὅμως τὸν τύπο τῶν παιδικῶν ἀρετῶν (δύπας: ταπεινοφροσύνη, ἀπλότητα, ἀκακία), πὸν ἀγωνίζεται ὁ μοναχὸς νὰ κερδίσει, θὰ τὸν πάρει ἀπὸ τὴν παρατήρησι τῆς παιδικῆς ἀναστροφῆς (εἴτε ἀπὸ τὸ ἀνώμυμο παιδί εἴτε ἀπὸ τὴν βυθο-

σκόπηση τῆς δικῆς του πρότερης παιδικῆς ζωῆς). Ἄλλα καὶ ἡ δυναμικὴ πορεία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τοῦ μοναχοῦ νὰ γίνει «ὡς τὰ παιδιά» (Ματθ. ιη' 3) καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» (Ματθ. ε' 43), καταρρίπτουν κάθε ἀρνητικὸ ἐπιχείρημα, ἐνῶ, παράλληλα, δημιουργοῦνται οἱ προϋποθέσεις γιὰ ἓνα ἀγγιγμα τοῦ θέματος.

Στὸ παιδί σήμερα, σὲ σύγκριση μὲ τὶς προηγούμενες γενιές, προσφέρονται πολλὰ. Ἐδῶ ὁμως βρίσκεται καὶ τὸ αἴτιο ὅτι ἡ μεγάλη προσφορὰ γίνεται αἰτία ἀνεξέλεγκτης εκμεταλλεύσεως τῆς παιδικῆς εὐπιστίας. Τὸ σημείωμα αὐτὸ θέλει νὰ ἐπισημάνει τὸν κίνδυνο ποὺ δημιουργοῦν μερικὰ παιδικὰ βιβλία μὲ τὸς «ἥρωες» ποὺ προβάλλουν: τὸ Ντόναλντ, τὸν Πινόκιο, τὸ Μικέ, τὴ Φακιδωμύτη, τοὺς Τρεῖς Ντέτεκτιβς κ.ἄ.. Οἱ περισσότεροί ἀπὸ τοὺς παιδικούς αὐτοὺς «ἥρωες» εἶναι βίαιοι καὶ ἐκδικητικοί, κινούμενοι ἀνάμεσα στὸ πλῆθος μὲ ὑπεροχῇ. Δημιουργοῦν δική τους ἠθικὴ ποὺ τὴν ἐπιβάλλουν εἴτε μὲ τὴν ὑπεράνθρωπη δύναμή τους εἴτε μὲ τὴν κατασωσύνή τους. Πονηροὶ παρά ἐξυπνοὶ, ἐγωιστὲς παρά φιλάλληλοι. Ὅ,τι θελοῦν τοὺ παίρνουν μόνοι τους, ἀφήνοντας τὶς ἐντολές τῶν «μεγάλων». Μὲ τὰ κατορθώματά τους, τὰ ὁποῖα καὶ ἐνσταλάζουν στὴν ἀθάνα καὶ εὐπλάστη παιδικήψυχῇ, γίνονται τὰ πρότυπα ὄχι μόνο τῆς παιδικῆς ψυχαγωγίας ἀλλὰ καὶ τοῦ ἠθικοῦ δέοντος.

Ἐπάρχουν, ἐπὶ πλέον βιβλία γραμμένα ἀπὸ συγγραφεῖς δαιμονόπληκτους, ὅπου διαβάζει κανεὶς συνταγὲς ἢ καὶ προτροπές πρὸς τὸ παιδί πῶς νὰ βάζει φωτιές, νὰ καταστρέφει λάστιχα αυτοκινήτων, νὰ διαλύει φωλιές πουλιῶν, νὰ κλέβει ἀπὸ καταστήματα κ.λπ.

Ἄλλὰ ἐκεῖνο ποὺ συντελεῖ κύρια στὴν καθίζηση τῆς παιδικῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ὀδύνη. Αὐτὴν καταγγέλου με σὰν τὸν πρῶτο ὀλέτηρα τῆς παιδικῆς ἀγνότητος. Αὐτὴ μυεὶ μὲ ἐπιστημωσύνῃ τὸ παιδί στὸ κακό: αὐτὴ γεμίζει τὸν ὕπνο τοῦ παιδιοῦ μὲ ἐφιάλτες: αὐτὴ ὀπλίζει τὴν παιδικὴ ψυχὴ μὲ σκληρότητα: αὐτὴ δημιουργεῖ μὲ τὴν τέχνη τῆς ἀλλοτριωμένα ἄτομα τῆς κοινωνίας. Ἀπὸ δὴ ὁ παιδικὸς γκαγκαστισμός, οἱ νευροπάθειες, οἱ ψυχοπαθητικὲς καταστάσεις, ἡ αὐξάνομενη παιδικὴ ἐγκληματικότητα.

Ἡ ἴδια ἄλλες φορὲς ἐπιστρατεύει καὶ μιὰ ὀμιχλώδη μεταφυσικὴ, ἓνα εἶδος θρησκευτικῆς μαγανείας, ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐνταχθεῖ σὲ καμιά ἀπὸ τὶς γνωστὲς αἰρέσεις, οὔτε καν στὶς πιὸ φρενοληπτικὲς. Ἔτσι δημιουργεῖ τὸ γαλαξιακὸ Σούπερμαν, ὁ ὁποῖος ἔρχεται ἀπὸ τ' ἄστρα μὲ τὴν «εὐλογία» τοῦ «πατέρα» του (βλάσφημη παραχάραξη τοῦ τριαδολογικοῦ μυστηρίου), νὰ κάνει τὸ καλὸ στὴ Γῆ. Τὸ κακὸ καλὸ. Τὸ θέαμα μὲ τὶς ὄνειρικὲς δραστηριότητες τοῦ Σούπερμαν γίνεται ἀπὸ τὴν ὀδύνη πολὺ θελκτικὸ χάρη στὰ ποικίλα ἐφέ ποὺ μαγνιτίζουν τὰ ἄμοιρα παιδιά.

Μέσα ὅμως στὸ κύκλωμα τῆς παιδικῆς ἀποπλανήσεως πρέπει νὰ περιληφθοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κακὸ βιβλίον καὶ τὴν ὀδύνη, καὶ τὰ πολεμικὰ

παιχνίδια. Ἐνα τόμιγκαν ψεύτικο στὰ παιδικὰ χέρια δὲν ἀποκλείεται νὰ γίνει ἀληθινὸ ὄπλο κατὰ τὴν ἐνηλικίωση τοῦ παιδιοῦ.

Τὸ παιδί, παθητικὸς δέκτης ὅλης τῆς βίας τῶν «ἠρώων» τῆς τηλεοράσεως καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ κινηματογράφου, ἀφήνει χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἱκανότητα κριτικῆς νὰ σωρεῖται στὴν ψυχούλα του ἡ δαιμονικὴ κακία. Τὸ παιδί ὅμως αὐτὸ ἔρχεται ἡ ἡμέρα ποὺ γίνεται ἄντρας καὶ βρίσκεται μπροστὰ σὲ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς: πῶς θὰ ἀντιδράσει; Κατὰ δύο τρόπους θὰ ἀντιδράσει: εἴτε αὐταρχικὰ εἴτε ὑποτακτικὰ. Στὴν πρώτη περίπτωση θὰ ἐξελιχθεῖ σὲ κακοποιό, στοιχείο βλαβερὸ γιὰ τὴν κοινωνία. Στὴ δεύτερη περίπτωση, σ' ἓνα δειλὸ ἀνθρώπακι, ἀπ' αὐτὰ ποὺ τρέμουν στὴ θέα ἐνὸς ποντικοῦ. Τὰ ἰνδάλματα τοῦ πρώτου θὰ εἶναι οἱ μεγάλοι «ἥρωες» τοῦ ἐγκλήματος: αὐτοὺς θὰ ἔχει γιὰ πρότυπα ζωῆς κι ἀπ' αὐτοὺς θ' ἀντλεῖ ἀντικοινωνικὴ μανία. Τοῦ δεύτερου μοναδικὸ ἴνδαλμα θὰ εἶναι ὁ Σούπερμαν: αὐτὸν θ' ἀνακηρύξει προστάτη του καὶ πρὸς αὐτὸν θὰ ἐκπέμπει μωρὲς ἐπικλήσεις, ὅταν βλέπει περιφοδὸς νὰ τὸν κυριεύουν τὰ ἀγχώδη αἰσθήματα τῆς γεμάτης προλήψεως ἀνούσιας ζωῆς του (τὸν «ὑπεράνθρωπο») αὐτὸν φυσικὰ δὲν τὸν βρίσκουμε μόνο στὸ θρησκευτοληπτικὸ δαιμονισμό ἀλλὰ καὶ στὴν ἰδεοληπτικὴ πολιτικὴ καθὼς καὶ στὴν ἀθεϊστικὴ φιλοσοφία). Ὅποιοι ἀμφιβάλλει ἅς κάνει τὸν κόπο νὰ βυθοσκοπήσει στὶς ψυχῆς τῶν δύο παραπάνω ἀνθρώπων τύπων.

Ὅμως ἄπειρες φορὲς δόξα τῷ Θεῷ! κυκλοφορεῖ καὶ πλῆθος καὶ καλὸ παιδικὸ βιβλίον, εἰδικὰ στὸν τόπο μας. Αὐτὸ φέρνει μεγάλη αἰσιοδοξία σὲ ὅσους ἀπογινώσκουν γιὰ τὴν τύχη τοῦ παιδιοῦ. Πρόσφατα ἡ Ἑλλάδα τιμήθηκε στὸ πρόσωπο τῆς συγγραφῆς, παιδικῶν χριστιανικοῦ βιβλίου κ. Γαλ. Γρηγοριάδου Σουρέλη μὲ τὸ διεθνὲς βραβεῖο Ἄντερσεν, τὸ ὁποῖο δίνεται κάθε τέσσερα χρόνια. Ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἤθελε ἡ σήλη νὰ παρακαλέσει, νὰ κραυγάσει εἶναι τοῦτο: ὅποιοι θέλει νὰ ὀφελῆσι ἓνα παιδί (γνωστὸ ἢ ἀγνωστὸ) ἅς τοῦ κάνει ἄδωρο ἓνα παιδικὸ χριστιανικὸ ἀνάγνωσμα. Εἶναι ἀφάνταστο τὸ πόσο θὰ ὀφελῆσει, συντελώντας στὴ διάπλωση τῆς αἰτίας χαρακτήρα.

Εἰδικὰ ὅμως γιὰ τοὺς γονεῖς ἡ στήλη παρακαλεῖ καὶ ἱκετεύει: Γονεῖς, προσέξτε τὰ ἄθαμά τῶν παιδιῶν σας, μήπως γεμίζουν μὲ δόρυβο, ποὺ διοχετεύεται στὴν ψυχὴ τους. Μιλήστε τους μὲ λόγια σταράτα γιὰ τὸν κίνδυνο ποὺ διατρέχουν ἀπὸ τὰ κακὰ θεάματα, ἀναγνώσματα, παιχνίδια ἢ ἀκόμα κι ἀπὸ τὶς τσίχλες ἢ τὶς σοκολάτες (ὅπου στὰ προϊόντα αὐτὰ βρίσκονται συνημμένες εἰκόνες ἀπὸ τραπουλόχαρτα, «στάρ», ποδοσφαιριστὲς κ.ἄ. χειρότερα). Ἀναδειξτε τὰ τέκνα σας ὑπεύθυνες προσωπικότητες, τίμιους πολίτες, συνειδητοῦς χριστιανούς. Φιλιάστε τα μὲ τὸ Χριστὸ. Αὐτὸς ἅς εἶναι ὁ μοναδικὸς τους Σωτήρας, ὁ πρῶτος φίλος, ἡ μεγάλῃ ἐλπίδα. Ἄν ραθυμῆσετε, τὰ παιδιά σας θὰ «προσκοποῦν» πρὸς ἑσᾶς (ὅπως προφητεύει ὁ Ἡραίας γ' 5), ἴσως καὶ νὰ σᾶς κάνουν μεγαλύτερο κακό, ἐνῶ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως θὰ σᾶς καταριού-

ται αιώνως, γιατί γίνετε αίτιοι άπωλείας, πράγμα που όλότελα άπευχόμαστε. μ.δ.

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

→ από σ. 28

καρίας έλπίδος, μηδέ τών έπουρανίων άγαθών. Άλλά άναμνησθώμεν τούτων, ίνα μη ή θλίψις ήμών κατακυριεύση και καταποθώμεν ύπ' αυτής. Η κατακυριεύουσα θλίψις ποιεϊ ήμάς άμνήμονας και τής όφειλομένης πρός τόν Θεόν εύχαριστίας και ένγνωμοσύνης επί τή άνακλήσει του Αγίου Γέροντος.

“Όθεν καταπαύομεν τήν θλίψιν τήν

υπερβάλοσαν, τά δάκρυα και τόν κοπειτόν και εύχαριστήσωμεν πάντων ένεκεν τώ Σωτήρι Θεώ — Δοξάσωμεν Αυτόν, επικαλεσθώμεν έφ' ήμάς τό έλεος αυτού και τό Πανάγιον Αυτόν Πνεύμα, όπως φρονή ήμάς, ένισχύη και όδηγή εις πάσαν τήν άλήθειαν. Εύχεσθε τώ Θεώ άδιαλείπτως ύπέρ του Άειμνήστου ήμών Γέροντος, ού ή ψυχή θέλει χαρή επί τή αυτού μνήμη και τή ύμειτέρα ειρηνική πολιτεία και διοτι.

Εύχομαι ύμίν πατρικώς και διατελώ πρός Θεόν εύχέτης,
Ο του Άειμνήστου Γέροντος
Παχωμίου Φίλος,
† Πετιαπόλεως Νεκτάριος

ՀԱՅՄԻԿՈՒՆԻՔԻ
ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ

2/2

ՄԱՐՏԻԱՆԻ
ՄԵՐՈՒՆԻՔԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԿՐԹԱԿԱՆԱԿՆԵՐ

ՉԻՆՏԻՆ

Тарихтен Чувдалар

Народпедитикон

100